

İSLAM'A GÖRE EŞ SEÇİMİ

<"xml encoding="UTF-8?">

İstihare, insanlarımızın birçoğunun yanlış anladığı ve yanlış bir şekilde de uyguladığı İslami konulardan biridir.

Burası, bütün yönleriyle istihare konusunu inceleme yeri olmamasına karşın; toplumumuz içinde eş seçimi konusuyla bir şekilde bağlantısı olduğu için, özet bir şekilde değinmek zorundayız.

İstihare İki Çeşittir

1- Hayır isteğinde bulunarak yüce Allah'tan yol göstermesini dilemek: İstiharenin gerçek anlamı, hayır isteğinde bulunarak yüce Allah'tan yol göstermesini dilemektir. İslam önderlerinin bu konudaki uygulamaları da bu şekilde idi. Aslında bu konu; bir çeşit dua etme, bir çeşit yardım isteme ve bir çeşit tevekkül etme türüdür. Bu da bütün işlerde ve özellikle de eş seçimi konusunda tavsiye edilen bir konudur.

Ayetullah İbrahim Emîni bu konuda şöyle söylemektedir:

"Müminlerin Emiri İmam Ali (a.s) istihare etmek için iki rekât namaz kılardı. Namazdan sonra yüz defa şöyle söylerdi: "Estehirullah-Allahtan hayır istiyorum." Ondan sonra şöyle dua ederdi: "Allahumme inni kad hememtu biemrin kad alimtehu, fein kunte ta'lemu ennehu hayrun li fi dini ve dünyaye ve ahireti fe yessirhu li ve in kunte ta'lemu ennehu şerrun li fi dini ve dünyaye ve ahireti fesrifhu anni, kerihet nefsi zalike em ehabbet, fe inneke ta'lemu ve la a'lemu ve enneke allamul ğuyub – Allah'ım! Bildiğin gibi falan işi yapmak istiyorum. Eğer bu işte dinim, dünyam ve ahiretim için bir hayır görüyorsan; onu bana kolaylaştır. Eğer bu işte dinim, dünyam ve ahiretim için bir şer görüyorsan; hoşlansam da hoşlanmasam da, onu benden uzaklaştır. Çünkü sen bilirsin, ben bilmem. Ve sen gizlileri bilersin." [29] Sonra karar vererek uygulamaya geçerdi. [30]

İmam Seccad'ın (a.s) Sahifeyi Seccadiye kitabının 33. duası da başından sonuna kadar işte bu konuyu (Hayır isteğinde bulunarak yüce Allah'tan yol göstermesini dilemek konusunu)

açıklamaktadır. Lütfen bu duaya başvurunuz. Çok çekici ve harika bir duadır.

2- Toplumumuz içinde meşhur olan istihare: Halk arasında meşhur olan istihare türüdür. Yani bir iş yapmak istedikleri zaman, Kura'n-ı Kerim veya tespih vesilesiyle istihare yapmaktadırlar.

Halk arasında kullanılan ifadeyle "yapılacak görevi" de işte bu şekilde belirlemektedirler.

Bu çeşit istihare yapma türü de İslam dininde bulunmaktadır. Ancak bu konunun yanlış anlaşılması ve tahrif edilmesi çok üzücüdür. Birçok konuda düşüncenin, aklın, araştırmanın ve danışmanın yerini alacak şekilde, asıl içeriğinden dışarı çıkmıştır. Dolayısıyla yararlarını kaybetmesinin yanı sıra, çok zararlı bile olmaktadır.

Bu konu, öteki konularda olduğu gibi eş seçimi konusunda da yanlış bir şekilde uygulanmaktadır. Dolayısıyla ağır sonuçlara yol açmaktadır.

Bu İstihare Türünün Doğru Kullanım Şekli

Bir kişi bir iş yapmak istediği zaman, eğer o işin iyiliği kendisi için açık bir şekilde ortaya çıkmışsa; yüce Allah'tan hayırlı olmasını isteyerek, yardım dileyerek ve ona tevekkül ederek o işi yapmalıdır. Bu konuda istihare etmesi gereksizdir.

Eğer o işin kötülüğü kendisi için açık bir şekilde ortaya çıkmışsa; kesinlikle ondan vazgeçmelidir. Bu konuda da istihare etmesi gereksizdir. Ancak aynı işin iyiliği veya kötülüğü kendisi için açık bir şekilde ortaya çıkmamışsa ve ne yapacağını da bilmiyorsa; o işi düşünmeli, incelemeli, araştırmalı ve bilgili kişilere danışmalıdır. İşin bütün yönlerini irdelemelidir. Eğer düşüncesi bir tarafı onaylıyorsa; örnek olarak, bir taraf yüzde yetmiş ve öteki taraf ise yüzde otuz olursa; yüzde yetmiş olan tarafı (ister yapmak olsun, ister terk etmek olsun) seçmeli ve uygulamaya geçmelidir. Yine burada da istihare etmeye gerek yoktur.

Ancak düşündükten, inceledikten, bilgili kişilere danıştıktan ve aşılması gereken bütün yolları geçtikten sonra, yine de iki seçenek arasında kararsız kalırsa; söz konusu olan iş de vazgeçilebilecek türden bir iş olmayıp kesinlikle yapılması gereken seçeneğin belirlenmesi gerekiyorsa; işte o zaman sıra "bilinen istihare" çeşidine gelmiş demektir.

Bunlara ilave olarak, bu istihare çeşidi, hiçbir şekilde dini ve akli bir sorumluluk

yüklememektedir. Bu istihare çeşidinin işlevi, insanı şaşkınlık ve kararsızlıktan kurtarmaktır. Bu istihare türü, hiçbir sorumluluk yüklememesinin yanı sıra; göstermiş olduğu yolun doğruluğu ve öteki yolun yanlışlığı hakkında da garantisi yoktur.

Yine bu istihare türü, herkesin yapabileceği bir iş değildir. Örnek olarak, herkesin eline tespihi alıp veya Kura'n sayfasını açıp yapması gereken görevi belirleyebileceği veya istediği sonucu elde edinceye kadar istihareyi tekrar edebileceği gibi bir iş değildir.

Asrımızın en büyük Kura'n tefsircilerinden ve İslami düşünürlerinden biri olan Ayetullah Cevat Amuli, bu istihare çeşidi hakkında şöyle söylemektedir:

“Bizler, İslam’da istihare yapmaya teşvik edilmedik.”

İstihare’yi Yanlış Anlamayla İlgili Çok Üzücü Bir Örnek
İnancı ve güzel ahlakı ile örnek bir üniversite öğrencisi olan Adil, evlenmeye karar vermişti. Eş seçimi konusunda çok titiz idi. Taşı yerine koymak istiyordu. İyi bir eş seçebilmek için bütün çabasını harcıyordu. Doğruyu söylemek gerekirse, kendisi çok iyi bir delikanlı idi. İdeal bir eşte olması gereken şartların çoğuna sahipti. Birkaç defa girişimde bulunmuş, ancak istediği ölçütlerde bir eş bulamamıştı.

Nihayet arkadaşları, ona bir kız adını söylemişlerdi. Adil araştırmaya ve incelemeye koyulmuştu. Kızın yakın akrabalarından biri, Adil’in arkadaşıydı. Adil konuyu ona açmıştı. Arkadaşının görüşü çok olumlu idi. Elinden geldiği kadar olayın gerçekleşmesi için ona yardım etmişti. Kızı tanıyanların bazılarıyla (öğretmenler ve sınıf arkadaşları gibi) temasa geçilip konu onlara da danışılmıştı. Araştırma ne kadar ilerlerse umutlar da o oranda güçleniyordu. Yani Adil’in istediği uygun eş, işte bu kız idi.

Bütün çabalar gerçekleştikten ve her şey olumlu bir şekilde ilerledikten sonra, evlenmelerine karşı hiçbir engelin olmadığı da anlaşıncaya; sıra kız ile erkeğin birbirlerini görmelerine ve konuşmalarına, kız istemeye gitme günü gelmişti. Kızın evine gidilecek gün ve saat belirlenmişti. Bizler, evliliğin gerçekleşeceğine çok umutluyduk... Ancak aniden kız tarafından ve ailesinden “İstihare yaptık, kötü çıktı.” diye bir haber geldi.

Bu haber beni çok rahatsız etmişti. Çünkü gelişmelerden haberdardım. Her şey olumlu ilerliyordu. Görüşmelerde ve kız isteme konusunda da hiçbir sorunun çıkmayacağını umut ediyordum. Çünkü kız hakkında yeterince bilgim vardı. Adil'i de çok iyi tanıyordum.

Kızın ailesiyle temasa geçerek kararlarından vazgeçirmek istedim. Ancak akrabaları şöyle dediler: "Bunlar, istihare'ye çok inanmaktadırlar. İstihareleri bu konuda kötü çıkmıştır. Eğer onun aksine hareket ederlerse, başlarına bir musibet geleceğini ve bu evliliğin uğursuz bir evlilik olacağını düşünüyorlar."

Kız ve ailesine hitap ederek kendi kendime şöyle dedim:

"Ey genç kız! Ey anne ve baba! Yaptığınız bu iş, iş midir? Kendisini sebepsiz bir şekilde reddettiğiniz bu delikanlıya yazık olmadı mı? Bu şekilde istihare yapmanın, İslam dinine karşı olduğunu biliyor musunuz? Eğer kız ve erkek birbirleriyle görüşüp konuşsalar ve anlaşmasalar; birbirlerini görseler ve beğenmeseler; incelemeler sonucunda olumsuz bir neticeye ulaşıydınız ve reddetseydiniz; kesinlikle sorun olmazdı. Ben de bu kadar üzülmezdim.

Ancak şimdi... yersiz bir istihare'den dolayı imanlı bir delikanlının mutluluğuna ve kendi mutluluğunuza sırt çevirdiniz... Ah! Yazıklar olsun dini ve mezhebi yanlış anlayan anlayışa ve cahilliğe! ..."

Kız ve erkeğin birbirlerine uygun oldukları halde, bu tür yersiz istiharelerden dolayı evlenemedikleri veya birbirlerine uygun olmadıkları halde, bu tür yersiz istiharelerden dolayı evlenip mutsuz oldukları birçok olay görünmüştür.

Lütfen Şu Örneğe Dikkat Ediniz

Bir kıza elçi göndermişlerdi... Kızın babası inceleme yapmaksızın ve hiçbir kimseye de danışmaksızın, bu konu hakkında istihare yapması için bir kişinin yanına gitmişti. O kişi de istihare yapmış ve iyi çıkmıştı. Dolayısıyla kıza, delikanlıya vermişlerdi. Bir süre geçtikten sonra, delikanlının iyi bir insan olmadığı ve kız ile delikanlının birbirlerine denk olmadıkları anlaşıldı. Ancak artık iş işten geçmiş ve evlilik gerçekleşmişti. Mutsuzluklar ve sorunlar başlamıştı.

Kızın babası üzüntülü bir sesle feryat ederek şöyle söylüyordu: "Kızımın mutsuz olmasının nedeni; falan kişi ve istiharesidir."

Kızın babasına şöyle söylemek gerekir: “Kızının mutsuz olmasının nedeni; kendi cahilliğın, anlayışsızlığın ve batıl inançlarındır.” (İstihare eden kişinin de suçlu olması mümkündür. Çünkü bu bilgisiz kişiye, istiharenin doğru dürüst bir şekilde nasıl kullanılacağı öğretilmemiştir. Belki kendisi de istihareyi doğru dürüst bir şekilde nasıl kullanacağını bilmiyordu.)

İstihare konusu çok geniş bir yelpazeye sahiptir. Kaderlerini istihareyle çizen kişiler; aynı şekilde bu konu hakkında daha çok bilgi edinmek isteyen kişiler; inceleme ve araştırma yapmak zorundadırlar.

İmam Humeyni (r.a.) Keşfü'l Esrar adlı kitabında, bu konu hakkında çok çekici açıklamalar yapmıştır. Bu açıklamaları dikkatli bir şekilde incelemek gerekir. Şimdi İmam Humeyni'nin değerli sözlerinin bir kısmını aktaracağız. Geri kalan kısmını da okumanızı tavsiye ederiz:

“İstihare hakkında rivayet edilen hadisler, sizi eksiksiz bir şekilde hedefe ulaştıracaklarını vaat etmiyorlar. Vaat edilen konu “Kim yüce Allah'tan bir hayır isterse, ona hayır verecektir.” konusudur. Eğer verilmesi bu dünyada hayırlı ise, bu dünyada verecektir. Hayırlı değilse, onu onun için (ahirete) saklayacaktır.”[31]

Bu bölümün sonunda, yine Ayetullah Emîni'nin sözlerini aktarmak istiyoruz:

“Kız ve erkek, aynı zamanda aileleri, evlenmek isteyen kişiyi tanımak için araştırma yapmak zorundadırlar. Bir sonuca ulaşamazlarsa, güvenilir bilgili bir kişi veya birkaç kişiye danışmalıdırlar. Olumlu bir sonuca ulaşırlarsa, adım atmalıdırlar. Araştırma ve danışma yollarıyla bir sonuca ulaşamayıp şaşkın bir halde kaldığı zaman istihare yapılmalıdır. Araştırma ve danışma, istihareden önce uygulanması gereken konulardır. Eğer araştırma sonuçlarınız olumlu ise; işe başlayınız. İstihare yapmanıza da gerek yoktur. Bazıları, her iş için istihare yapmayı alışkanlık haline getirmişlerdir. Hâlbuki bazı yersiz istihareler, kafa karıştırarak güzel bir işin yapılmasına engel olmaktadır.”[32]

Ayetullah Cevat Amulî'nin sözünü göz önünde bulundurmayı unutmayalım:

“Bizler, İslam'da istihare yapmaya teşvik edilmedik.”

Kısmet, evlilik ve eş seçimi konusunda bazılarının inandığı bir konudur. Bunlar şöyle söylemektedirler: “Falan kız, filan delikanlının kısmetidir.” Veya “Falan delikanlı, filan kızın kısmetidir.” Ya da şöyle söylemektedirler: “Kısmetse, kendiliğinden olur. Bizim bir şey yapmamıza gerek yok. Kısmet değilse, biz ne yaparsak yapalım faydası olmaz.” Bu tür sözler kesinlikle batıl inançlardan kaynaklanmaktadır. Kesinlikle dini ve akli bir dayanağı yoktur. İlahi kader ve kaza meselesinin, bu konuyla alakası yoktur.

KAYAK PİSTİNDEN GEÇİŞ!

Yavaş Yavaş ve Çok Dikkatli

Kızlara ve erkeklere, aynı zamanda da ailelerine, şunları yine tekrar etmek istiyorum: Kız istemeye gitmeden, nikâh kıyılmadan, düğün yapılmadan önceki aşamaları ve bu bölümde açıklanan konuları; çok ağır, sabırlı, dikkatli ve yavaş yavaş gerçekleştirmek zorundadırlar.

Şöyle söylemektedirler:

“Hayırlı işte acele edilmelidir.”

Belki bu söz, evlilik konusunun aslı hakkında doğru olabilir. Yani evliliği geciktirmemek gerekir.

Ancak evlilikten önceki aşamalar ve eş seçimi konusunda, kesinlikle doğru değildir.

Seçim aşamalarının tamamında, gidiş gelişlerde, görüşmelerde, konuşmalarda vb. şeylerde; kesinlikle sabırlı, soğukkanlı, aceleye kapılmadan ve her aşamanın arasına da yeteri kadar düşünme mesafesi bırakarak hareket etmek gerekir. Bu konudaki bütün aceleci davranışlar, çok tehlikelidir.

Eş seçimi konusundaki aşamaları çok çabuk bir şekilde geçtiklerinden dolayı, birçok sorunla karşı karşıya kalan birçok kişi görülmüştür.

Burası kayak pistidir. Akıllı bir insan, kayak pistinin üstünden hızlı bir şekilde geçmez. Kayak pistinin üstünden hızlı ve dikkatsiz bir şekilde geçmek, çok feci bir halde düşmeye neden olacaktır.

Şimdiye kadar akıllı bir insanın mayın tarlasında veya buzlu bir yerde veyahut virajlı bir yolda ya da taşlı ve çakıllı bir otobanda, hızlı ve dikkatsiz bir şekilde gittiğini gördünüz mü? Akıllı bir insan, kesinlikle böyle bir şey yapmaz.

Bu aşamanın yollarını geçmek için; devrimci bir siyaset değil, temkinli hareket eden bir siyaset uygulamak gerekir. Evet, evlilik konusunun aslı hakkında, devrimci bir siyaset gerekir. Yani evliliği geciktirmemek ve çabucak evlenmek gerekir. Ancak eş seçimi konusunda, kesinlikle çok dikkatli bir şekilde hareket etmek gerekir.

Bazılarının karar, araştırma, danışma, isteme, nikâh vb. eş seçimi aşamalarının tamamını çok kısa bir sürede yapıp işi bitirdikleri görülmektedir. Bu iş, kesinlikle doğru değildir. Belki bu konuların bazılarında hiçbir sorun ortaya çıkmayabilir ve işler güzel bir şekilde ilerleyebilir. Ancak bu konuların çoğunda sorunlar ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla rahatsızlıklara ve pişmanlıklara neden olacaktır. Eş seçimi konusunun özü ve aşamaları; sabırlı, dikkatli ve yavaş hareket etmeyi gerektirmektedir.

Bir işi yapmaya karar vermek, sonra konu üzerinde düşünmek, araştırma yapmak, bilenlere danışmak, sonuca ulaşmak, son kararı vermek ve harekete geçmek çok uzun bir süre istemektedir. Bu bakımdan, bu konular hakkında acele etmek çok tehlikelidir.

Eş seçimi, üzerinde en fazla düşünülmesi ve incelenmesi gereken bir konudur. "Akıllı kimse, sonunu düşünen kimsedir." Bu vadide acele etmek; kendini aniden kaynar kazanın içinde bulmak demektir.

Her şeyin yolunda gittiği görülse bile, yine de acele edilmemeli, kesinlikle sabırlı ve çok dikkatli bir şekilde hareket edilmelidir.

Sonu düşünen kadın ve erkek, mübarek kullardır.

Buraya kadar açıklanan bölümlerde (Allah'a şükürler olsun) hedef ve ona ulaşma yolları ortaya çıkmıştır. Şimdi Allah'a tevekkül ederek, ondan yardım dileyerek ve dikkatli bir şekilde hareketle; uygun bir eş seçmek ve mutlu bir yuva kurmak için harekete geçilebilir.

Yüce Allah yol göstericiniz ve yardımcınız olsun.

FEDAKÂRCA YAPILAN EVLİLİKLER

Bu Tür Evlilik Çeşitlerinin Tanımı

İnsanın yüce hedeflerden (en yüce hedef, Allah'ın rızasını kazanmaya çalışmaktır) ve acıma duygularından veya başka değerli maslahatlardan dolayı; özürlü olan ve kendisinden daha az özelliklere sahip bulunan bir insanla yapmış olduğu evlilik türüne “fedakârca yapılan evlilik” denir. Bu bakımdan, amaçladığı yüce hedeflerden dolayı eksik olan hususlar karşısında sabretmektedir. Örnek olarak; bedensel bakımdan sağlıklı olan bir insan, bedensel özürlü olan başka bir insanla evlenmektedir. Yüce hedeflerinden dolayı eksik organ karşısında sabretmektedir. Aynı şekilde öteki eksiklikler ve farklılıklar da buna benzemektedir.

Bu tür evlilik çeşitleri, beşinci bölümde açıklanan “Eşler Arasında Olması Gereken Denklik” konusunun dışındadır. Çünkü adı geçen bölümde “eşler arasında göze batan farklılıklar olmaması gerekir.” diye açıklanmıştı.

Bu Tür Evlilik Çeşitlerinin Fazileti

Aşağıda açıklanacak olan konular hakkında kesinlikle hiç şüphe yoktur: Bu tür evlilik çeşitlerinin özü, insani ve ilahi değerler bakımından çok yücedir. Böyle bir olayı gerçekleştiren kişi, büyük bir sevap sahibi olacaktır. İslam dini, bu tür evlilik çeşitlerine çok önem vererek insanları teşvik etmiştir. Nitekim pratik hayatta da bunu uygulamıştır. Peygamber efendimiz (s.a.a) ile Hz. Hatice (s.a), Peygamberimizin emriyle gerçekleşen Zelfa ile Cuveybir vb. birçok evlilikler bu konuya örneklerdir.

İslam dini, sınıfsal farklılıkları reddetmiştir. Kendi zamanımızda dindar ve fedakâr kızların, özürlü savaş gazileriyle yapmış oldukları birçok evlilik görmekteyiz. Toplumumuz içinde Zelfa'dan daha öne geçen birçok genç kız bulunmaktadır. İslam dini, onlarla kıvanç duymaktadır.

Aynı şekilde Allah rızası için kendilerinden daha az özelliklere sahip olan kızlarla evlenen fedakâr birçok delikanlı da bulunmaktadır. Mutlu bir yaşam da sürdürmektedirler.

Dolayısıyla bu tür evliliklerin fazileti konusunda kesinlikle şek ve şüphe yoktur. Ancak şartlarını unutmamak gerekir.

Herkesin böyle bir evliliği yapmaya ve sürdürmeye gücü yoktur. Bu tür evlilikler; geniş bir yürek, yüce bir ruh, güçlü bir sabır ve ulu hedeflere ihtiyaç duymaktadır. Bu tür özellikleri olmayan insanlar, geçici acıma duygularından dolayı kesinlikle böyle bir iş yapmamalıdır.

Böyle bir insanla evlenmek isteyen bir kişi, ruhsal güçlerini göz önünde bulundurarak ömrünün sonuna kadar böyle bir sorunla yaşayıp yaşayamayacağını kendine sormalıdır. Eşinin başına kakıp kakmayacağını hesap etmelidir. Eşine özründen dolayı hakaret etmeyeceğine dair bir güce sahip olup olmadığını bilmek zorundadır.

Bedensel özürlü olan insanlar, belki kendi kendilerine komplekse kapılabilirler. Eğer eşleri de onlara hakaret ederlerse, sorun daha da büyüyecektir.

Kuşkusuz özürlü savaş gazilerimiz, komplekse kapılmamaktadırlar. Hatta özürlü olmalarıyla kıvanç bile duymaktadırlar. Ancak hepimizin üzerinde minneti olan bu yüce insanlarla evlenmek isteyen kişiler, kesinlikle onların başlarına kakmamalıdır.

Bir kimse böyle bir kişiyle evlenip sonra da eşinin başına kakar ve onu incitirse, hiçbir sevaba ulaşamayacak olmasının yanı sıra günah da işlemiş olacaktır.

Birine iyilik edip sonra da başına kakarak onu incitmek, yapılan iyiliği yok eder. Hatta insanı günaha da sokar. Çünkü başa kakmak, yapılan iyiliğin yok olmasına neden olur. Eziyet etmek de, günah kazanmasına neden olur. Bu konuya dair, Kura'n-ı Kerim'de ve hadislerde birçok buyruk bulunmaktadır. Kura'n-ı Kerim'de Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“Ey iman edenler! Sadakalarınızı (iyiliklerinizi) başa kakarak ve eziyet ederek batıl etmeyin.”[33]

Kendisi de savaş gazisi olan “Savaş Gazileri Kurumu” sorumlularından biriyle, savaş gazisiyle gönüllü olarak evlenmek isteyen bir kız hakkında sohbet ediyorduk. O şöyle dedi:

“O kıza söyleyin ki: İyi düşün. Geçici gençlik duyguları böyle bir karar vermene neden olmasın.

El parmakları kesik olan bir savaş gazisiyle evlenmek istiyorsun. Onun için yapmak zorunda olduğun işlerden biri, yalnızca şudur: Ömrünün sonuna kadar, düğmelerini sen ilikleyeceksin ve

sen çözeceksin. Buna benzer daha birçok iş yapacaksın... Allah rızası için ömrünün sonuna kadar ona hizmet edecek, of bile demeyecek ve başına kakmayacak oranda bir güce ve sabra sahipsen, onunla evlen. Yoksa..."

Sonuç:

Bu tür evlilikler çok mukaddestir. Yüce Allah katında çok sevabı vardır. Onun vesilesiyle cenneti kazanmak mümkündür. Bu sorumluluğu başarıyla yürüten birçok insan da bulunmaktadır... Ancak bu işi, herkes yapamaz. Acıma duygularından dolayı köprüsüz ırmağa ayak basmamak gerekir.

İnsan sahip olduğu özellikleri göz önünde bulundurarak, konuyu daha iyi bilen kişilere danışarak ve olayı bütün yönleriyle değerlendirerek karar vermelidir.

Akıllı kişi, işin sonunu düşünen kişidir.

DÜĞÜNDEN ÖNCEKİ PİŞMANLIKLAR

Eş seçimi konusunda gerçekleşebilecek meselelerden biri de işte bu konudur. Kız veya erkek yahut her ikisi de konuşma, gidip-gelme, kız isteme, evet cevabı alma, nikâh kıyma vb. evlilik konusunun ön aşamalarının bazılarını gerçekleştirdikten sonra; birbirlerinin huy ve davranışlarından, özelliklerinden ve kültürlerinden hoşlanmadıkları için pişman olup şöyle karar vermektedirler: "Bu eş, düşündüğümüz ve istediğimiz eş değildir."

Veya araştırmayla elde ettikleri sonucun aksine bir durumla karşı karşıya kaldıkları için pişman olmaktadır.

Ya da şunun farkına varmaktadırlar: "Biz bunu sevmiyoruz. Hatta nefret bile ediyoruz. Onunla güzel bir hayat geçiremeyiz."

Veyahut başka nedenlerden dolayı evlilikten vazgeçmektedirler.

Hatta nedensiz bir şekilde vazgeçtikleri durumlarla da karşılaşmaktadır. Yani sadece eş adayından hoşlanmadıklarını ve onu bir eş olarak göremediklerini hissettikleri için böyle bir karar verdikleri durumlar da olmaktadır.

Bu bakımdan, düşünün olmasından ve geldikleri yoldan vazgeçmek istemektedirler. Fakat (Of olsun, bu fakat sözcüklerine!) bazı nedenler onların vazgeçmelerini önlemektedir. Örnek olarak şöyle söylemektedirler: "Artık dönersek çok çirkin olur. İki aile arasında konuşmalar geçti. İnsanlara ne diyeceğiz? İnsanlar anlarılarsa ne derler? Belki de işin içinde özel bir durumun var olduğunu sanacaklar... Artık karşı tarafın kalbini kırmak doğru olmaz... O ve ailesi zarar görür... Bunu yaparsak düşmanlık ortaya çıkacaktır... Artık iş işten geçmiştir... Sabretmek gerekir..."

Ya da pişmanlıklarını anne ve babaya, kız ve erkek kardeşe, arkadaş ve dost gibi yakınlarla söylemektedirler. Ancak onlar, kız ve erkeği korkutarak yukarıdaki sözlere benzer şeyler söylemektedirler. Sorun olan noktaları yorumlayarak zavallılara şöyle sözler de vermektedirler: "Sevgi sonra oluşacaktır... İşler yavaş yavaş düzelecektir... Nikâhta keramet vardır..."

Bu tür etkenler; vazgeçme cesaretini ve hakikati beyan etme iradesini kökünden yok etmektedir. Pişmanlık ve ilgisizliği kalplerinin derinliklerinde saklayıp memnuniyet ve ilgiyi dışa yansıtmaktadır. Sonuç olarak istemedikleri bir evliliğe razı olmak zorunda kalmaktadırlar. (Yazık!)

Evlendikten sonra, birkaç gün yeni hayatı sevmeye ve eşe karşı ilgi göstermeye çalışmaktadırlar. Ancak iç dünyaları karmakarışıktır... Yavaş yavaş yapmacık sevgi gösterisinde bulunma ve yalandan memnun olma gücü azalmaktadır. Çünkü bir insanın bir ömür boyunca sevmediği, hatta nefret bile ettiği bir kişiye karşı yalandan sevgi gösterisinde bulunması ve içindeki duyguları açıklamaması olanaksızdır. Çok geçmeden içindeki duygular ortaya çıkacaktır.

Testinin içinden, içindeki şey çıkar.

İşte o zaman sorunlar, bahaneler, sabırsızlıklar, eziyetler ve tartışmalar başlamaktır. Dolayısıyla olmaması gereken şeyler gerçekleşmektedir. (Allah'a sığınırız.)

Pişmanlıkların Nedeni

Pişmanlıkların nedeni genellikle şudur: Beşinci bölümde açıklanan eş seçimindeki kıstaslar, altıncı bölümde açıklanan “Yol haritası ve eş seçme yolları” ve yine altıncı bölümde özellikle üzerinde durulan “Eş seçme aşamalarını yavaş yavaş, sabırla ve çok dikkatli bir şekilde geçmek” konularına uyulmamıştır.

Eğer bu kıstaslara dikkat edilir ve yol haritası aşamaları da açıklandığı gibi uygulanırsa; bu aşamada pişman olunmaz. Ya da böyle bir olayın gerçekleşmesi çok enderdir. Çünkü bu ölçütler uygulandığı zaman pişmanlık ortaya çıkacaksa; nikâhtan sonra değil, önce gerçekleşmelidir.

Yine ısrarla şöyle söylüyorum:

Eğer beşinci bölümdeki eş seçme kıstasları ve altıncı bölümdeki eş seçme yolları “Yavaş yavaş ve çok dikkatli bir şekilde kayak pistinden geçiş” bölümünde açıklandığı gibi uygulanırsa; nikâhtan sonra böyle bir pişmanlığın ortaya çıkması yüzde ondan daha azdır. Ancak dikkat edilmez ve köprüsüz ırmağa adım atılırsa, böyle bir pişmanlığın olması çok güçlü bir olasılıktır.

Böyle Bir Noktada Ne Yapmak Gerekir?

Eğer gençler böyle bir pişmanlıkla karşı karşıya kalıp bataklığa saplanırlarsa, ne yapmak zorundadırlar? Acaba istenilmeyen bu soruna boyun mu eğmeliler? Yoksa kendilerini kurtarabilirler mi?

Cevap:

Nişanı bozmak, özellikle de nikâh kıyılmışsa, iyi bir iş değildir. Olayın bu noktaya gelmemesi için çaba sarf edilmelidir. Ancak bundan daha kötü olan ise; insanın bir ömür boyunca pişman, sevgisiz ve mutsuz bir şekilde yaşamasıdır.

Kız ve erkek veya ikisinden biri, evlenmek istemiyorlarsa yapmaları gereken en iyi yöntem şudur: Çok zor ve çok üzücü olsa da, düğünden önce birbirlerinden ayrılmalı ve kendi yollarına devam etmelidirler. Çünkü pişmanlıklar, rahatsızlıklar ve mutsuzluklar içinde geçen bir evlilik bundan daha zor ve daha üzücüdür.

Anneler, babalar ve ailelerin bu konudaki sorumlulukları şunlardır:

İlk olarak: Olayın pişmanlığa sürüklenmemesi için, kıza ve erkeğe yol göstermeli ve yardımcı olmalıdır.

İkinci olarak: Böyle bir olayla karşı karşıya kalırlarsa; pişmanlıklarının, yersiz vesveselerden ve yanlış beklentilerden kaynaklanmayacağını onlara anlatmalıdırlar.

Üçüncü olarak: Pişmanlarsa ve evliliği yapmak istemiyorlarsa, kesinlikle onları kınamamalıdırlar. Onları, tehdit ederek ve işin sonuçlarıyla korkutarak istemedikleri bir evliliğe zorlamamalıdırlar.

Ayrılmalarına razı olmalıdırlar. Kıza ve erkeğe yardım etmelidirler. Rahatsızlık, tartışma, kin ve düşmanlık gibi konuların ortaya çıkmaması için gerekli olan ortamı sağlamalıdırlar. Ayrılmaları kız ve erkeğin, aynı zamanda ailelerinin de yararınadır.

Eğer istenilmeyen bu evlilik pişmanlıklar içinde gerçekleşirse; kız ve erkek, aynı zamanda aileleri için birçok sorun oluşmasına neden olacaktır. Ayrılık aileler ve özellikle de kız tarafı için acı ve üzücü olsa da, yine de istenilmeyen ve mutsuz olunan bir evlilik ondan daha acı ve daha üzücüdür.

Akıllı kişi, sonu düşünen kişidir.

Kardeşlerim!

İlk olarak: Beşinci ve altıncı bölümün konularına dikkat ederek böyle bir pişmanlığın olmaması için çaba sarf edin.

İkinci olarak: Eğer pişman olursanız; pişmanlığınızın yersiz vesveseler ve çocuksu bahanelerden dolayı olmamasına dikkat ediniz. İnsanların kusursuz, eksiksiz ve istenilen ölçülerde de bulunamayacağını bilmeniz gerekir. Bütün insanların ve ailelerin eksiklikleri bulunmaktadır. Nitekim senin ve ailenin de bazı eksiklikleri bulunmaktadır. Bu konu, masum olmayan bütün varlıkların doğasıdır.

Üçüncü olarak: Böyle bir evliliğe razı değilseniz, pişmanlığınızı ve rahatsızlığınızı gizlemeyiniz. Açık bir şekilde söyleyiniz. İşin sürmesine izin vermeyin. Kesinlikle korkmayın. Cesur olun. Bu iş, iyi bir iş olmasa ve olayın bu noktaya gelmemesi gerekiyordusa da, artık olan olmuştur. Vazgeçmekten ve ayrılmaktan başka çare yoktur.

Bu işi sürdürmek istemediğinizi açıkça söyleyin. Kendinizi bu işi sürdürmeye mecbur hissetmeyin. Ortak bir yaşam; rahatsızlıklara ve mutsuzluklara sabredilecek, bir gün veya bir ay yahut bir yıl gibi kısa bir süre değildir. Bir ömür boyunca aynı eşle birlikte yaşayacaksınız. Bu iş, kolay bir iş değildir. Konunun daha da karmaşık bir hale gelmesine izin vermeyin. Düğünün yapılmasına izin vermeyin. Sonra boşanmak istersiniz veya bir ömür boyu yanar ve yakarsınız.

Rahatsızlıklar ve mutsuzluklar içinde geçen bir hayat, başarılı bir yaşam olmayacaktır. Bu yaşamın ürünleri de güzel yetişmeyecektir.

İşin, düğünden sonra boşanmaya gitmesine izin vermeyin. Bu günahsız kişiyi ve ailesini üzmezin. Cehennem gibi bir hayat oluşturmayın. Çocukları annesiz ve babasız bırakmayın. Çok geçmeden adım atın ve işi bitirin. İşin tehlikeli yerlere ulaşmasına izin vermeyin.

Şu ibret verici örneğe bir bakınız. Üzerinde biraz düşününüz. Kendinizi böyle bir facianın içerisine atmayınız.

Düşündürücü Ve İbret Verici Bir Örnek

Hamit dindar, güzel ahlaklı, anlayışlı, tahsilli ve çok duygusal bir delikanlı idi. Ancak eş seçimi konusunda yeteri kadar deneyim sahibi değildi. Eş seçimi öyküsünü ve bu konuda başına gelenleri bana şöyle anlattı:

“Başka bir kentte yaşayan arkadaşlarımdan biri, kendi kentinde yaşamakta olan bir kızı evlenmem için bana tavsiye etmişti. Ben ve ailem, kızı istemeye gitmiştik. Kız ile benim yaşadığım kentin arasında çok uzun bir mesafe olduğu için yeteri kadar tanıma olanağımız yoktu. Öte taraftan ben de, evlenilecek olan kişiyi tanımanın gerekliliği ve önemi konularında yeteri oranda bilgiye sahip değildim. Kısaca gaflet içerisinde idim. “Bu kızı seviyor muyum, sevmiyor muyum?” konularını göz önünde bulundurmaksızın kısa süreli bir tanışmadan ve ilk aşamaları geçtikten sonra, kendi aramızda nikâh kıydık. Nikâhtan sonra gidiş gelişler çoğalınca,

kıza karşı ilgimin bulunmadığını ve evlenmeye razı olmadığını anladım. Konuyu arkadaşşıma, kendi akrabalarımın bazısına ve kızın akrabalarına anlattım. Ancak onlar şöyle söylediler: “Düğün yaptıktan sonra, ilgi oluşacaktır.” Ama sözleri beni tatmin edip yatıştırmamıştı... Kızın ve ailesinin hiçbir eksiklikleri olmamasına karşın, şimdi bu birliktelikten çok rahatsızlık duyuyorum. Çünkü ben, kıza ve onunla yaptığım evliliğe ilgi duymuyorum. Şimdi çok şaşkınım. Ne yapacağımı bilmiyorum...?”

Hamit ile defalarca sohbet ettim. Hoşnutsuzluğunun ve ilgisizliğinin yok olması için birçok yol gösterdim. İlginin oluşması için bazı önerilerde bulundum. Hamit, bu yöntemlerin hepsini yerine getirdi. Önerilerimi uyguladı. Ancak yine de hoşnutsuzluğu yok olmadı ve eşine karşı ilgisi oluşmadı.

Çözüm yollarının hepsini denedikten sonra, şu sonuca ulaştık: “Bu evliliği iyi bir son beklememektedir. Bu bakımdan ayrılıktan başka bir çare yoktur.”

Görüşümü açık bir şekilde Hamit’e açıklayarak şöyle dedim: “Ayrılık acı ve üzücü olmasına karşın, yine de tek çözüm yolu budur. Bu şekilde olan bir evliliğin ikiniz için de hiçbir hayrı yoktur.”

O şöyle dedi: “Ayrılmayı çok istiyorum. Ancak kız ve ailesi için üzülüyorum. Çünkü onların şereflerine ve haysiyetlerine zarar verecektir.”

Ona şöyle dedim: “Şimdi ayrılman, düğünden sonra ayrılmandan daha hayırlıdır. O zaman onların şereflerine ve haysiyetlerine daha çok zarar verecektir. Şimdi ayrılman; düğün yaptıktan, bir ömür boyunca mutsuz bir şekilde yaşadktan ve kız ile ailesini de mutsuz ettikten sonra ayrılmandan daha hayırlıdır.”

Hamit şöyle dedi: “Eğer ondan ayrılırsam, mihrini ödeyecek gücüm yoktur.”

Şöyle dedim: “Şimdi yalnızca nikâh kıydın. Henüz düğün yapıp gerdek gecesine de girmedin. Bu bakımdan mihrin yalnızca yarısını ödemek zorundasın. Kız bakire olduğu ve düğün gerçekleşmediği zaman, belki anne ve babası mihrin geri kalan yarısını da bağışlayıp almayabilirler. Ancak düğün yapılırsa, kız bütün mihri alacaklı olacaktır. Ondan sonra boşamak istersen, işte o zaman bütün mihri isteyeceklerdir.”

Hamit şöyle dedi: “Dini bakımdan korku duyuyorum. Allah katında suçlu olabileceğimden ve kıyamet günü hesaba çekilip cezalandırılacağımdan korkuyorum.”

Şöyle dedim: “Boşanma ve ayrılık, kötü bir olaydır ve yüce Allah’ın hoşuna da gitmez. Ancak:

İlk olarak; Yüce Allah’ın kendisi, boşanma yasasını başka çıkar yol kalmadığı zaman uygulanması için karar kılmıştır. Sizin meseleniz de işte böyledir. Yani ayrılmaktan başka çareniz yoktur.

İkinci olarak; Yüce Allah katında, düğünden sonraki boşanma, düğünden önceki boşanmadan daha kötüdür. Yani düğün yaptıktan, kızın bakireliği bozulduktan ve çocuk sahibi olduktan sonra onu boşarsan; kesinlikle yüce Allah’ın hoşnutsuzluğu, düğünden önceki boşanmadan daha çok olacaktır.

Üçüncü olarak; Sonuçları çok acı olan rahatsızlık ve mutsuzluklarla dolu bir yaşam kurmak, hayat arkadaşına zulüm etmek ve onun haklarını çiğnemek anlamına gelir. İnsanın dini inançlarını, imanını ve sinirlerini zayıflatır. Mutsuz, amaçsız ve sorunlu çocuklar yetişmesine neden olur. Bunlar, boşanmadan daha kötü olduğu için Yüce Allah’ın daha çok öfkelenmesine neden olacaktır.

Sonuç olarak, olaya ara vermesi için Hamit’i ikna ettim. Hamit kesin bir kararla olayı bitirmek için gitti... Ancak (yine of şu fakat sözcüklerine!) akrabaları etrafında toparlanarak onu korkutmuşlar ve vazgeçmesine engellemişler.

Çok duygusal bir delikanlı olan Hamit, onların tesiri altında kalarak işin sonuçlarından korktu. Ayrılmaktan vazgeçti. Yine yanıma gelerek şöyle dedi:

“İşi bitiremedim. Şimdi ne yapayım? Yine pişmanım ve şaşkınım.”

Şöyle dedim: “Artık ben, senin için bir şey yapamam. Yapabileceğim şeyleri yaptım.”

Hamit şöyle dedi: “Yanına gidip çözüm yolları öğrenebileceğim başka bir kimse tanıyor musun?”

Ailevi konular hakkında bilgileri olan birkaç âlimin adresini, ona verdim. O da onların yanına gitti...

Bir süre sonra geri gelerek şöyle dedi: “Onların yanına gittim. Konuyu onlara açıkladım. Onlar bana şöyle dediler: Git, düğünü yap. Bu tür pişmanlıklara ve soğukluklara önem verme. Sonra sevgi ve muhabbet oluşacaktır...”

Hamit’in konuları onlara nasıl anlattığını bilmiyorum. Onların da böyle bir cevap vermeleri için hangi maslahatları göz önünde bulundurduklarını bilmiyorum.

Hamit’e şöyle dedim: “Onların evlenmene ‘onay’ vermelerinin nedenini bilmiyorum. Belki konuların anlaşılması için yeteri kadar fırsat yoktu. Onlar, benim sizinle birkaç ay içinde yapmış olduğum sohbetler kadar sohbet etme fırsatı bulamamışlardır. Yoksa evlenmenize ‘onay’ vermezlerdi. Belki de başka maslahatları göz önünde bulundurmuşlardır.

Sonuç olarak, onların görüşlerine saygı duyulmalıdır. Ancak benim görüşüm, yine de eski görüşümün aynısıdır. Ben, evlenmenize karşıyım.”

Hamit gitmişti. Ondan birkaç ay haber alamamıştım. Nihayet bir gün evlendiğini ve eşiyle birlikte ortak hayata başladıklarını öğrendim.

Onlar için dua ettim. Yüce Allah’tan mutlu bir yaşam geçirmelerini diledim. Ancak onlar için çok endişeli idim...

Birkaç ay sonra, Hamit’in arkadaşları bana şöyle bir haber getirdiler: “Hamit ile eşinin yaşamları alt üst oldu. Eşi kendi şehrine, anne ve babasının yanına döndü. (Yazık) Artık Hamit, sizin yanınıza gelmekten utanıyor.”

Hamit ile eşinin olayı mahkemelik oldu. Mahkeme olayı düzeltmek için hiçbir şey yapamadı. Aslında mahkemenin yapamayacağı bir iş değildi. Ancak onların hayatı, düzeltilebilecek gibi bir yaşam değildi. Hoşnutsuzluk, nefret ve pişmanlık temelleri üzerine kurulan bir yaşamın düzeltilmesi ve devam etmesi olanaksızdır. Nitekim ölüyü yürütmek de olanaksızdır.

Hamit’e şöyle bir haber gönderdim: “Sana gerekli olan deliller önceden açıklanıp hüccet

tamamlanmıştı. Bu bakımdan özür ve bahane getirmen mümkün değil... Ancak artık böyle olmuştur. Eşine ve ailesine sevgi ve saygı dolu bir şekilde davran. Mihrinin hepsini öde. Eğer onlar sana mahkemede kötü davranırlarsa, sabırlı ol. Sen, onlara karşı güzel davran..."

Hamit'in, eşinin mihrinin tamamını bir çırpıda ödeyecek mali gücü yoktu. Mahkeme (zorunlu olarak) mihri, Hamit'in mali gücüne uygun bir şekilde birkaç yıl içinde ödemesi için aylık taksitlere bölmüştü.

Şimdi bu uğursuz boşanmadan yaklaşık bir yıl geçmiş bulunmaktadır. Birkaç gün önce Hamit'ten üzüntü dolu bir mektup aldım. Lütfen bu mektubun bazı bölümlerine dikkat ediniz:

"Akıl penceresinden geçmişİ seyrettiğim ve olayları düşündüğüm zaman, geride birçok olay bıraktığımı görüyorum. Gerçekten başımdan birçok zorluklar gelip geçti. Ancak şimdiye kadar en zor olaylar ve en sıkıntılı sorunlar karşısında bile, kendimi hiçbir zaman çaresiz hissetmemiştim. Her zaman insanın çok zor engellerden de sağlıklı bir şekilde geçebileceğine inanıyordum. Ancak bu sorunun (istenmeyen evlilik ve boşanmanın) bambaşka bir özelliğı vardı. Çünkü öteki sorunlarda olduğu gibi; hedefe ulaşma yolundaki herhangi bir sorun değildi. Bu evliliğın sonucu, bir insanın mutsuzluğu idi. Telafisi de olanaksızdı..."

Şimdiye kadar sosyal açıdan ve tahsil bakımından epeyce geri kaldım; ruhsal bakımdan birçok sıkıntılara maruz kaldım. Maddi yönden de bir hayli zorluk yaşadım ve daha birçok musibet gördüm. Fakat bütün bunların, bir insanı mutsuz etmek, olgunlaşma yolundan geri koymak; boşanmış bir kadına iyi bakılmadığı bir toplumda onu boynu bükük bırakmak kadar ağır olacağını sanmıyorum.

Bu özelliklerle birlikte, mümkün olan en kötü yolun ve aynı zamanda mümkün olan tek yolun da bu olduğuna inanıyorum. Çünkü böyle bir yaşamı sürdürmenin; iki tarafın da ruhsal ve sinirsel güçlerinin tahribatından başka bir sonucu olmayacaktır.

Yukarıdaki konulara dikkat edince kendimi nasıl ikna edeceğimi bilmiyorum? Özellikle bununla birlikte başka sorunlar da bulunmaktadır. Öteki sorunlar kısaca şunlardır:

Sıradan bir yolculuktan bile korkacak kadar korkak biri olduğumu hissetmeye başladım. Çünkü gerçekten hayırlı bir iş yapmamıştım. Eğer bir olay olursa, bu günahla birlikte ne yapacağımı

bilmiyorum? Bunlara ilave olarak; mihrlerini, en düşük değer üzerinden ödedim.

Hayatın artık anlamsız olduğuna inanıyorum. Bundan sonraki ömrümün, günleri geçirmekten başka bir şey olmadığını düşünüyorum. Bunun bir gerçek olmasına karşın; hayatın çok süratli ve ilginç bir şekilde geçtiğini sanıyorum. Hayatımda derin bir çukurun oluştuğunu hissediyorum...”

Ancak ben, Hamit’in dertli mektubuna cevap olarak ne yazdım? Bu konu şimdilik kalmalıdır.

Belki (Allah izin verirse) başka bir fırsatta ve başka bir baskıda açıklanabilir.

Önemli Bir Uyarı!

Bazen bu konu (düğünden önce ayrılık) hakkında, ayrılıktan daha acı olan acı olaylar gerçekleşmektedir. Örnek olarak; pişman olan kişi iç duygularını açıkça doğru dürüst bir şekilde söyleyecek ve sorumluluğu omuzlarına alacak kadar kendisini cesur hissetmemektedir. Bu bakımdan, etraftakiler tarafından yapılan baskılardan kendisini kurtarabilmek ve bunun için de geçerli bir bahane ileri sürebilmek için; evlenecek olduğu kişiye ve ailesine akla hayale gelmeyecek töhmet ve iftiralar atmaktadır.

Bu tür davranışlar haramdır. Aynı zamanda da çok çirkindir. Yüce Allah’ı gazaplandırır. Vebali çok ağırdır. İnsanın dünyada ve ahirette bedbaht olmasına neden olur.

İnsan, söz ve nişanı bozarak ayrılmak istediği zaman; bir insan ile ailesine ruhsal açıdan ve haysiyet bakımından zarar vermek yerine, onların gönüllerini almak zorundadır. Haklarını helal etmelerini istemelidir. Özür dileyerek saygılı bir şekilde ayrılmalıdır. Böyle yapmazsa din, vicdan, mertlik, şeref ve özgürlüğün aksine hareket etmiş olacaktır.

İmam Hüseyin (a.s) şöyle buyurmaktadır:

“Dininiz yoksa ve ahiretten de korkmuyorsanız; hiç olmazsa dünyada özgür ve şerefli olun.”[34]

Eşler, birbirlerine töhmet atmak ve birbirlerinin şerefleriyle oynamak şöyle bir yana dursun; birbirlerinin eksikliklerine şahit olsalar bile, gizlemeli ve açığa çıkarmamalıdır.

Bu bölümün sonunda şöyle bir uyarıda bulunmak gerekiyor: Yedinci bölümün “Kalp Bahaneleri”

başlığının “Nişanlılık Dönemi Afetleri” kısmındaki konular, bu hususa (düşünden önce pişmanlık) açıklık getirmesi yönünden çok uygun konulardır. Çok yararlı ve aydınlatıcı olabilirler.

Aynı şekilde önceki faslın “Aşk-Hayat Eksen” bölümünde açıklanan “İki Hüzünlü Mektup” konularına da başvurulması rica edilir.

Aynı şekilde beşinci bölümde açıklanan “İsmail ile Safiye” adlı kişilerin öyküleri de bu konuya ışık tutabilir. Çünkü İsmail nişanlılık döneminde, Safiye ile evlenmekten vazgeçmişti. Ancak ayrılmaya cesaret edemiyordu.

Safiye ile evlendiği gece İsmail’in çok üzgün olan yüzünü şimdi de hatırlamaktayım. Yavaşça kulağına şöyle söylemişim: “Yoksa bu gece babanın ölüm gecesi midir ki, bu şekilde üzgünsün? Bu gece, senin gerdeğe gireceğin gecedir. Mutlu olmalısın.”

İsmail şöyle demişti: “Ne için mutlu olmalıyım? Mutlu olmam için çekici ve yeni bir olay gerçekleşmemiştir.”

Beşinci bölümde açıklandığı gibi; istenilmeyen ve razı olunmayan bu evliliğin sonu da aynı şekilde bitmişti.

Allah’ım! Gençlere bu konuda yardımcı ve yol gösterici ol.

Akraba Evlilikleri

Amcakızı ile amcaoğlu, teyze kızı ile teyze oğlu, dayıkızı ile dayıoğlu vb. olan akraba evliliklerinin bazılarında çocuklar konusunda bazı sorunlar ortaya çıkabilir. Örnek olarak; çocukları hasta ya da zayıf veya özürlü olabilirler. Bu konu ispat edilmiştir. İnkâr edilebilecek bir konu değildir.

Bu konu hakkında, lütfen aşağıdaki uyarılara dikkat edelim:

1- Adı geçen genetik yasa, genel bir yasa değildir. Yani bütün akraba evliliklerini kapsamamaktadır. Bu bakımdan bütün akraba evliliklerini yasaklamak ve reddetmek doğru değildir.

2- Böyle evlilik yapmak isteyen kişiler, kesinlikle tıp yönüne dikkat etmelidirler. Gerekli tahlilleri yaptırmak zorundadırlar. Bu bakımdan herhangi bir sorunlarının olmadıklarına emin olmadıkça evlenmemelidirler.

3- Bu konu hakkında gerekli olan bütün tıbbi tahliller yapılmalıdır. Bunlar, evlilik gündeme getirilmeden ve kız ile erkek arasında herhangi bir ilgi oluşmadan; birbirlerine umutlanmadan önce yapılmalıdır. Birbirleriyle evlenecekleri, insanlar arasında duyulmadan ve sesler yükselmeden önce yapılmalıdır. Çünkü tahlillerin sonuçlarını almanın uzun süreceği düşünülecek olursa; olaya ara verilecek ve evlilik gerçekleşmeyecektir. Bu açıdan bir an evvel tahlilleri yaptırmak gerekir. Ancak uzatılacak olursa; ayrılık da bir o kadar acı olacaktır. Birçok sorunu da beraberinde getirecektir.

4- Peygamber efendimizin (s.a.a) Ehl-i Beyt'i (a.s) arasında gerçekleşen akraba evliliklerinde (Hz. Ali (a.s) ile Hz. Zehra (s.a) örneğinde olduğu gibi) ortaya hiçbir sorun çıkmamıştır.

Kuşkusuz bunun bazı nedenleri vardı. Bu nedenlerden biri de şudur: Onlar, yüce Allah'ın kendilerine verdiği ilim sayesinde olayların iç yüzünü bilmekteydiler. Kayıptan haberleri vardı. Bu bakımdan, bu tür evliliklerin kendileri için hiçbir zarar oluşturmadığını da bilmekteydiler.

Şu halde o yüce insanların uygulamalarını, davranışlarını örnek göstererek, bu tür tıbbi ve genetik yasaları hiçe saymamak gerekir.

Çocukken Yapılan Nişanlar

Bu töre, bazı aileler arasında var olan çok kötü törelerden biridir. Kız ile oğlanı, çocukluk dönemlerinde birbirlerine nişanlamaktadırlar. Örnek olarak; amcakızı ile amcaoğlunu, teyze kızı ile teyze oğlunu, amcakızı ile dayıoğlunu vb. çocukları birbirlerine nişanlamaktadırlar. Kendilerinin ifadesiyle büyüdükları zaman birbirleriyle evlenmeleri için "isimlerini üst üste koymaktadırlar."

Bu olay, her bakımdan çok yanlıştır. Beraberinde birçok sorun oluşturması mümkündür.

Bu konu, örnekleriyle birlikte geniş bir bölüm istemektedir. Şimdilik geniş bir şekilde irdelleyemeyeceğiz. Ancak şimdilik gerekli olan şeyler şunlardır:

1- Aileler, doğru olmayan böyle bir işi kesinlikle yapmamalıdır.

2- Kızlara ve erkeklere ısrarla şöyle öğüt veriyorum: Bu tür konulara kesinlikle önem vermeyin.

Eğer birini çocukluk döneminizde sizinle nişanlamışlarsa; ona ilgi duyuyor, onunla birlikte yaşamak istiyor ve onu kendinize uygun bir eş olarak görüyorsanız kabul edin. Onunla evlenin.

Böyle değilse kesinlikle kabul etmeyin.

3- Amcakızlarının ve amcaoğullarının nikâhı, kesinlikle gökyüzünde kıyılmamıştır. Bu batıl bir inançtır.

Eş seçimi konusu, bu tür batıl törelerden daha yüce ve daha önemlidir.

Dipnotlar

[1]- Vesail, c.7, s. 51

[2]- Furu-i Kâfi. c.5...

[3]- Ahzab, 37

[4]- Kur'an tefsiri derslerinde vermiş olduğu ahlaki öğütlerden biridir. Havzai İlmiyyei Kum.

[5]- Nehul Belağa: Osman b. Hanif'e yazılan mektup.

[6]- Bu konu hakkında yedinci bölümde (Fedakârca Yapılan Evlilikler) konusunda açıklamalarda bulunacağız.

[7]- Nur, 26

[8]- Felsefik bir kavram.

[9] - Bu konu hakkında “Fedakârca Yapılan Evlilikler” bölümünde açıklamalarda bulunacağız.

[10]- Hz. Ali’nin (a.s) Çekiciliği ve İticiliği kitabı.

[11]- Nehcü’l Belağa, Suphi Salih, Hutbe.160

[12]- Nizam-ı Hukuk-i Zen Der İslam, İntişarat-i Sadra, 5.baskı, S.313-326

[13]- Hz. Ali’nin (a.s) Çekiciliği ve İticiliği kitabı.

[14]- Rum, 21

[15]- İntihab-ı Hemser (Eş Seçimi), s.95-96, 1.baskı.

[16]- İntihab-ı Hemser (Eş Seçimi), s.191.

[17]- Nizam-ı Hukuk-i Zen Der İslam (Kadının İslam Hukukundaki Hakları) s. 313, Sadra Yayınları, 5. Baskı

[18]- Nehcu’l Belağa, Suphi Salih, 153.Hutbe

[19]- Şura, 38.

[20]- Al-i İmran, 159.

[21]- İzdivac Der Mekteb-i Ehl-i Beyt (Ehl-i Beyt Mektebinde Evlilik), Necef-i Yezdi, s. 88.

[22]- Nehcü’l Belağa, Suphi Salih, Hikmet. 26

[23]- Rivayetin içeriği nakledilmiştir.

[24]- Bir önceki bölümde yer alan güzellik konusunda, bu husus açıklanmıştır.

[25]- Vesail-i Şia

[26]- Müstedrek

[27]- Vesail-i Şia, c.14, s.60

[28]- Kitab-ı İntihab-ı Hemse (Eş Seçimi Kitabı), s.114

[29]- Mekarimi'l Ahlak, s.369

[30]- İntihab-ı Hemser (Eş Seçimi), s.166

[31]- Keşfü'l Esrar, s.93, Bonyadı Nikukari Fatimiyyun Yayınları.

[32]- İntihab-ı Hemser (Eş Seçimi), s.166-168

[33]- Bakara,264

[34]- Maktel-i Harezmi ve Luhuf .

Eğer aşk ve muhabbet, aile yaşamına hâkim olur ve eşler birbirlerini canı gönülden severlerse; sorunların birçoğu yok olur. Hatta sorun diye bir şey kalmaz. Örnek olarak; müminlerin Allah yolunda cihat ederken karşılaştıkları zorluk ve sıkıntılar, baldan daha tatlıdır. Ya da Allah için ilim konusunda araştırma yapan bir insan karşılaştığı zorluklar karşısında sabrederek onlardan lezzet almasını bilir.

Eğer aşk ve muhabbet olmazsa, birçok konu, hatta sorun olmayan konular bile sorun olmaya başlar; hapisanedeki ağır suçluların davranışları gibi görünmeye başlar. Dolayısıyla ruh ve beden zarar görür.

Eğer aşk ve muhabbet olursa, kadın ve erkek güzel görüş gözlüğünü gözlerine takarlar. Gördükleri her şeyi güzel ve harika görürler. Hatta birbirlerinin eksiklerini bile güzel görmeye başlarlar.

Ancak eğer bu hayat verici unsurlar olmazsa, kötü görüş gözlüğünü gözlerine takarlar. Birbirlerinin her şeyini ve bütün yaşamı kötü görürler. Hatta birbirlerinin güzelliklerini bile kötü ve çirkin görmeye başlarlar.

Müminlerin Emiri Ali (a.s) şöyle buyurmaktadır:

“Bir kimse bir şeyden nefret ederse; ona bakmak ve onu hatırlamaktan da nefret edecektir.”[11]
İnsan, bir kimseyi veya bir şeyi sevmezse; adından, anısından, hatırasından ve onunla ilgili olan her şeyden nefret etmesi onun doğasından kaynaklanmaktadır.

İnsan, bir kimseyi veya bir şeyi severse; onunla ilgili ne olursa olsun ve onu hatırlatan şey ne olursa olsun hoşuna gider. Onunla ilgili olan her şey onun için mutluluk verici olur.

İnsan, eşini sevmezse ve ondan nefret ederse; istemeyerek de olsa ona zulüm edecektir.

Önemsiz konularda bile bahaneler bulacak ve kavga çıkaracaktır.

Ancak onu severse önemsiz konuların farkına bile varmaz. Görse bile görmezlikten gelecektir.

Eşlerin birbirlerini sevdikleri sıcak bir yuvada, her şey güzelleşir. Güzellik ve sevinç, kapılardan ve pencerelerden yağmaya başlar. Aile ortamı, huzur ve umut verici olur. Sevgiyle dolu olan kalpleri birbirleri için atar. Kalpleri, birbirlerinin kalp atışlarına göre düzenlenir. Kalpleri iki ayrı kalp değildir. İki göğüste yer alan bir tek kalp gibidir. İki bedende yer alan bir tek ruh gibidir.

Birbirlerinin her şeyini severler. Birbirlerinin ailelerini, yakınlarını ve akrabalarını severler. Kendileriyle ilgisi olan yüz, boy, tavır, söz, ses, resim, elbise, mektup, hatıra vb. her şey birbirleri için güzel ve sevecendir. İki eş birbirlerini severlerse, birbirlerinin eksiklerini tamamlarlar.

Karı-koca olarak bir ömür boyu birlikte yaşamak isteyen eşler, dünya hayatının yapısından kaynaklanan birçok sıkıntıyla karşılaşacaklardır. Bu uzun yolu bitirebilmeleri için azıkları olması gerekiyor. Bu yolun en güzel azığı aşk ve muhabbetir.

Eğer evlilik yaşamlarının başında iki eş arasında sevgi ve muhabbet gücü olursa, bu yolun sonuna kadar omuz omuza hareket ederek mutluluk yurduna ulaşabilirler. Eğer böyle bir güçleri ve azıkları olmazsa, hayat yolunun engebeli yokuşlarında güçleri tükenecektir. Ağır sorumlulukları yerine getiremeyecekler ve bu emaneti yerine ulaştıramayacaklardır.

Aşk ve muhabbetin neşe verici ışınları altında, buzlar su olup eriyecektir. Acılar tatlı olacaktır.

Zorluklar kolaylaşacaktır. Bu mis kokulu havada neşeli ve salih çocuklar yetişecektir.

Yine aşk yolunun şehidi, bilge üstat Mutahhari, şöyle söylemektedir:

“Erkeğin canı gönülden eşini koruması ve şefkat göstermesi, kadın için çok değerlidir. Bunlar olmaksızın kadının evliliğe tahammül etmesi olanaksızdır... Kadın, çocuklarını şefkate doyurabilmek için kocasının şefkatine ve muhabbetine ihtiyaç duyar. Erkek ulu dağlara, kadın pınara, çocuklar da güllere ve bitkilere benzerler. Pınarın tertemiz berrak sular vererek gülleri ve bitkileri neşelendirebilmesi için, ulu dağların yağmur sularını biriktirmesi gerekir. Eğer dağlara yağmur yağmazsa veya dağların yapısı, toprağın suları biriktirmesini engelleyecek bir şekilde olursa pınar kurur. Güller ve bitkiler yok olur giderler. Dolayısıyla düz arazilerin hayat kaynağı nasıl yağmurlarsa; özellikle de dağlık bölgelerden gelen yağmurlarsa; aile yaşamının hayat

kaynağı da erkeğin kadına olan muhabbeti ve sevgisidir. İşte bu muhabbet ve sevgiyle hem kadın hem de çocuklar, mutlu ve neşeli olurlar.”[12]

İki Çeşit Aşk
Aşk ve ilgi iki türdür:

1-Şehvete Dayalı Aşklar

Bu, cinsel ve nefsanî arzulara dayalı olan aşk türüdür. Bu çeşit aşk, ortak yaşam ve eş seçimi konusunda gerekli olsa da, tek başına yeterli değildir. Aşk için açıklanan yararlar ve özelliklere sahip değildir. Sürekliliği yoktur. Çünkü evlilikten birkaç gün sonra, şehvetler ve hevesler azalacaktır. Cinsel arzular zamanla eski renkliliğini kaybedecektir. Biraz yaş ilerledikten ve çocuk sahibi olduktan sonra... gençlik enerjisi yok olacaktır. Yüzler ve şekiller, eski hallerini yitireceklerdir. Yıllar geçtikçe, kadın ve erkekte yaşlılık izleri ortaya çıkacaktır. Artık mutlu bir yaşam sürdürebilmek için güçlü bir nedenin kalmadığı zaman başlayacaktır. Yaşamın harcı ve şeridi, yaşamın bütün aşamalarında sürekli olabilecek ve binayı sağlam bir şekilde ayakta tutabilecek oranda güçlü olmalıdır. Cinsel dürtülere dayalı aşk, tek başına böyle bir güce sahip değildir. Çok çabuk bir şekilde rengini kaybeder ve utanç nedeni olur.

2-Yüce Aşklar

Bu tür aşk çeşidinde, insanın ilgisi yüce değerlere yöneliktir. Kadın ve erkek arasında böyle bir aşk var olursa, nefsanî arzular ve cinsel dürtüler de onun şemsiyesi altında yer alarak yüce değerler safına katılacaklardır. Evlilik hayatında, her iki aşk türü de gereklidir. Her biri tek başına yeterli değildir. Yani “Eşlerin ilişkisi yalnızca yüce değerlere dayanmalı ve cinsel aşk gerekli değildir.” düşüncesi yanlıştır. Mutlu bir yaşam nedeni olamaz. Veya “Yalnızca cinsel aşk yeterlidir.” düşüncesi de yanlıştır. Her ikisi de olmalı ve birbirlerini tamamlamalıdır. Eş seçimindeki bütün meselelerde olduğu gibi; bu konuda da, orta yol bulunmalıdır. Yani ne aşırı davranılmalı ne de ilgisiz kalınmalıdır.

İlk tür aşk çeşidi tek başına yıkıcı ve yok edicidir. Ancak ikinci tür aşk çeşidiyle birleştiği zaman olumsuzluğunu ve yıkıcılığını kaybeder. Yüce değerler kısmına katılır ve faydalı olur.

Bu konuda da şehit üstat Mutahhari’nin sözleri çok aydınlatıcıdır:

“İnsan duygularının çeşitleri ve aşamaları vardır. Bunlardan bazıları şehvet türündendir. Özellikle de cinsel şehvet türündendir. Bu, insanların ve öteki hayvanların ortak özelliklerindendir... Cinsel etkenlerden kaynaklanır ve aynı yerde son bulur. Artması ve azalması, cinsel yapıların fizyolojik

alışmalarına ve özellikle de gençlik çağına bağlıdır. Bir taraftan yaşlandıkça, bir taraftan da defalarca doyuma ulaştıkça azalır ve yok olur...

İnsanın hakikat ve mahiyet bakımından şehvetlere karşı olan duyguları bulunmaktadır. Bunların adını ilgi veya Kura'n-ı Kerim'in tabiriyle "sevgi" ve "rahmet" koyabiliriz... Kura'n-ı Kerim, iki eş arasındaki ilişkiyi "sevgi ve rahmet" olarak ifade ediyor. Bu, olağan üstü bir nokta olup evlilik yaşamındaki hayvansal değerlerin daha üstüne, yani insani yönüne işaret etmektedir. Evlilik hayatının bağlarının yalnızca cinsel etkenler olmadığını ve iki eş arasındaki asıl bağların; iki ruhun birliği, samimiyet ve mutluluk olduğunu vurgulamaktadır..."[13]

Soru ve Cevap

Soru: Herkes ilk tür aşk çeşidini bilmektedir. Ancak ikinci tür aşk çeşidinin ne olduğu belli değildir. Yüce değerlere dayanan, evlilik hayatının temellerini oluşturması gereken ve ilk tür aşk çeşidini de şemsiyesi altına alan aşk nedir?

Cevap: Eş seçimi konusundaki kıstaslar bölümünde açıklanan konular, bu soruya verilmiş genel bir cevaptır. Orada açıklanan değerler, kıstaslar ve ölçüler iki çeşit aşk türünü de kapsamaktadır.

Sürekli Aşk

Açıklandığı gibi; iki eş arasındaki aşk ve muhabbet sürekli olmak zorundadır. Gençlik dönemi aşıldıktan sonra da kalıcı olmalıdır.

Kadın ve erkek, gençlik enerjisinin ve cinsel arzuların soğuması veya yok olmasından sonraki orta yaş ve ihtiyaşlık dönemlerinde de, yaşamlarını mutlu bir şekilde sürdürebilmek için muhabbete ve ilgiye muhtaçtırlar.

Yüce Allah muhabbetin kaynağını iki eşin vücudunda karar kılmıştır:
"Aranızda sevgi ve rahmet karar kılmıştır."[14]

Kadın ve erkek, yaşamlarını doğru temeller üzerine kurup doğru bir şekilde de idare ederek srdrrlerse; sevgi ve rahmet ömürlerinin sonuna kadar devam edecektir. Gençlik yılları bittikten sonra, sevgilerinde hiçbir eksiklik meydana gelmemesinin yanı sıra ortak yaşamları sürdükçe ve yaşlandıkça da aşkları artan birçok evli çift görmüş bulunmaktadır. Gerçekte ilişkileri günden güne sağlamlaşmış ve yaşlılık dönemlerinde de ortak hayatlarının en yüksek aşamasına ulaşmışlardır.

Çok Güzel Bir rnek

"Zeynep nine" ile "Hacı Hasan dede" yaklaşık yetmiş yıldır birlikte yaşamaktaydılar. Yaklaşık son yirmi beş yıllarını hatırlamaktayım. Birbirlerine her zaman sevgi ve saygı dolu bir şekilde

davranırlardı. Birbirlerine karşı sevgisiz ve saygısız bir söz söylediklerini veya davranış sergilediklerini hatırlamıyorum. Yaşamlarının diğer bölümlerini de akrabalarına sordum. Her zaman böyle yaşadıkları anlaşıldı. Zeynep nine, kendisinden daha yaşlı olan ve ömrünün son yıllarını yaşayan Hacı Hasan dede için, hem eşlik hem de bakıcılık görevi yapıyordu. Bütün insanları şaşırtacak ve övmeye zorlayacak bir şekilde yaşlı adama saygı ve sevgi gösteriyordu. Yaşlılık dönemlerinde, artık cinsel konuların onlar için hiçbir anlamı kalmamıştı. Bu tür konuları geride bırakmışlardı. Ancak birbirlerine olan coşkulu sevgileri ve saygıları, aynı şekilde eskisi gibi ilişkilerine hâkimdi.

Hacı Hasan dede hastalandığı zaman, Zeynep nine sevgiyle ve edeple ona bakar ve onu korurdu. Onları ziyarete gittiğim zamanlar Hacı Hasan dede şöyle derdi: “Eşim, beni yüz üstü bırakmadı. O olmasaydı, yaşlılık günlerimi güzel bir şekilde geçiremezdim. Camiye gidip gelebilmemin, ibadetlerimi yerine getirebilmemin ve alnı açık bir şekilde yaşayabilmemin nedeni, eşimin sevgisi ve bakıcılığıdır. Yüce Allah onu bana büyük bir nimet olarak bağışlamıştır. Onun için her zaman dua ettim ve edeceğim...”

Onların samimi ilişkilerini gördüğüm zaman çok seviniyordum. İlişkileri bozuk olan ve birbirlerinin davranışlarından nefret eden kadınlar ve erkekler için de üzülerek şöyle diyordum: Keşke bütün eşlerin yaşamları da, Zeynep nine ile Hacı Hasan dedenin yaşamları gibi olsaydı. Hacı Hasan dede çok yaşlanmıştı. Yaklaşık doksan yaşındaydı. Artık kendi ayakları üzerinde duramıyordu. Kendi işlerini tek başına yapamıyordu. Ancak yüce Allah, şefkatli eşini onun için korumuştı. O sevgiyle ve saygıyla yaşlı kocasına bakıyor ve onu koruyordu. Onun zillete düşmesine izin vermiyordu. Hacı Hasan dedeye, geçmiş olsuna gittiğim son ziyaretimde durumunu sorunca bana şöyle dedi: “Yüce Allah bu kadını bana nasip etmemiş olsaydı yaşayamazdım.”

Hacı Hasan dedenin ömrünün son günleri yaklaşmıştı. Yaklaşık yetmiş yıllık sevgi dolu ortak yaşamlarının ardından, Zeynep nineyi yalnız bırakacaktı. Ölüm izleri yüzünde belirmeye başlamıştı. Zeynep nine, mumun etrafında kararsız bir şekilde dönen kelebek gibi; yaşlı eşinin etrafında dönüyordu. Elinden gelen bütün hizmetleri yapıyordu. Hacı Hasan dedenin gözleri bazen açılıyor ve Zeynep ninenin gözlerine çevriliyordu. Hacı Hasan dedenin gözlerinde, Zeynep nineye teşekkür ve saygı ifadeleri dalgalanıyordu. Sanki bakışlarıyla Zeynep nineye şöyle söylemek istiyordu: “Ey benim temiz kalpli meleğim! Sen benim için vefalı eş ve dost idin. Gençliğini ve ömrünü benimle birlikte harcadin. Eksiklerimi ve gediklerimi onarmaya çalıştın. Beni hiçbir kimseye şikâyet etmedin. Şerefimi korudun. Mutluluklarda ve üzüntülerde ortağım idin. Sorunlara karşı bana destekçi oldun... Ben senden razı olmuş bir halde bu dünyadan göçüyorum. Allah katında da senin iyi bir eş olduğuna şahadet ederim. Ben senden razıyım.

Allah da senden razı olsun. Sana en iyi mükâfatları versin...” Bazen dudakları bir araya geliyor ve Zeynep nine için dua ediyordu. Zeynep ninenin durumu da kocası gibiydi. Davranışlarıyla, sözleriyle ve bakışlarıyla aynı ifadeleri yansıtıyordu.

Sonunda ilahi görevli yaşlı adamın canını almak için geldi. Sanki ilahi görevli de Zeynep nineye teşekkür ediyor ve onu övüyor gibiydi. Çünkü yaşlı adamın ruhunu almaya gelmeden birkaç saat önce, Zeynep nine güvey odasına damat gönderecekmiş gibi eşini yıkayıp hazırlamıştı.

Elbiselerini değiştirmişti!

Sevgili gençler! Siz de, Zeynep nine ile Hacı Hasan dede gibi mutlu bir hayat sahibi olmak istemez misiniz? Kesinlikle “Evet isteriz.” diyeceksiniz. Öyleyse eş seçimi konusunda “aşk ve muhabbet” duygularını göz önünde bulundurmamak zorundasınız; sevdiğiniz ve sizi seven bir kimse ile evlenmelisiniz. Evlilik, fiziki bağlılıkla birlikte gönül bağlılığı anlamına gelir. Bu bağlılığın, ömrün sonuna kadar sürebilmesi için çok sağlam olması zorunludur. Böyle bir özelliğe de yalnızca iki temel ilke üzerine kurulmuş olan bağlılık sahiptir. Bu iki temel ilke, önceden de açıklandığı gibi; iki tür aşk çeşididir.

İki Taraflı Aşk

Mutlu bir yaşam için, tek taraflı aşk ve muhabbet yeterli değildir. İki eş de birbirlerini sevmek zorundadırlar. Onlardan biri ötekini sever, ancak öteki onu sevmezse, yine de sorunlarla karşılaşacaklardır. Eşin ilgisizliği ve sevgisizliği, ötekinin ilgisini ve sevgisini yok edecektir. Sonunda da, birbirlerinden nefret etmeye başlayacaklardır. Tek taraflı değil, iki taraflı aşk ve muhabbet mutluluk vericidir.

Aldatıcı Olta

Birçok gencin yakalandığı tehlikeli oltalardan biri de (genellikle de kurtulamamaktadırlar.) şudur: Eşler, evlenmeden önce birbirlerini sevmediklerini anlıyorlar. Veya biri seviyor, ancak öteki sevmiyor. Dolayısıyla evlenmekten vazgeçmek istiyorlar. Ancak aile fertleri şöyle diyorlar; “Şimdilik evlenin, nikâhta keramet vardır. Sonra birbirinizi seversiniz!” Tecrübesiz gençler de onların sözüne inanarak evleniyorlar. Ancak evlendikten sonra birbirlerini sevememelerinin yanı sıra gün geçtikçe birbirlerinden nefret etmeye bile başlıyorlar. Dolayısıyla sorunlar da yakalarına yapışıyor. Bunlara evlenmelerini öğütleyen ve “Sonra birbirinizi seversiniz.” diyen kişiler ise, artık ortalıklarda görünmüyorlar. Herkes kendi işiyle uğraşıyor. Bunlar soğuk, ruhsuz ve bir yığın sorunla baş başa kalıyorlar. Zaten artık çok geç olmuştur; bir şey yapmak isteseler bile, yapamıyorlar.

(Kız ve erkek) Gençler şu önemli noktaya dikkat etmek zorundadırlar: Sevgi ve muhabbet, ilk

başta olmalı ve evliliğin temelini oluşturmalıdır. Aşkın sonradan oluşacağına dair bir garanti yoktur. Bu mantıkla evlenen ve hayatları alt üst olan birçok kişi görmüş bulunmaktayım. Sonraki sayfalarda, bu konuyla ilgili olan acı öykülerden birini sizlere anlatacağım. Şimdi burada, Ayetullah İbrahim Eminî'nin açıkladığı iki hüznü dolu mektubu aktarmaya çalışacağız:

İlk Hüzünlü Mektup:

“Bir kadın... mektubunda şöyle söylemektedir: Bir yıl önce kendisini daha önceden tanımadığım bir erkekle evlendim. Evimize iki defa gelmişti. Ancak ben “Gelecekte eşim olacak bu kişiyi seviyor muyum, yoksa sevmiyor muyum?” sorusuna cevap verecek kadar önemli bir dikkate sahip değildim. Kendi kendime “Nikâh kıyıldıktan sonra sevgi oluşacaktır.” diyordum. Ancak nikâh kıyıldıktan sonra ona karşı hiçbir sevgimin oluşmadığını anladım. Sonra konuyu aileme anlattım. Ancak onların çok şiddetli tepkisiyle karşılaştım. Bana şöyle dediler: “Sonra seversin!” Ancak evliliğimizin üzerinden yaklaşık bir yıl geçmesine karşın; sevgi oluşmamasının yanı sıra onu görmekten bile nefret etmeye başladım. Eşim de kendisini sevmediğini biliyor... Gerçekten yok oluyorum. Birkaç defa intihar etmeyi düşündüm. Ancak Allah’tan korktum. Yaşantım cehenneme dönüştü. Yanıyorum... Yakıyorum... Ne yapacağımı bilmiyorum...”[15]

İkinci Hüzünlü Mektup:

“ ... Şehrinden ... Bey mektubunda şöyle söylemektedir: Beş yıldır bir devlet dairesinde görev yapmaktayım. Yaklaşık dört yıl önce de amcamın kızıyla evlendim. Ancak bu evlilikle hayatım karardı. Çünkü anne ve babamın ısrarları sonucunda, daha önceden davranışlarından hiç hoşlanmadığım bir kızla evlenmiştim. Ben bu kızı sevmiyordum. Ancak anne ve babamın baskıları sonucu onu istemeye gitmiştim. Kendi hayatımı da ve onun hayatını da mahvettim. Geçmiş ne kadar unutmaya çalıştıysam ve yeni hayatımı ne kadar sevmeye uğraştıysam da, yapamadım. İşten çıkıp eve gittiğim zaman eşimin, annemin ve babamın rahatsız olmalarına neden oluyorum. Şimdi annem ve babam yaptıkları yanlış anlamışlar. Ancak iş işten geçmiştir. Ne yapacağımı bilmiyorum. Her zaman namazlarımdan yaşlı gözlerle ayrılıyorum. Ellerimi dua etmek için kaldırıyor ve şöyle diyorum: Bu kızın hayatını niçin mahvettim!? Niçin onu mutlu edemiyorum!?”[16]

Önemli Bir Soru ve Cevap!

“Kız ve erkek arasındaki aşk; evlilik hayatının kutup noktasıdır. Evlenmeden önce var olması gerekir. Evlilik binası bu temel üzerine kurulmalıdır.” konuları iyice aydınlanmıştır.

Ancak şimdi şöyle bir soru ile karşı karşıyayız:

Kız ve erkek, evlenmeden önce birbirlerini görmemiş ve tanımamışlar. Veya birbirlerini tanımaktalar; ancak evlenmeyi planlamamışlar. Birbirlerine karşı herhangi bir duygu da beslememektedirler. Bu konuyu ilk defa görüşecekler. Aralarında bir sevginin oluşması mümkün müdür? Birbirlerini sevdiklerini veya sevmediklerini nasıl anlayabilirler? İki tarafın da daha önceden herhangi bir arkadaşlıkları yoktu. Dolayısıyla birbirlerini sevdiklerini veya birbirlerinden nefret ettiklerini nasıl anlayabilirler?

Kısaca, aşk veya nefret oluştuğunu anlamamanın yolu nedir?

Cevap: Bu soru, çok önemli bir sorudur. Bu konuya çok dikkat etmek gerekir. Şimdi bu konu hakkında yapılacak olan açıklamalara lütfen dikkat ediniz:

İffetsizler arasında meşhur olan ve gayri meşru olarak kurulan sokak arkadaşlıkları ve dostlukları, kız ve erkek için hayırlı değildir. Bu tür ilişkiler, hiçbir zaman mukaddes ve mutlu bir evlilikle sonuçlanmaz. Biz, böyle aşk ve dostluk türlerini hiçbir zaman onaylamadık ve onaylamayacağız. Bizim aşk ile kast ettiğimiz şey, bu değildir. Bu tür gayri meşru olarak kurulan aşklar ve dostluklar, gençlerin şahsiyetlerine ve şereflerine ağır darbeler indirmektedir. Birçok sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Kız olan taraf ise, erkek tarafından daha fazla zarar görmektedir. Heveslerinden dolayı iffetlerini kaybeden kızların durumu çok acı vericidir. Bu tür rezil oyunlarla mutlu bir yuvanın kurulduğu hiçbir zaman görülmemiştir. Bilgisiz kızların bazıları, üçkâğıtçı yalancıların sözlerine ve vaatlerine kanmaktadırlar. Mutlu bir yuva kurma ümidiyle, şereflerini ve namuslarını kaybetmektedirler. Sonra da üzüntüler ve pişmanlıklar içinde gark olmaktadır. (Kuşkusuz erkekleri kandıran ve onları bedbaht yapan kızlar da bulunmaktadır.)

Ancak aşkın doğru yolu ve sorulan sorunun cevabı şudur:

Beşinci ve altıncı bölümlerdeki konulara dikkat edilirse, bu mesele kolayca çözülecektir. Yani öncelikle beşinci bölümdeki ölçüleri ele alacağız. Sonra altıncı bölümde çizilen yolları takip etmeye başlayacağız. Evlenmeyi düşündüğümüz kişi hakkında bilgi edindikçe ve onu tanıdıkça, ilgimiz veya ilgisizliğimiz ortaya çıkmaya başlayacaktır. Onun ve ailesinin özelliklerini öğrendikçe, aşk veya nefret kalbimizde belirecektir. Olumlu veya olumsuz son kararı verinceye kadar bu yöntemi uygulamaya devam etmeliyiz.

Altıncı bölümün ilk aşamasında uygulanması gereken (danışmak, aracı koymak, araştırmak, elçi göndermek vb.) yöntemlerle kesin bir sonuca ulaşamazsak, son aşamaya ulaşabilmek ve kararımızı açıklayabilmek için bir sonraki (mektup yazmak, fotoğraf göndermek, sohbet etmek, görüşmek vb.) yöntemleri uygulamaya devam edeceğiz.

Altıncı bölümün sonunda söylediklerimizi unutmamanız gerekir. Onu uygulama yeri, işte burasıdır. Orada açıklanan şeylerin aynısı uygulanır ve eş seçimi konusunda açıklanan

aşamalar, ağır ağır, sabırla ve çok dikkatli bir şekilde yerine getirilirse; beşinci bölümdeki ölçüler de göz önünde tutulursa, “âşık olma veya nefret etme” durumları kesinlikle ortaya çıkacaktır.

Kız ve erkeğin, birbirlerine ilgi duydukları belli olmadıkça, evliliğe adım atmamaları gerektiği konusunu ısrarla vurgulamak istiyorum. Kuşkusuz evlenmekten de vazgeçmemelidirler. Aşk ve nefret belli olmazsa; birbirleriyle evlenmek istediklerini veya istemediklerini bilmiyorlarsa; (olumlu veya olumsuz) son kararı vermemelidirler. Birbirlerini istedikleri veya istemedikleri belli oluncaya kadar aynı yolu devam ettirmeli ve altıncı bölümde açıklanan çizelge üzerinde durmalıdırlar.

Kardeşlerim! Bozuk etkenlerin tesiri altında kalmamak için uyanık olunuz. Sabırlı davranarak ve konunun bütün yönlerini değerlendirerek son kararınızı veriniz. Belki bazıları üzerinizde baskı oluşturarak şöyle söyleyebilirler:

“Niçin oyalyorsun? Evleneceğin kişinin ne kusuru var ki? Hadi, biran evvel cevap ver. Bu kadar uzunca düşünmeye hiç gerek yok. İnsanlar duyarlarsa şöyle veya böyle söylerler. Bunu geri çevirirsen kalbim kırılır. Sana beddua ederim. Ömrünün sonuna kadar eşsiz kalırsın! Sen yalnızca “evet” diye söyle, yeter. Öteki işleri biz yapacağız. İşler kendiliğinden düzelecek...”
Bu yöntemler etkili olmazsa, (özellikle kızı) belki tehdit de edebilirler. Baskı oluşturarak ve korkutarak istemediği bir evliliğe de zorlayabilirler...

Ancak siz, bu tür anlamsız tehditlere ve sözlere aldırış etmeyin. Hiçbir şey olmaz. Sizin “evet” sözünüz olmadıkça hiçbir şey yapamazlar. Kız ve erkeğin rızası olmaksızın yapılan nikâh, batıldır. Böyle bir evlilik gayri meşrudur. Siz, böyle bir evliliğe boyun eğmeyiniz. Bazı yaşlılar olumsuz veya şüpheli bir cevapla karşılaştıkları zaman şöyle diyorlar: “Evleneceğin kişinin ne kusuru varmış? Niçin kabul etmiyor ve geciktiriyorsun?” Onlara şöyle cevap vermek gerekir: Ret cevabı vermek veya geciktirmek için onun bir kusuru olması gerekmiyor. Belki de çok iyi bir insandır. Ancak bu, onun iyi bir eş olacağı anlamına gelmez. Verilecek karar ise, evlenecek kişinin en doğal hakkıdır. Dolayısıyla istediğini kabul eder ve istediğini de ret eder.

Evlilik Cüzdanına Dayalı Bir Hayat Sürekli Olmaz!

Evlilik, karşılıklı sevgi ve saygıya dayanmadığı takdirde, hayatı, kargaşa ve sorunlarla dolu bir zehir gölüne çevirir. Hiçbir kanun, güç ve sözleşme de ona çeki düzen veremez. Üstat Şehit Mutahhari bu konuda şöyle söylemektedir:

“Kanun veya güç yardımıyla iki kişiyi iş birliği yapmaya, adalet esasları üzere sözlerini yerine getirmeye ve uzun yıllar boyunca işbirliklerini sürdürmeye zorlamak mümkündür. Ancak kanun veya güç yardımıyla iki kişiyi birbirlerini sevmeye, birbirlerine karşı samimi olmaya, birbirleri için özveride bulunmaya ve ötekinin mutluluğunu kendi mutluluğu olarak kabul etmeye zorlamak

olanaksızdır.”[17]

Bu konunun sonunda, yine her zamanki nasihatimizi hatırlatmakta yarar görüyoruz:

Dikkate evet, ancak vesveseciliğe hayır!

Müminlerin Emiri İmam Ali şöyle buyurmaktadır:

“Dikkat, dikkat ey dinleyen! Ciddiyet, ciddiyet ey gafıl! Hiçbir kimse sana bilen kişi gibi haber veremez.”[18]

6. BÖLÜM SEÇİM

Önceki konularda (özellikle beşinci bölümde), kendileri için açıklamalarda bulunduğumuz kişiler tarafından şöyle bir soru sorulmuştu: “Hangi yollar yardımıyla eş tanıyıp seçmek gerekir?” Bu soruyu soran kişilere kısaca şöyle demiştik: “Bu konunun sırası gelinceye kadar sabrediniz. Orada geniş bir şekilde cevaplanacaktır.” Şimdi onu cevaplama sırası gelmiştir.

Adım Atma Zamanı

Buraya kadar evliliğin fazileti, evliliğin zamanı, erken evlenmenin yararları ve geç evlenmenin zararları, evliliğe engel olan sorunlar-çözüm yolları ve eş seçimi konusunda uyulması gereken ölçüleri öğrenmiş bulunmaktayız. Allah’ın izniyle evlenmeye karar verdik. Ne yapmamız gerekiyor? Elimize aldığımız ölçülere uygun bir şekilde eş seçmenin yolu nedir? Göz önünde bulundurduğumuz özelliklerin var olup olmadığını belirlemek için neler yapmalıyız? Sözün özü, teori konularını öğrendik. Şimdi bunları pratiğe geçirmek istiyoruz. Bu yolu nasıl aşmalıyız? Cevap: Gerekli ölçüler insanın elinde olduğu ve ne istediğini bildiği zaman, yolu aşmak çok da zor değildir (çok hassas ve dikkat isteyen bir konu olsa da.) Nitekim nereye gideceğini ve ne istediğini bilen yolcu da buna benzer. Ancak böyle bir yolcunun elinde, hedefine sağ-salim ulaşabilmesi için kesinlikle yol haritası olmalıdır.

Anlattıklarımızdan, beşinci bölümün sonuna kadar maksat ve hedefin ne olduğu anlaşılmıştır.

Bu bölümde ise, yol haritası açıklanacaktır.

Seçim

Bireylere çeşitli sorumlulukları vermek için, bu sorumlulukların ölçüleri belirlenir. Sonra bireyler, belirlenen ölçülere göre seçilir. Eş sorumluluğu vermek için de, bu büyük sorumluluğun ölçülerine uygun olan kişileri seçmek gerekir (ister kız olsun, ister erkek olsun). Bu seçim, her ikisinin de gelecekteki hayatlarında çok önemli bir role sahip olacaktır.

Mükemmel Tanıma

Kız ve erkek, eş olarak seçmek istedikleri kişiyi, bütün yönleriyle mükemmel bir şekilde tanımak zorundadırlar. Bu şekil bir tanıyışa ulaşmak, kesinlikle gerekli olan konulardandır. İnsanın bir ömür boyunca birlikte yaşayacağı, her şeyine ortak edeceği, kaderini birleştireceği, kendine en yakın kişi olarak belirleyeceği ve ebedi bir sözleşme yapacağı kimseyi yeteri kadar tanımaması kabul edilebilecek bir şey değildir. Bu vadideki köprüsüz ırmağa ayak basmak, bir tür manevi intihardır. Akıllı ve bilgili bir insan kesinlikle böyle bir şey yapmaz. Din ve mezhep seçiminden sonra, (insan hayatı boyunca) hiçbir seçim, bu seçim kadar önemli değildir. Peygamberler ve ilahi rehberlerden sonra, hiçbir kimse eş kadar insanın kaderinde belirleyici olamaz (Anne ve babanın fonksiyonları daha çok evlilikten önceki dönemle ilgilidir. Burada işlediğimiz konu, evlilikten sonraki dönemi içermektedir). İnsan, bu konunun önemini hangi sözcüklerle açıklayacağı konusunda aciz kalmaktadır.

Ben şuna inanıyorum: İnsan kaderi üzerinde eşin önemini ve eş seçimi konusunda dikkat etmenin zorunluluğunu, olması gerektiği gibi anlatabilmek olanaksızdır. Bu konuda ne söylenirse söylensin ve ne yazılırsa yazılsın, yine de konunun hakkı verilmiş olmaz. Hatta eşler bile, uygulama alanında, kendi kaderleri konusunda birbirlerinin etkilerini ve rollerini anlamayabilirler. (Bu konu yavaş yavaş gerçekleştiğinden dolayı böyledir.) Ancak etkileme ve etkilenme, sürekli olarak işini yapmaktadır.

Evlilik dünyası, gerçekten sırlarla dolu, şaşırtıcı ve ilginç bir dünyadır.

EŞ SEÇME YOLLARI İLK YOL: DANIŞMA

İnsanların geneline göre, danışmanın önem ve ehemmiyeti, tartışma götürmeyen konulardandır. Dolayısıyla burada onun önemini açıklamaya gerek yoktur. Burada açıklanması gereken nokta, “eş seçimi konusunda, danışmanın nasıl yapılması gerektiği” konusudur.

Bilgili Bir Kılavuz

Her insan, bulmak için zahmetlere katlanması gerekse bile, bilgili bir kılavuz seçmek ve hayatın önemli konularını ona danışmak zorundadır. Çünkü insanın yaşamını yönlendiren kılavuzun, çok olumlu etkileri bulunmaktadır.

Dik başlı olmak ve bilgili insanlara danışmamak, gençler için çok tehlikelidir. Özellikle de eş seçimi konusunda, telafisi imkânsız olacak pişmanlıklara yol açması mümkündür.

Yüce Allah iman eden insanların özelliklerini açıklarken şöyle buyurmaktadır:

“Onların işleri, kendi aralarında danışma iledir.”[19]

Bu bakımdan, evlilik aşamalarının tamamını bilgili bir kılavuza danışmak gerekir. Bütün konular tek tek ona açıklanmalıdır.

Danışman Kişinin Özellikleri

Herkese danışmak doğru değildir. Çünkü danışman olan kişi danışmanlık özelliklerine sahip olmazsa, kendisine danışan kişiyi yanlış yönlendirir. Dolayısıyla zararı faydasından daha çok olmuş olur.

Danışman Kişinin Özellikleri:

1- Dindar olmalıdır: Dinsiz bir insana güvenilmez. Dindar insan güvenilir olmasına ek olarak; olaylara, İslami bir gözlükle bakar ve İslami ölçülere uygun bir şekilde değerlendirir.

2 -Akıllı ve anlayışlı olmalıdır.

3- Evlilik ve eş seçimi konuları hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olmalıdır.

4- Görüş açıklama konusunda özgür olmalıdır. İnancını ve düşüncesini; özgürce, korkmadan ve yanlış maslahatları gözetmeden açıklayabilmelidir. Hür düşünce sahibi olmayan bir insan, danışan kişinin aleyhine sonuçlanacak bir takım maslahatlar gözetebilir.

5- Şefkatli ve hayırsever bir insan olmalıdır.

6- Güvenilir ve sır saklayabilen bir insan olmalıdır.

Ve...

Anneler ve babalar, bu konu hakkında önemli bir role sahip olabilirler. Gençler için şefkatli ve hayırsever birer danışman olabilirler. Deneyimlerini çocuklarına aktarabilirler. Ancak düşüncelerini kabul etmeleri için onları zorlamamalıdır.

Önemli Bir Uyarı!

Gençler, bilgili kişilere danıştıktan ve büyüklerin deneyimlerinden yararlandıktan sonra, son kararlarını kendileri vermelidirler. Danışan kişi ile danışman olan kişi arasındaki ilişki, pilot ile havaalanı gözetleme kulesi görevlisinin arasındaki ilişki gibi olmalıdır. Yani kılavuzluk bilgilerini almalıdır. Ancak direksiyon ve kontrol kendi elinde olmalıdır.

Yüce Allah bu konuda Peygamber efendimize (s.a.a.) şöyle buyurmaktadır:

“İş hakkında onlara danış. Karar verdiğin zaman ise Allah’a dayan.”[20]

İKİNCİ YOL: ARACI VE TANITICI

Evlilik konusundaki aracı ve tanıtıcı; kız ve erkeği tanıyıp onları birbirlerine tanıtan kişiye denir.

Tanıtmaya ilave olarak, bir sonraki süreçlerde de onlara yardım eden kimsedir. Veya kendisi direkt olarak tanıtmadığı halde, genç veya ailesi veyahut akrabaları ona başvurarak evlenmek için uygun bir kişiyi tanıtmalarını isterler. Veyahut eş seçimi konusunda kılavuzluk ve yardım eden kişidir.

Bu işin sevabı ve önemi, dördüncü bölümün sonunda açıklanmıştı. Dolayısıyla artık tekrar etmemize gerek yoktur.

Aracılık ve tanıtma faktörü, eş seçimi hakkında çok önemli roller oynayabilir. Dolayısıyla çok dikkat edilmelidir. Herkese güvenmek doğru değildir. Aracı ve tanıtıcı kişi özel sıfatlar taşımak zorundadır. Kız ve erkek bu konuda araştırma yapmak zorundadırlar:

ÇEŞİTLİ ARACILAR

Aracı ve tanıtıcılar birkaç çeşittir:

1- İyilik Sever ve Bilgili

Bu özelliklere sahip olan kişiler, ölçüleri bilmekte, bu önemli görevin gelenek ve göreneklerini çok iyi tanımaktadırlar. Dolayısıyla rahat bir şekilde bu sorumluluğun altından kalkabilecekleri için bu tür özelliklere sahip olan insanlara güvenmek gerekir. Aracı ve tanıtıcıları değerlendirmenin ölçüleri, danışma bölümünde açıklanmıştır. Yani danışman olan kişi için açıklanan özelliklere sahip olmak zorundadır.

Danışman ve tanıtıcı, aynı kişi olabileceği gibi farklı kişiler de olabilirler. Yani danışman olan kişi, aracı ve tanıtıcı da olabilir. Yine bu işlerden yalnızca birini yapması da mümkündür. Yani danışman olabilir. Ancak tanıtacak bir kimse olmayabilir...

2- İyilik Sever, Ancak Bilgili Değil

Bu çeşit insanların niyetleri hayır üzeredir. İyi bir iş yaparak sevap kazanmak isterler. Ancak bu işin yollarını ve yöntemlerini bilmemektedirler. İyilik yapmak isterler. Ancak eş seçimi konusundaki ölçüleri bilmedikleri için (bilmeden) kötülük yaparlar. Niyetleri iyilik üzeredir. Ancak yaptıkları kötüdür. İyilik isterler. Ancak bilgili değildirler. Bu çeşit özelliklere sahip olan kişilere güvenmek, çok zarar vericidir. Pişmanlığa neden olur.

Üzücü Bir Örnek

Yardımsever, iyi niyetli ve çok çalışkan bir kişi vardı. Başkalarına iyilik etme ve yardım yapma konuları, onun en bariz özelliklerindendi. Bu konuda da çok başarılıydı. Onun hayırlı işlerinden biri de, kızları ve erkekleri birbirlerine tanıtarak aracılık yapmaktı. Ancak bu konu hakkında yeteri kadar bilgiye ve deneyime sahip değildi. Bu bakımdan, yapmış olduğu aracılıklar genellikle başarısız bir şekilde sonuçlanıyordu.

Onun aracılıklarından biri de şöyle gerçekleşmişti:

Kadir adındaki erkeğe Sevim adındaki kızı tanıtmıştı. Sevim'i çok övmüştü. Ancak kardeşinin özelliklerini çok iyi bilen ve Sevim hakkında da yeteri kadar bilgiye sahip olan Kadir'in erkek kardeşi, aracıya şöyle söyledi: "Bu kız, kardeşim için uygun değildir. Birbirlerine denk değildirler.

Başarılı bir evlilik yapamazlar...” Ancak aracı ısrar ederek şöyle dedi: “Bırak, karşılıklı konuşsunlar. Birbirlerini görsünler. Belki sonra ortak bir noktaya ulaşırlar.” Kardeşinin bilgisizliğinden haberdar olan ve Sevim’in de şeytanca hilelerini yeteri kadar bilen Kadir’in erkek kardeşi, aracıya şöyle dedi: “Ben kardeşimi çok iyi tanıyorum. Onun ruhsal yapısından haberdarım. Eğer bu kızla (Sevim ile) konuşursa aldanacaktır. Ona teslim olacaktır. Dolayısıyla aralarında yüzeysel bir anlaşma gerçekleşecektir. Ancak bu anlaşma, gerçek bir anlaşma olmayacaktır. Bu bakımdan gelecekte çok kötü sonuçlar doğuracaktır...” Ancak aracı aynı şekilde ısrar etmeye devam ediyordu. Bu şekilde davranmasında ise, tamamen iyi niyet taşıyordu. Kesinlikle kötü bir maksadı yoktu.

Sonuç olarak, Kadir meydana çıkmıştı... Kardeşi, Kadir’le de konuşarak şöyle dedi: Kardeşim! Bu kız, yarana merhem olmaz. Sahip olduğu özelliklerle sana uygun bir kız değil. Eğer onunla evlenirsen hayatınız mahvolacak...”

Ancak onun telaşları sonuç vermedi. Kadir ile Sevim görüştüler ve konuştular. Sonunda da kardeşinin söylediği gibi; Kadir, Sevim’in cilvelerine teslim oldu... Ve evlendiler. (Yazık!) Bu uğursuz ve hayırsız evlilikten dolayı, eşi ve benzerini duymadığım kötü olaylar meydana geldi. Yani şimdiye kadar, bir evliliğin bu kadar mutsuz ve kötü olduğunu, ne işittim ne de gördüm.

Kadir’in erkek kardeşi aracıya şöyle dedi: “Ne yaptığını gördün mü?” Aracı şöyle cevap verdi: “Benim niyetim iyi idi. Kesinlikle böyle olmasını istemezdim.” Kadir’in kardeşi şöyle dedi: “Ben senin iyi bir niyete sahip olduğunu biliyorum. Ancak bu işi yapmaya gücün yetmediği için kötülük yapmış oldun. Artık bu tür hayır işleri yapma...”

Bu aracı da, İsmail ile Safiye’yi (öyküleri beşinci bölümde açıklanmıştır.) birbirlerine tanıtan kişiye benzemektedir.

3- Kötü Niyetli, Çirkin Hedefli ve Şahsi Çıkar Peşinde Koşan Kimseler
Bunların niyetleri kötüdür. Yaptıkları iş de kötüdür. Göz boyayarak, hile yaparak ve süslü sözler söyleyerek çirkin hedeflerine ulaşmak isteyen hokkabaz tellallara benzerler. Gençler ve aileler, böyle üçkağıtçılara müptela olup hilelerine kanmamak için çok dikkat etmek zorundadırlar.

Gençlere Verilmesi Gereken Bir Öğüt

İlk gruptaki aracılar, eş seçimi konusunda gençler için iyi yardımcıları ve güvenilir insanlar olmalarına karşın; “Ne söylerlerse ve kimi tanıtırılarsa gençler ille de kabul etmek zorundadır.” diye bir şey söz konusu değildir. Son kararı vermek zorunda olan yine gençlerin kendileridir. Yani aracılardan görevi; yalnızca kılavuzluk etmek, tanıtmak ve yardım etmektir. Dolayısıyla son

kararı vermek, kız ve erkeğe düşer. Bu önemli noktayı hiçbir zaman unutmayınız.

ÜÇÜNCÜ YOL: ARAŞTIRMA

Yol haritası bölümündeki en önemli yöntemlerden biri de araştırmadır.

Altıncı bölümü yazdığım günlerde, bir kuruluştaki çalışan biri, aynı kuruluştaki çalışmak isteyen başka bir kişi hakkında araştırma yapmak için yanıma geldi. Çalışmak isteyen kişi hakkında yaptığımız konuşmalardan sonra, araştırmacı olan kimseye şöyle dedim: “İşiniz çok önemli olduğu için çalışacak olan kişileri dikkatli bir şekilde seçmelisiniz...” O bana şöyle dedi: “Bu kuruluşa girmek isteyen kişi hakkında, yaklaşık 6 ay araştırma yapıyoruz. Onu tanıyan birçok kimseyle temasa geçiyoruz. Birçok araştırma yapıyoruz. Eğer bütün yönleriyle istediğimiz ölçülere sahip olmazsa, onu kabul etmeyiz.”

O gittikten sonra, kendi kendime şöyle dedim: “Bir kişiyi bir göreve atamak için 6 ay araştırmak gerekiyorsa; bir ömür boyu ortak olunacak bir yaşamın sorumluluğuna atanacak, kendisiyle bir nesil oluşturulacak ve insanın mutlu ya da mutsuz olması konularında çok önemli bir rolü belirleyecek olan eşi seçmek için, acaba ne kadar araştırma yapmak gerekir? Bununla birlikte, eğer o kişi kötü bir işçi ise, onu kolay bir şekilde değiştirmek mümkündür. Ancak eğer kötü ise, bir eşi değiştirmek gerçekten çok zordur. Hatta bazen olanaksızdır. (İster kadın olsun, ister erkek olsun)

Kabul Etmek veya Ret Etmek, Nedene Dayanmalıdır.

Neden olmaksızın ve yeteri kadar bilgi bulunmaksızın bir kimseyi eş olarak seçmemek gerekir.

Aynı şekilde neden olmaksızın ve yeteri kadar bilgi bulunmaksızın hiçbir kimseyi de ret etmemek gerekir. Kabul etmek ve ret etmek için nedenimiz olmalıdır.

Bazıları, eş adayı olarak açıklanan kişiyi tanımadıkları için, onu ret etmektedirler. Tanınmayan bir kimseyi kabul etmek ne oranda yanlış ise, reddetmek de aynı oranda yanlıştır. Belki reddettiğimiz kişi, çok uygun ve çok iyi bir insan olabilir. Belki de kaçırdığımız için, artık onun gibi iyi bir insan bir daha karşımıza çıkmayacaktır.

ARAŞTIRMA YOLLARI VE KULLANIM ŞEKİLLERİ

Araştırma ölçüsü, herkes için aynı değildir. Araştırılacak olan kişi çok yakın ve tanıdık biri olursa, az araştırma yapılmalıdır. Tanınmayan bir kimse olursa, çok araştırma yapılmalıdır.

Akraba ve tanıdıklarıyla evlenmek isteyen kimselerin işleri, daha kolaydır. Belki de araştırma konusunda yerine getirilmesi gereken bütün konulara uymak zorunda kalmayacaklardır. Ancak onlar da bütün yönleriyle araştırmak ve danışmak zorundadırlar. Sonuç olarak, bütün yönleriyle

yeteri oranda bilgi sahibi olunmalıdır.

Araştırma yaparken çeşitli yolları aşmak gerekir. Konunun ayrıntılarını incelemek gerekir. Çeşitli bilgiler elde ederek bir araya getirmek gerekir. Adım adım sonuca ulaşabilmek için, bu bilgiler üzerinde düşünmek, danışmak ve değerlendirme yapmak gerekir. Araştırma yollarının hepsi aşılmalıdır. Elde edilen bütün bilgiler, maksada ulaşmak yolunda bir kılavuz gibidir. Bütün ayrıntılar (küçük olsalar dahi), genel olan sonuca ulaşabilmek için vesiledir.

Ayrıntılar, insanı genel konulara ulaştırır. Ancak ayrıntıların her birine tek başına güvenmemek ve ondan sonuç çıkarmamak gerekir. Genelinin yardımıyla bir sonuç elde edilerek karar verilmelidir.

Şimdi araştırma yollarını ve kullanım şekillerini açılacağız:

1-Aday Olan Kişinin Ailesinin Özelliklerini Araştırmak

Beşinci bölümün, Ailevi Asalet başlığında bu konu kısaca şöyle açıklanmıştı: "... Tek bir kök ile beslenen dallar örneğinde olduğu gibi; özelliklerin bazıları, bir ailenin bütün bireylerine yayılıp geçer. Dolayısıyla aile bireylerinin tamamı, bazı ortak özelliklere sahip olurlar..." Bu ölçü, araştırma konusunda çok iyi bir kılavuzdur. Ailesinin özelliklerini inceleyerek, aynı özelliğin aday olan kişide de büyük bir olasılıkla olduğunu söylemek mümkündür.

Peygamber efendimiz (s.a.a.) bu konuda şöyle buyurmaktadır:

"... Falan sülale ile evleniniz. Erkekleri namuslu oldukları için kadınları da iffetli olmuşlardır. Falan sülale ile evlenmeyiniz. Çünkü erkekleri iffetsizlik yaptıkları için kadınları da iffetsiz olmuşlardır..."[21]

Peygamber efendimizin (s.a.a) yukarıdaki buyruklarında, yalnızca iffetin ve iffetsizliğin özelliği açıklanmıştır. Ancak bütün özellikleri araştırmak için çok iyi bir ölçü oluşturmaktadır.

2-Yakınları Yardımıyla Araştırmak

Aday olan kişinin ailesi ve yakınları; onun özelliklerinden, ahlakından ve davranışlarından haberdardırlar. Dolayısıyla onların yardımıyla aday olan kişiyi araştırmak mümkündür.

Dikkat!

Aday olan kişinin yakınları "Görüşümüz ona veya ailesine zarar verebilir. Onlar için bir problem oluşturabilir. Onların haklarını da korumalıyız." şeklinde düşünerek maslahatlarını gözetmeleri mümkündür. Bu bakımdan gerçeği açıklamayabilirler. Onun eksikliğini gizleyebilirler. Sonuç olarak aday olan kişinin yakınlarının görüşleri delil olamaz. Yalnızca bir sonraki aşamalar için bir kılavuz olabilir. Ancak görüşü alınan kişinin güvenilir, adil, tarafsız, maksatsız bir insan olduğu

ve gerçekleri gizlemediği anlaşılırsa; ona güvenmenin hiçbir sakıncası yoktur.

Güvenilir Bir Yol

Aday olan kişinin akrabaları içinde samimi bir arkadaşı olan kimse; hedefine ulaşabilmek için güzel bir nimet ve güvenilir bir yol bulmuş demektir.

3-Yakın Arkadaşlarının Yardımıyla Araştırmak

Aday olan kişiyle uzunca bir süredir tanıdık olan ve gidip gelen yakın dostları, iş arkadaşları ve sınıf arkadaşlarının yardımıyla araştırmak; çok güzel bir yoldur.

Aday olan kişinin yakınları hakkında bir önceki satırlarda açıklanan maslahat gözetmek, gerçekleri gizlemek vb. şeyler; bu bölümde de geçerlidir.

4-Öğretmen ve Müdürleri Yardımıyla Araştırmak

Öğretmenleri ve müdürleri; yakınlarının ve arkadaşlarının bilmedikleri şeyleri dahi bilmeleri mümkündür. Bir önceki bölümlerde açıklanan maslahat gözetmek, gerçekleri gizlemek vb.

şeyleri yapmaları çok düşük bir ihtimaldir. Hatta bazen asla böyle bir şey yapmazlar.

Çünkü bunlar, (terim olarak) ne onun yakınları ve arkadaşlarıdır, ne de maslahat gözetme ve gerçekleri gizlemeye ihtiyaç duyarlar. Öte taraftan bunlar genellikle anlayışlı ve aydın kişilerdir.

Bu yol, çok güzel ve çok faydalı bir yoldur.

5-Düşmanlarının Yardımıyla Araştırmak

Aday olan kişinin düşmanları, onun eksiklerini daha açık bir şekilde belirtirler.

Kuşkusuz bunların görüşleri, hiçbir şekilde delil olamaz. Dolayısıyla bu konuya ilişkin bir ölçü gibi değerlendirmemek gerekir. Ancak bilgi toplamak için çok faydalıdır. Aday olan kişi hakkında açıkladıkları eksiklikler, öteki yollar yardımıyla da anlaşılmadıkça, dikkate alınmaması gerekir.

Dördüncü Yol: Elçi Göndermek

Bu yöntem, yol haritası yöntemlerinin en iyilerindendir. Onu şöyle gerçekleştirmek mümkündür: Kız ve erkek, yakınlarından veya arkadaşlarından birkaç kişiyi seçerek aday olan kimsenin evine göndermelidirler. Elçi göndermeden önce, bu önemli görevin sorumluluğunu ve yapılması gerekenleri, onlara anlatmalıdırlar. Yani dikkat etmeleri gereken konuları, güzel bir şekilde açıklamaları gerekir.

Elçilerin Özellikleri

Kader belirleyici bu önemli göreve herkesi seçmemek gerekir. Elçiler, bazı özel sıfatlara sahip olmak zorundadırlar:

1- Akıllı olmalıdırlar.

2- İyi niyetli olmalıdırlar.

3- Güvenilir olmalıdırlar.

4- Doğru ölçütlere sahip deneyimli birer insan olmalıdırlar.

5- Elçiler grubu, hem gençlerden hem de yaşlılardan oluşmalıdır.

Görevlendirilen elçiler gençlerden ve yaşlılardan oluşmalıdırlar. Çünkü yaşlılar, gençlerin sahip olmadıkları deneyimlere sahip olabilirler. Gençler de, yaşlıların yoksun olduğu bazı görüşlere ve ölçütlere sahip olabilirler.

Elçiler görevlerinden döndükten sonra, kız ve erkek tarafı bilgileri ve görüşleri almalıdırlar.

Bunlar üzerinde dikkatli bir şekilde düşünmeli ve danışmalıdırlar. Konu bütün yönleriyle incelendikten sonra, bir sonraki girişimleri uygulamak için karar vermelidirler.

Dikkat!

Elçilerin görüş ve bilgileri, kılavuz hükmündedir. Yani son karar hükmünde değildir. Görüşlerinin yanlış olma olasılığı da vardır. Bu aşamada da, konuyu bütün yönleriyle inceledikten sonra son kararı verecek olan kişiler, yine kız ve erkektir.

BEŞİNCİ YOL: MEKTUP YAZMAK

Kız ve erkek, önceki yolları gerçekleştirdikten sonra, sonuç olumlu olursa, bir sonraki adımda mektup yazabilirler.

Bizim mektup ile kast ettiğimiz şey; bazılarının yazdığı dine aykırı aşk mektupları değildir. Kast ettiğimiz şey şudur: Kız ve erkek, ailelerinin gözetimi altında dini inançlara ve namus kurallarına uyarak; görüşlerini, hedeflerini, isteklerini, eş olacak olan kişiden beklentilerini, ölçütlerini, kıstaslarını, geleceğe yönelik olan programlarını, huylarını vb. şeyleri edepli ve açık bir şekilde yazıp elçiler vasıtasıyla birbirlerine göndermeleridir.

Mektup gerçeğe uygun bir şekilde yazılırsa, birbirlerini tanıma ve son karara ulaşma konusunda etkili olabilir.

Dikkat!

Bu mektuplarda, hiçbir şekilde aşkla ilgili konuların olmaması ve karşı tarafın kalbini kazanmaya yönelik girişimlerde bulunulmaması gerekir. Çünkü:

İlk olarak; bu tür şeyler haramdır.

İkinci olarak; bu tür konular, doğru karar verme yeteneklerini zayıflatmakta ve duygulara teslim etmektedir.

Üçüncü olarak; birbirleriyle evlenecek olmaları kesinlik kazanmamıştır. Belki de olumsuz bir sonuç ortaya çıkacaktır.

ALTINCI YOL: FOTOĞRAF

Önceki yollar aşıldıktan sonra, eğer sonuç olumlu olursa; kız ve erkek de birbirlerini görmemişlerse; birbirlerinin fotoğraflarını görmeleri, tanıma ve karar verme açısından etkili olabilir.

Yine bizim fotoğraf ile kast ettiğimiz şey; dini inançlara ve namus kurallarına aykırı bir şekilde verilen fotoğraflar değildir. Fotoğraflar, aile bireylerinin güvenilir elçileri vasıtasıyla gönderilmelidir. Bakıldıktan sonra da geri verilmelidir. Bu yol, hiçbir şekilde son karar için delil olamaz. Çünkü fotoğraf, bireylerin gerçek iç durumlarını yansıtamaz. Hatta bütünüyle dış görünüşü de yansıtmaması olanaksızdır. Bu bakımdan tanımaya yardım edecek detay bir konudur. Sonraki adımlar için küçük bir adımdır.

YEDİNCİ YOL: KARŞILIKLI KONUŞMAK

Yol haritası yöntemlerinin en önemlilerinden ve en etkililerinden biri de, kız ve erkeğin karşılıklı konuşmalarıdır. Önceki yollar aşıldıktan sonra sonuç olumlu olursa, kesinlikle kız ve erkeğin karşılıklı görüş alış verişinde bulunmaları gerekir. Başkalarının baskısı altında kalmadan, korkusuz bir şekilde ve sakin bir ortamda birbirlerinin görüşlerini dinleyip incelemelidirler. Bu mülakat, soğukkanlı bir şekilde ve önceden alt yapısı hazırlanılarak yapılmalıdır. Mülakat yapılmasına karar verilen zaman ile görüşme zamanı arasında, kendilerini hazırlayabilmeleri ve söylemek istedikleri konuları not alabilmeleri için belli bir süre olması gerekir. Bu görüşmeler, eğer birkaç kez ve belli zaman aralıklarıyla olursa çok iyi olur. İhtiyaç duydukları kadar vakit verilmesi gerekir.

Bu görüşmelerin önemli yararlarından biri şudur: Aday olan kişinin sözlerinin yardımıyla, içinde gizlediği birçok şeyi anlamak ve bazı özelliklerini bilmek mümkündür.

Müminlerin Emiri İmam Ali (a.s) bu konuda şöyle buyurmaktadır:

“İnsan içinde neyi gizlerse gizlesin, dil sürçmeleri ve yüz şekillerinde ortaya çıkar.”[22] İmam Ali’nin (a.s) buyruğu bir tür kural ve yasadır. Yani insanın içinde sakladığı konular, bazen dilinden çıkıvermekte ve bazen de yüzündeki şekillerde kendini göstermektedir. Bu konu, insanların iç durumlarını öğrenmek için güzel bir yoldur. Çocuklarının mutluluğunu isteyen anneler ve babalar, bu konuda onlara yardım etmelidirler. Alt yapısını hazırlamalıdır. Gerekli olan huzurlu ortamı oluşturmalıdır. Allah korusun! Bağnazlık göstererek görüşmelerini engellememelidirler. Bu tür görüşmeler, İslam dini ve akıl açısından da tavsiye edilmiştir. Sakın

İslam'dan daha İslamcı ve peygamberden (s.a.a.) de daha Müslüman olmaya çalışmayalım. Bu tür görüşmelere engel olan ve yaptıkları işi de İslami iffet ve haysiyet olarak açıklayan birçok kız annesi ve kız babası gördük.

Hâlbuki İslami iffet ve haysiyet, çocuklarımızın mutlu olabilecekleri ortamları hazırlamamız gerektiğini söylemektedir. Bu tür görüşmelerin, kız ve erkeğin birbirlerini tanımaları ve mutlu olmaları konusunda olumlu birçok etkileri bulunmaktadır.

Görüşmede Konuşulabilecek Genel Konular!

Mülakatta gündeme getirilebilecek konular çok çeşitlidir. Çünkü bireyler; çeşitli inançlara, amaçlara, arzu ve isteklere sahiptirler. Ancak bazı konuları, genel oldukları için gündeme getirmek ve üzerinde konuşmak gerekir. Dolayısıyla bu alanda gençlere yardımcı olmayı ümit ederek birtakım ipuçları vermeye çalışacağız.

1- Geleceğin hangi çizgi üzerine kurulacağını açıklamak

Evlenmek isteyen tarafların hayatı hangi değerler üzerine kuracaklarını açıklamaları gerekir. Örnek olarak; dindar olan bir genç, yaşamının İslami değerler üzerine kurulmasını ister. Eşinin de böyle olmasını arzu eder. Hayatının diğer alanlarında da eşiyile birlikte İslam'a uymak ister.

2- Geleceğe yönelik amaçları konusunda konuşmak

Gelecekteki yaşamları için edindikleri amaçları açıklamaları gerekir. Bilimsel amaçlar, ahlaki amaçlar, sosyal amaçlar, mesleki amaçlar vb. şeyler.

(Beşinci bölümde belirtilmişti.) Eşler evlenmeden önce birbirlerine aktarmaları gereken "gelecekteki hayatlarında gerçekleştirebilecek değişiklikler" konusunu açıklama yeri, işte burasıdır.

3- Doğru bir şekilde kendi özelliklerini ve huylarını açıklamak.

4- Birbirlerinden beklenti ve isteklerini açıklamak.

5- Birbirlerine, aileleri ve yakınlarına karşı nasıl davranacakları ve nasıl ilişki kuracakları konusunda görüş belirtmek.

6- Çocuklarını nasıl eğitecekleri konusunda görüş belirtmek.

7- Kendi eksiklikleri ve hastalıklarını açıklamak.

Kız ve erkek herhangi bir hastalık veya eksiklik sahibi iseler, azaltmadan ve çoğaltmadan birbirlerine söylemelidirler. Çünkü:

İlk olarak; söylemek farzdır. Eksiklikleri gizlemek; aldatmak, sahtekârlık yapmak ve ihanet etmek anlamlarına gelir. Bunlar da haram olan şeylerdir.

İkinci olarak; önceden söylenirse karşıdaki kişi, ya eksikleriyle birlikte onu kabul edecek veya reddedecektir. Kabul ederse, kendisini onun için hazırlayacaktır. Onu da doğru sözlü, hile

yapmayan ve cesur bir insan olarak görecektir. Sevgisi kalbine yerleşecektir. Gelecekte kendini aldatılmış biri olarak görmeyecektir.

Ancak söylenmez ve karşıdaki kişinin bilgisi olmaksızın evlilik gerçekleşirse, yakın bir gelecekte söz konusu olan eksiklikten veya hastalıktan haberdar olacaktır. Kendisini aldatılmış ve zarar görmüş bir insan olarak değerlendirecektir. Eşini ve ailesini de sahtekâr ve üçkâğıtçı olarak görecektir... Dolayısıyla birçok sorun ortaya çıkacaktır. Eşinin sevgisi kalbinden çıkacaktır. Sevgi yerine kin ve nefret duyguları yerleşecektir. Çünkü insan; sahtekâr bir kimseyi sevemez. Ancak söz konusu olan kusur veya hastalığı doğru bir şekilde önceden ona söylemiş olsalardı, belki kabul edebilirdi. Ama şimdi konu çok farklı algılanmaktadır.

Dikkat!

Evlilik haklarıyla hiçbir ilişkisi olmayan ve geçmişte kalan bazı eksiklikler, hastalıklar ve yanlışlar söylenmek zorunda değildir.

Eksiklikler ve yanlışlıklar varsa, açıklamak veya açıklamamanın evlilik haklarıyla ilişkisinin olup olmadığını bilmiyorsanız, bilgili kılavuza danışmalısınız.

Haksız istekleri ve şartları kabul etmeyiniz!

Bazen kız ve erkeğin, birbirlerine, evlenmeden önce, haksız olan ve karşıdaki kişinin haklarını kısıtlayan birtakım istek ve şartlar öne sürdüklerini görmekteyiz.

Bu tür haksız olan istek ve şartları hiçbir şekilde kabul etmemek gerekir. Yüce Allahın kadın ve erkeğe vermiş olduğu hakları, birtakım şartları kabul ederek yok etmemek gerekir. Kendi kendimize şöyle söylememeliyiz: “Şimdilik kabul edelim. Sonra uygulamayız.” Çünkü şartları kabul etmek, sözleşme yapmak demektir. İman edenler de sözleşmelerini ve antlaşmalarını yerine getirmek zorundadırlar.

Kadın ve erkek hakları; “farz olanlar ve farz olmayanlar” olmak üzere ikiye ayrılır. Farz olmayan haklardan vazgeçmek mümkündür. Birtakım şartları kabul etmek suretiyle göz ardı edebilirler. Ancak farz olan hakları hiçbir kimseye teslim etmemek gerekir. Yüce Allah onları, bazı hikmet ve maslahatlardan dolayı farz kılmıştır. Dolayısıyla onlardan vazgeçmek, hikmetlere ve maslahatlara karşı gelmek demektir. Yaşama zarar vermek, hayatı doğal şeklinden çıkarmak demektir.

Müminlerin Emiri İmam Ali’nin (a.s) zamanında, bir adam, farz olan haklarından birinin yok olmasına neden olacak bir şartı kabul ettiğine dair bir girişimde bulunmuştu. İmam Ali (a.s), o adamı eleştirerek şöyle buyurdu:

“Yüce Allah’ın senin için belirlediği hakkından, şart kabul ederek niçin vazgeçiyorsun? Bu şartın itibarı yoktur. Batıl bir şarttır. Yüce Allahın belirlediği bir şeyi, şart kabul ederek değiştirmek doğru değildir.”[23]

Farz olan ve farz olmayan haklar, İslam hukuku ile ilgili ilmihal kitaplarında açıklanmıştır.

SEKİZİNCİ YOL: BİRBİRİNİ GÖRMEK

Önceki yollar aşıldıktan sonra olumlu bir sonuca ulaşırlar, bütün işlerin yolunda gittiğini görürler ve evlenmeleri konusunda hiçbir engelin olmadığını anlarılarsa; (kız ve erkek o ana kadar birbirlerini görmemişlerse) son kararı vermeden önce birbirlerini görmeleri gerekir. Fiziki şeklini görmek, yol haritası aşamalarının en önemli ve en zorunlu konularından biridir. Akli başında olan bütün insanlar şöyle inanmaktadırlar: “Bir ömür boyunca birlikte yaşayacak olan iki eş, şimdiye kadar açıklanan konulara ilave olarak, birbirlerinin dış görüntülerini de beğenmek zorundadırlar. Beğenmek veya beğenmemek, birbirlerini görmeye bağlıdır. Başkalarının övmesi ve nitelendirmesi etkili olsa da, yeterli değildir. Dolayısıyla kız ve erkek birbirlerini görmek zorundadırlar. Çünkü zevkler farklıdır.[24] Yüzün bir kısmını görmek de yeterli değildir. Meçhul bir nokta kalmayacak bir şekilde açıkça görmelidirler.” Sakın şöyle söylenmesin: “Biz her şeyi beğendik. Şartlar ve kıstaslar bize uygundur. Artık fiziki görünüm önemli değildir.” Çünkü dış görüntüyü beğenmek veya beğenmemek, önceki sonuçların tamamını etkileyebilir. Sözde şöyle söylemek mümkündür: “Eğer bir eş falan özelliğe sahipse, öteki şeylerin önemi yoktur.” Ancak gerçeğe karşı karşıya kalındığı zaman konu çok fark eder.

Bu Konuya Hadisler Işığında Bir Bakış

Muğire b. Şube adındaki bir sahabe, Peygamber efendimizin (s.a.a.) zamanında bir kadınla evlenmek istiyordu. Onu, iyi bir şekilde görmemişti. Peygamber efendimiz (s.a.a.) ona şöyle buyurdu:

“Onu görmüş olsaydın, aranızdaki uyum daha kalıcı olurdu.”[25]

Yine peygamber efendimiz (s.a.a.) bir kadınla evlenmek isteyen dostlarından birine şöyle buyurmuştur:

“Onun yüzüne ve eline bak.”[26]

Bir adam, İmam Sadık’a (a.s) şöyle sordu:

Bir kadınla evlenmek isteyen biri, onun saçlarına ve güzelliklerine bakabilir mi?

İmam (a.s) şöyle cevap verdi:

“Lezzet almak kastıyla olmadığı zaman (yani gerçekten evlenmek için beğenme niyetini taşıdığı zaman) hiçbir sakıncası yoktur.”[27]

Bu konu hakkında daha hassas noktaları açıklayan birçok hadis bulunmaktadır. Ancak biz burada bu hadisleri nakletmekle yetineceğiz.

Lütfen şimdi Ayetullah Emîni'nin bu konudaki sözlerine dikkat ediniz:

“Kızlara ve erkeklere, birbirlerini görmelerine engel olmamaları ve birbirlerini görmeleri tavsiye edilir. Bu konu birbirlerini görmemelerinden ve sonra ortaya çıkacak olan rahatsızlıklardan daha iyidir. Böyle yapmazlarsa işleri boşanmayla sonuçlanacak veya bir ömrü rahatsızlık ve sorunlar içinde geçireceklerdir.”[28]

Uyarı!

Görmek ve beğenmek konusu da, eş seçimi konusundaki öteki konularda olduğu gibi, vesvese sınırına ulaştırılmamalıdır. Öte taraftan üzerinden de çabucak geçilmemelidir. Ölçülü ve orta bir yol izlenmelidir.

Bu konuda da “dikkat etmeye evet, vesveseli davranmaya hayır.”

Kızın Saygınlığını Korumak

Görüşme konusuna çok özel ve çok ince bir şekilde dikkat edilmelidir. Yani kızın saygınlığının bozulmasına izin verilmemelidir. Evlenmek isteyen herkese; araştırma, danışma vb. yollar aşılmadan önce kız gösterilmemelidir. Evlenmek isteyen kişiyi yeteri oranda tanımadan önce kızla tanıştırılmamalıdır. Çünkü erkeğin iyi birisi olmadığı veya birbirlerine uygun olmadıkları sonucuna varılabilir. “Bu gitsin, öteki gelsin.” gibi olaylar tekrar edilirse, kızın saygınlığı ortadan kalkacaktır. Bu da ruhsal bakımdan kötü sonuçlara yol açacaktır. Kız ne kadar namuslu ve iffetliyse, o oranda eziyet görecektir.

Bu konudaki doğru yöntem şudur: Ne zaman kız istemeye gelinirse; araştırma, danışma, elçi göndermek vb. ön hazırlıklar ve tanıma yolları aşılmalıdır. Olay bütün yönleriyle değerlendirilerek incelenmelidir. Bu aşamalar geçildikten sonra erkeğin kötü bir niyeti olmadığı, kız ve erkeğin birbirlerine denk oldukları, evlenmelerine karşı hiçbir engelin bulunmadığı ve evlilik olasılığının çok güçlü olduğu anlaşılırsa; son kararı açıklamak için görüşme zamanı gelmiş demektir. Kızlar ve erkekler İslam dininin izin verdiği bakma ve görüşme (yani özel şartlarla belirli bir kimseyle gerçekten evlenme niyeti) konusuna dikkat etmelidirler. Bu açıdan eş seçme bahanesiyle herkese bakmak doğru değildir. İslam dininin bu konudaki izni istisnadır. Sonuç olarak, açıklanan çerçevenin dışında olursa bakmak ve görüşmek haramdır.

İSTİHARE

İslam dininin emir ve yasaları, doğru dürüst bir şekilde anlaşılır ve uygulanırsa, kesinlikle mutluluk vesilesi olacaktır. Ancak yanlış anlaşılır ve yanlış bir şekilde de uygulanırsa, mutluluk nedeni olmamasının yanı sıra, zarar bile verecektir.

KIZ VE ERKEĞİN UYUMLULUK VE DENKLİLİK KONULARI

Beyan edilen bilgilerle birlikte, kız ve erkek arasındaki uyumluluk ve denklik konularını açıklamaya çalışacağız. Ancak önce “Denklik” konusunu inceleyerek bazı kısımlarına değineceğiz:

1- İnanç ve Dini Değerler Açısından Benzerlik

İslam dininin esaslarına, şartlarına, ayrıntılarına ve kurallarına iman eden bir kız; kesinlikle kendisi gibi bir insanla evlenmek zorundadır. Yüzde yüz uyum sağlamak olanaksızdır. Ancak ne kadar yakın olurlarsa ve aralarındaki mesafe ne kadar az olursa, güzel geçinme oranları bir o kadar artacaktır.

Bir adam, peygamber efendimize (s.a.a.) şöyle sordu:

“Kiminle evleneyim?”

Peygamber efendimiz (s.a.a.) cevap olarak şöyle buyurdu:

“Benzer olan kişilerle.”

Adam şöyle sordu:

“Benzer olan kişiler kimlerdir?”

Efendimiz (s.a.a.) şöyle buyurdu:

“İman edenler, birbirlerine benzeyen kişilerdir.”[1]

Gördüğümüz gibi; Peygamber efendimiz (s.a.a.) benzerlik binasının temel kıstasını “iman” olarak açıklamıştır.

İmam Sadık (a.s), Fatıma Zehra (s.a) hakkında şöyle buyurmaktadır:

“Eğer Allah, Müminlerin Emiri Ali’yi (a.s) yaratmamış olsaydı; Âdem’den (dünyanın) sonuna kadar, yeryüzünde Fatıma (s.a) için benzer ve denk bulunamazdı.”

Mümin bir insan, imansız bir kişiyle evlenip onu dindar yapamazsa; ya kendi de onun gibi dinsiz olmalı ya da onun karşısında direnerek sürekli tartışmalı ve kavga etmelidir. Böyle bir yaşam iki taraf için de büyük bir hüsrandır. Aynı şekilde böyle bir kargaşanın ürünü olan çocuklar da mutlu olamayacaklardır.

Soru ve Cevap

Soru: Dindar ve mümin bir insan, dindar olmayan bir insanla evlenerek onu doğru yola iletmesi olanaksız mıdır? Yoksa şu ana kadar böyle bir şey görülmemiş midir?

Cevap: a- Eğer bir kimse kendinde böyle bir yetenek görürse ve bu işi yapabileceğine de kesin gözüyle bakarsa, böyle bir insanla evlenmesinde hiçbir sakınca yoktur. Hatta güzel bir olaydır. Çok büyük bir sevaba da ulaşacaktır. Ancak herkes böyle bir yeteneğe sahip değildir. Bu olaya kesin gözüyle bakmak da kolay bir iş değildir. Eğer böyle bir örnek bulunsa da, başkalarına hüccet olamaz. Bu örneği genelleştirmek ve herkes için esas almak olanaksızdır.

Cevap: b- Konunun tersi olması da mümkündür. Yani dindar olmayan eş, dindar olan eş kendine benzetebilir. İslam dininde, dinsiz olan insanlarla evlenilmemesi için açıklanan nedenler şunlardan oluşmaktadır:

“Çünkü kadın, eşinin edebinden (davranışlarından ve inancından) etkilenir. Erkek, kadını kendi dinine göre yaşamaya mecbur eder.”[2]

Erkeğin de bu konuda, kadına benzer bir durumu bulunmaktadır. Yani erkek de, eşinin inancından ve davranışlarından etkilenebilir. Onu dine karşı olan işlere mecbur edebilir. Erkek, eşinin meşru olmayan istekleri karşısında ne kadar direnebilir? Bir ömür boyunca tartışması, kavga etmesi ve inatçılık etmesi çok zordur. Nitekim dinsiz ve laubali eşin, dindar eşini bedbaht ettiği birçok örnek bilmekteyiz.

Cevap: c- Kuşkusuz mümin ve dindar eşin, dindar olmayan eşini doğru yola iletmediği istisnalar da bulunmaktadır. Onlar kendi yerlerinde takdir edilmiştir. Ancak biz konuları, bireylerin genel

yapıları üzerine açıklamaktayız. Dolayısıyla istisnalardan genel kanunlar çıkarmak olanaksızdır.

2- Kültür ve Fikir Benzerliği

Ortak bir hayatın tesisinde, eşler arasındaki kültür ve düşünce uyumluluğunun, çok önemli bir rolü vardır. Mutlu, güzel ve örnek bir ortak yaşamın oluşturulması için; bu binanın mimarlarının birbirlerini tanımaları, birbirlerinin ruhsal durumlarını anlamaları, birçok konuda ortak karar verebilmeleri, verdikleri karar üzere davranmaları, hayatın inişli çıkışlı yollarında birbirlerine yardımcı olmaları ve çocuklarını yalnızca bir tek inanç üzere yetiştirmeleri gerekmektedir...

İmam Sadık (a.s) bu konuda şöyle buyurmaktadır:

“Bilge bir kadın, yalnızca bilge bir erkeğin yanında olmalıdır.”

Eşler arasındaki kültürel ve fıkri denksizliklerin zararlarını İsmail ve Sayfiye’nin öyküsünde hep birlikte okuduk.

Kuşkusuz bu konu hakkında yüzde yüz bir anlaşma ve benzerliğin olması olanaksızdır. Ancak daha yakın olabilmeleri ve mesafenin asgariye indirilmesi için uğraş verilmesi gerekir.

3- Ahlaki Benzerlik

Ahlaki uyumluluk ve benzerlik, kadın ve erkek arasındaki en önemli denklik konularındandır.

Kadın ve erkeğin dini olarak benzer oldukları halde ahlaki açıdan farklılık göstermeleri mümkündür.

Lütfen şu örneğe Dikkat Ediniz:

Peygamber efendimizin (s.a.a.) yetiştirdiği ve evlatlığı olan Zeyd b. Haris, Peygamberimizin (s.a.a.) halasının kızı olan Zeynep ile evlenmişti. Her ikisi de, din ve iman bakımından çok yüksek bir makamda bulunmaktaydılar. Ancak ahlaki açıdan anlayışları farklı idi. Yani ahlaki görüş ve yaşamları birbirlerine uymuyordu. Bu yüzden sürekli tartışıyor ve kavga ediyorlardı.

Allah Resulü (s.a.a), anlaşabilmeleri için defalarca nasihat etmişti. Ancak genç evliler birbirlerine karşı tahammül edemiyorlardı... Sonunda yüce Allah boşanarak ayrılmağını

buyurmuştur.

Kadın ve erkek, her ikisinin de iyi insanlar oldukları hususunda hiçbir kimsenin kuşkusu yoktur. Peygamber efendimizin (s.a.a.) Zeyd'i kendisine evlat edinmiş olması, onun iyi bir insan olduğu konusuna yeter de artar bile. Peygamberimiz (s.a.a.) onu çok seviyor ve ona "sevgili Zeyd!" diye hitap ediyordu.

Aynı şekilde Zeyneb'in de, yüce Allah tarafından Peygamber efendimize (s.a.a.) eş olarak seçilmesi, onun iyi bir insan olduğunu göstermektedir.

Bu öykünün bir kısmı Kur'an-ı Kerim'de şöyle açıklanmaktadır:

"Allah'ın nimet verdiği ve senin de nimet verdiğin kimseye; "Eşini yanında tut, Allah'tan kork." diyordun... Zeyd, o kadından ilişkisini kesince, biz onu seninle evlendirdik..."[3]

Ahlaki anlaşmazlığı İsmail ve Sayfiye'nin öyküsünde de görmüştük.

Sonuç olarak; bir ailenin mutlu ve başarılı olması için, yalnızca kadın ve erkeğin dindar olmalarının yeterli geleceğini sanmamamız gerekir. Dolayısıyla öteki yönleri de incelenmelidir.

4-Tahsil Konusunda Denklik

Kadın ve erkeğin daha güzel anlaşabilmeleri için, tahsil bakımından çok fazla farklılıklarının olmaması gerekmektedir.

Kuşkusuz bu özelliği, öteki sıfatlarla birlikte incelemek gerekmektedir. Örnek olarak; kadının gereksiz kibirlenmeleri varsa ve gerekli kapasitesi de yoksa tahsili kocasından daha fazla olmamalıdır. Çünkü (kesinlikle) yaşamlarında birçok sorun ortaya çıkacaktır. Eğer alçak gönüllü olursa, böyle sorunların ortaya çıkması olasılığı çok azdır. Bu konu, erkek hakkında da çok az bir farkla aynı şekildedir.

Ders Aynasından İbret Dolu Bir Örnek!

Bu kitabı yazdığım ve öğretim görevimle uğraştığım günlerde, televizyonda ibret aynası dizilerinden biri olan "Yaprak Dökümü" adlı dizi yayınlanmaktaydı. Bu dizinin bütün içeriğini

onaylamıyorum. Ancak konumuzun bu kısmıyla (tahsil denkliği) ilgisi olan çok etkileyici bir olay vardı. Olay şuydu: Efsane adlı kadın Cem'den daha tahsilli idi. Kocasını Cem'den daha tahsilli olan Efsane'nin, eşini çok aşağıladığını ve yaşamlarında çok acı verici sorunlar ortaya çıkardığını izlemekteydik. Eğer Cem ve Efsane kendi seviyelerine göre olan insanlarla evlenselerdi, yaşadıkları sorunların birçoğu olmayacaktı.

5-Fiziksel ve Cinsel Denklik

Eşlerin yaşamlarında “fiziki ve cinsel denklik” çok önemli bir konuma sahiptir. Cinsel konular, evlilik hayatının en önemli unsurlarından biridir. Kadın ve erkeğin birbirlerinden cinsel bakımdan tatmin olmaları, evliliklerinin başarılı olması konusuna çok derin etkiler yapmaktadır. Nitekim birbirlerinden tatmin olmamaları da, yaşamlarının bütününe etkileyecek oranda yıkıcı bir özelliğe sahiptir. Eğer bu açıdan birbirlerini tatmin ederlerse, şükranlarını dile getireceklerdir. Mutlu bir şekilde sorumluluklarını ve görevlerini yapacaklardır. Hayatın sorunlarına tahammül edeceklerdir.

Ancak eğer bu konuda hoşnut olmazlarsa, birbirlerinden nefret etmeye başlayacaklardır. Sorumlulukları yapma konusunda mutsuz davranacaklardır. Bu nükte, çok önemli bir nüktedir.

Ancak bu konuyu birçok kimse hafife almakta, görmemezlikten gelmektedir. Utanarak ve çekinerek üzerinden geçmekte... ve sonra, ağır darbeler almaktadır.

Eğer eşlerden biri, cinsel ve fiziki bakımdan güçlü ve sıcakkanlı olursa; öteki de cinsel ve fiziki bakımdan zayıf ve soğukkanlı olursa; hayatlarının birçok bölümünde sorunlar ortaya çıkacaktır.

Hatta fesat, sapma vb. konuların bile gerçekleşme olasılığı vardır. Bu konudaki denksizlik ve uyumsuzluk, onların ruhsal ve psikolojik yönlerine de ağır darbeler indirebilir.

Eğer bu konuyu daha geniş bir şekilde inceleyecek olursak çok uzayacaktır. Biz, bu kitabı sınırlı tutmak zorundayız. Ancak yeri geldiği zaman geniş bir şekilde incelenmesi gerekir.

İslami olmayan toplumlarda olduğu gibi; bizim de bu tür konuları (cinsel meseleleri) açık bir şekilde ve iffet kurallarına dikkat etmeksizin anlatmamamız gerektiği konusu doğrudur. Ancak gerekli olduğu kadar ve haya kurallarını da göz önünde bulundurarak açıklamak zorundayız.

Yoksa İslam önderleri (özellikle Peygamber efendimiz -s.a.a.-) bu konuları açık bir şekilde beyan etmemiş midirler? Yoksa insanlara bu konuları öğretmemiş midirler? Yoksa gençleri ve eşleri, bu çok önemli ve gerekli konu hakkında bilgisiz bir halde terk etmek doğru olur mu?

Bedenin her bir organı için uzman doktorlar bulunması ve toplumsal konuların her biri için merkezler oluşturulması gibi; gençlerin ve eşlerin hayatları, ailevi problemleri, cinsel sorunları, fiziki rahatsızlıkları, ruhsal bozuklukları vb. şeyler hakkında neden uzmanlar ve merkezler olmasın? Yoksa bu konuların önemi; kendisi için birçok uzmanlar, doktorlar, laboratuvarlar vb. gibi şeyler hazırlanan bir diğten daha mı azdır?

Sürekli sorun yaşayan evli çiftlerin hayatı derinlemesine incelendiği zaman, problemlerinin nedeninin “cinsel hoşnutsuzluk” olduğu anlaşılan çok hassas bir noktaya ulaşıyoruz. Bu konuda birçok örnek görmüşüzdür. İşte o zaman, bütün problemlerinin asıl nedeninin bu nokta olduğu görülmektedir. Ancak bu konuyu açıkça beyan etmekten utanmaktadırlar. Bazıları ise, hangi nedenden dolayı sorun yaşadıklarını dahi bilmemektedir.

Yabancılarla gayri meşru ilişkiye giren ve cinsel fesada bulaşan evli erkekler veya kadınların olayını derinlemesine incelediğimiz zaman, birçoğunun (hepsi değil) eşiyle yapmış olduğu cinsel ilişkiden tatmin olmadığını anlamaktayız.

Züleyha'nın, Yusuf'a (a.s) ilgi göstermesinin ve yanlış bir yola sapmasının en önemli nedenlerinden biri; kocasının cinsel bakımdan onu tatmin edememesidir.

Bu konuda birçok gerçek olay bulunmaktadır. Hatta ben de bunların birçoğuna şahit olmuş bulunmaktayım. Ancak bunları açıklamaktan kaçınıyorum.

Sonuç olarak, kız ve erkeğin eş seçimi hakkındaki cinsel ve fiziki bakımdan denk olmaları konusuna dikkat edilmelidir. Eşlerden biri çok güçlü, sıcakkanlı ve boylu-postlu; öteki de çok zayıf, soğukkanlı ve kısa boylu olmamalıdır. Birbirlerini tatmin edebilmeleri için cinsel ve fiziki bakımdan birbirlerine denk olmalıdırlar.

Öte taraftan, eşler bu konu hakkındaki gerekli bilgileri, işi bilen kişilerden öğrenmek zorundadırlar. Hatta karşılaştıkları sorunları onlara anlatmalıdırlar.

Dikkat!

Cinsel güçsüzlüğün en önemli nedenlerinden biri, ruhsal veya psikolojik rahatsızlıklardır. Eşi tatmin etme hakkındaki cinsel bozukluklar, erken boşalma vb. konuların tamamında; kesinlikle

ruhsal veya sinirsel hastalıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla bu tür hastalıklar tedavi edilmeye çalışılmalıdır. Uzman doktorlara açıklanmalıdır. (Bu konu, çok geniş bir yelpazeye sahiptir. Dolayısıyla geniş bir şekilde incelenmesi gerekir. Ancak biz şimdilik bu konunun ayrıntılarına girmeyeceğiz.)

6-Güzellik Konusunda Denklik

İki eş arasındaki “yüz, boy-post ve dış güzellik” gibi konulara dikkat edilmelidir. Eğer iki eşten biri “boy-lu-postlu ve güzel” olursa; öteki de “biçimsiz ve çirkin” olursa; her iki taraf için de sorunlar ve rahatsızlıklar ortaya çıkabilir. Ancak güzel olan taraf için ise; ruhsal rahatsızlıklar, cinsel mahrumiyet sorunları, sapma, iffetsizlik, hasret vb. benzer sorunların ortaya çıkması daha güçlü bir olasılıktır.

Bu konuyla ilgili olarak bu bölümde, yani altıncı özellik (Güzellik) hakkında açıklanan bilgilere başvurmanızı rica ederiz.

7-Yaş Konusunda Denklik

Eş seçimi konusunda, yaş hususundaki denklığe de dikkat edilmelidir. Kızların ve erkeklerin cinsel ergenliğe ulaşma yaşlarının farklı olması, doğal bir konudur. Erkekler cinsel ergenliğe, kızlardan dört yıl sonra ulaşmaktadırlar. Dolayısıyla evlilik konusunda da yaşlarının aynı oranda olması daha iyidir. (Yani erkek dört yaş büyük olmalıdır.)

Yaş bakımından erkek ve kızın denk olmaları konusu; yaşlarının aynı olması değil, ergenlik farkıdır. Şüphesiz ergenlik farkı (yaklaşık 4 yıl) kadar, yaş farkının olması da farz değildir. Bu, yalnızca daha iyi olanıdır.

Bu özelliği, kız ve erkeğin öteki özellikleriyle birlikte değerlendirmek gerekir. Belki kızın yaşı, erkeğin yaşından daha küçük olmayabilir. Ancak öteki özellikleri bu konuyu telafi edebilir...

8-Mal Varlığı Konusunda Denklik

Bu konuda açıklanabilecek genel yasalardan biri de şudur: Kız ve erkek tarafının ailelerinin “mal varlığı ve servet” açısından çok farklı olmaları iyi değildir.

Biz, bir miktar mal varlığı ve servetle kendilerini kaybeden birçok aile tanımaktayız. Kibirleşme, gururlanma, başa kakma, hakaret etme vb. birçok konuyla karşı karşıya kalıyoruz. Dolayısıyla niçin kendimizi aldatalım?

Mal varlığı açısından fakir olan veya orta halli olan bir erkek, eğer zengin bir ailenin kızıyla evlenirse onların kölesi olmak zorundadır. Fakir olan veya orta halli olan bir kız da, eğer zengin bir ailenin oğluyla evlenirse onların cariyesi olmak zorundadır. Kuşkusuz istisnalar vardır ve var olacaktır. Bu konuya dair, bu bölümün sonunda açıklamalarda bulunacağız.

9-Ailevi Denklik

“Ailevi asalet” konusunda da açıklandığı gibi; bir kimseyle evlenmek bir aile, bir sülale ve bir kuşakla bağ kurmak anlamına gelmektedir.

Bu bakımdan kız ve erkek tarafının aileleri, birbirlerine denk olmalıdırlar (dini, sosyal, ahlaki vb. konularda denklik).

Daha ayrıntılı bilgi için bu bölümdeki “Ailevi Asalet” başlıklı konumuza başvurmanızı rica ederiz.

10-Siyasal Denklik

Siyasi düşünce açısından da eşler arasında çatışma ve kavga doğuracak ölçüde farklılık olmamalıdır.

11-Toplumsal Denklik

İlim ve araştırma ehli olan, hayatını bilimsel alanlarda geçirmek isteyen, sosyal ve ailevi yaşamı bu şekilde şekillenmiş olan, araştırmacı bir ruha sahip olan bir kimse; gösterişli davetler yapan, nefsanî arzularına uygun olarak uzun gece oturumları düzenleyen, gereksiz gezilere çıkan, debdebeli ve şaşıaalı bir ruha sahip olan bir kimseyle veya aileyle hayatını birleştirmemelidir. Bu tür yanlışlar içine düşen ve bedbaht olan birçok kişi tanımaktayız.

Kuşkusuz dinlendirici yönü olan uygulamaları yapmak gerekmektedir. İlim ve araştırma ehli olan kimse de bu konuları unutmamalıdır. Ancak bu; hayatın temellerini yemek-içmek, davetler, eğlence, partiler, yolculuklar, geziler vb. şeylere dayandırmak demek değildir.

Ayetullah Cevat Amuli şöyle söylemektedir:

“Rivayetlerde şöyle nakledilmiştir; Azim ve irade, gereksiz davetler ve eğlencelerle bir araya gelmez. Öğrenci, araştırmacı ve âlim bir insan; eğlence ve parti ehli olamaz... Olursa da hiçbir şeye ulaşamaz...”[4]

Hem kendileri ve hem de aileleri eğlence ehli olan kızlarla (cehaletten dolayı) evlenen birçok arkadaş tanımaktayız. Bunlar toplumun varlıklı tabakasından idiler. Varlıklı olmasalar da, sosyal ahlak ve eğilimleri; takva, züht, kanaat ve ilimle uyuşmamaktaydı.

Dolayısıyla hayatları, acı verici sorunların odağı olmuştur. Bazılarının da evlilik hayatları sona ermiştir.

Şiirde şöyle söylenmektedir:

Güvercin güvercinle, şahin de şahinle.

Herkes kendi cinsi olan arkadaşıyla uçmalıdır.

Belki basit bir cümle olarak görünebilir. Ancak büyük bir hakikati içermektedir. Hayale dayalı sınıfsal üstünlüklerin yanlışlığı, doğru bir konudur. Ancak insanların arasında inkâr edilmesi mümkün olmayan çeşitli sosyal inanç ve ideolojiler bulunmaktadır.

Düşündürücü Bir Örnek

İlim ve araştırma ehli olan, aynı zamanda acar ve çalışkan bir ruha sahip olan (...) bey, birkaç yıl birlikte yaşadktan ve birkaç çocuk sahibi olduktan sonra eşini boşamak zorunda kalmıştı. Erkek, ayrılıklarının en önemli nedenini şöyle açıklamaktadır; “... İşim, bilimsel bir iştir. Bir günlük yaşantımı da şöyle düzenlemiştim: Bir işçi yaklaşık 10 saat çalışmaktadır. Ben de bilimsel araştırmalarım için yaklaşık 10 saat zaman ayırmalıyım. Eşimin, bilimsel konulara ilgisi yoktu. Sürekli eğlenceye yönelik davetler düzenliyordu. Ayrıca benden de bu programlara katılmamı istiyordu. Ona şöyle diyordum: Bir işçi, bir marangoz, bir bakkal nasıl erkenden işine gidiyor, öğlen evine gelip namaz kılıyor, yemek yedikten sonra biraz dinleniyor, sonra tekrar işine geri dönüyor, akşama kadar geri gelmiyor ve işinin ürününü de topluma sunuyorsa; ben de kendimi

aynı ölçüler içinde bilimsel araştırma yapmakla sorumlu bilmekteyim. Bu saatleri kütüphanelerde ve araştırma konularında geçirmek istiyorum. İşimin ürününü topluma sunmak istiyorum... Eğlence programları, geziler ve davetler için ise; fazla değil onların ayırdığı kadar bir zaman ayırmak istiyorum... Eşim, içinde bulunduğum konuma ve açıklamalarımın ilgi göstermiyordu. Benden, yapmış olduğu bütün programlara katılmamı ve onunla birlikte olmamı istiyordu. Ancak ben, onun isteklerine boyun eğmedim. Çünkü vazifemi daha önemli görüyordum... Nihayet birlikte yaşayamadık ve ayrıldık..."

Sosyal ve ruhsal denklığı olmayan kişilerin evlilikleri, her iki tarafa da zarar vermektedir. Biraz önce açıklanan öyküde iki tarafa da zararın ulaştığını görmektesiniz. İki taraftan birini suçlu göstermek mümkün değildir. Çünkü ilim ve araştırma ehli olan erkeği "Niçin eşinin programlarına katılmadın?" diye suçlamak mümkün değildir. Kadını da "Niçin ilim ve araştırma ehli olmadın veya niçin kocanın araştırmalarına tahammül etmedin?" diye suçlamak doğru değildir. Belki de birbirlerine uymak istemişlerdir. Ancak yapamamış olabilirler.

Çünkü ikisi de özel hedeflere ve farklı yapılara sahiptiler. Her biri yapmış olduğu şeyi sorumluluk ve mutluluk olarak görüyordu. Dolayısıyla birbirlerinin konumunu algılayamamış olabilirler.

Ancak açık olan konu şudur: İkisi de yanlış yapmışlardır. Birbirleriyle evlenmemeleri gerekiyordu. Birbirlerine uygun eş seçmiş olsalardı, böyle olmazdı. Erkek, ilim ve araştırma ehli bir kadınla evlenmeliydi. Kadın da, eğlence ve dünya ehli bir erkekle evlenmeliydi.

Belki de o zamanlar (evlenecekleri zaman) kız ve erkek arasındaki sosyal ve kültürel denklığın gerekliliğinden habersizdiler. Dolayısıyla bilgisizce böyle bir evliliği gerçekleştirmişlerdir.

Ayetullah Ahmet Miyaneci şöyle buyurmaktadır:

"Zahit olan âlimler, karıları zahit olduğu için zahit olabilmişlerdir. Eğer eşleri kanaat etmeyerek onlara baskı yapsalar ve daha çok isteselerdi, zahit olamazlardı."

Allame Tabatabai'nin eşi, kocasının ilerlemesi konusunda büyük payı olan bir insandır. Allame Tabatabai zahitçe bir yaşam sürdürmesine ve oturduğu evi de kiralamasına karşın; eşi, onun yoluna ve ilmi araştırmalarına saygı duymuş ömrünün sonuna kadar şefkatle ve sabırla

kocasına eşlik etmiştir.

12-Ruhsal Bakımdan Denklik

Bu bölümde, isminin açıklanmasını istemeyen bir kardeşin yazılarından yararlanacağız:“Denklik şartlarından biri de “ruhsal denklik” meselesidir. Daha açık bir ifadeyle “kişilik olarak denk olmak” konusudur. Psikoloji ilmi, bireylerin kişiliklerini birçok kısma ayırmıştır. Bunlardan en önemlileri “içe dönük kişilik” ve “dışa dönük kişilik” kısımlardır.

Kuşkusuz bu konu, uzman kişilerin görüşlerinden yararlanılarak yerinde incelenmesi gereken bilimsel bir konudur. Ancak özet olarak şunları söylemek mümkündür: İçe dönük kişilik ve dışa dönük kişilik konuları, göreceli konular olduğu için; 1. sayıdan (sadece içe dönük) 100. sayıya (sadece dışa dönük) kadar numaralandırmak mümkündür.

Öte taraftan İslami değerlere göre; sadece içe dönük olmak (dış dünyaya karşı ilgisiz olmak) ve sadece dışa dönük olmak (yalnızca dış dünyaya ilgi göstermek) beğenilmeyen özelliklerdir. Dolayısıyla şöyle söylemek zorundayız: İslam dininin istediği gibi bir yaşantı için “İçine kapalı bireyler kendileri gibi insanlarla ve rahat tavırlı bireyler de kendileri gibi insanlarla evlenmelidirler.” diye söylenemez. Çünkü denge oluşturulması gerekmektedir. Ancak aynı zamanda gelecekte yaşanacak anlaşmazlıkların önlenmesi için fazla mesafenin olmaması da gerekmektedir. Yani 20 veya 30’dan daha fazla mesafe olmamalıdır. Örnek olarak; sayısı 20 olan bir kişi, sayısı 60 ya da 80 olan bir kişiyle evlenirse huzurlu bir yaşamı olmayacaktır...”

13-Gelecek Konusunda Denklik

Geleceği de mümkün olduğu kadar göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Kız ve erkek, evlenecekleri zaman birbirlerine denk olabilirler. Aralarında dikkatleri çeken bir denksizlik olmayabilir. Ancak evlendikten birkaç yıl sonra yaşamlarında değişiklikler ortaya çıkarsa ve sonunda da geçimsizlik baş gösterirse ne yapmak gerekir?

Gelecekte Ortaya Çıkacak Olan Uyumsuzlukları Nasıl Önlemek Gerekir?

Cevap: Bireylerin yaşamlarında ortaya çıkan değişiklikler iki türdür:

1- Tahmin Edilemeyen Değişiklikler

Birçok insanın hayatında birçok değişiklikler meydana gelmektedir. İnsan ne kadar da ileri görüşlü olursa olsun, bu değişiklikleri tahmin etmeye gücü yetmez. Böyle olayların her biri özel bir karar, özel bir yaklaşım ve özel bir tepki ister. Bunlar için uygun çözüm yollarını da bulmak gerekir. Bu tür olaylar, bizim konumuzun dışındadır.

2- Tahmin Edilebilir Değişikler

İnsan düşünce, okuma, bilgili kişilere danışma, yeteneklerini değerlendirme ve hedeflerini göz önünde bulundurma yollarıyla gelecekte yaşayacağı birçok olayı tahmin etmesi mümkündür.

Kendisinde ilmi konulara yönelik yetenekler keşfeden ve yaşamını bilimsel araştırmalarla geçirmek isteyen bir genç, eş seçimi hakkında bu konulara dikkat etmek zorundadır. Bu konulara ilgisi olan ve böyle bir yaşantının kurallarına sabredebilecek bir eş seçmelidir. Böyle kurallara sabretmek için; bilgi, yetenek ve ilgiye ihtiyaç vardır.

Sınırsız bir şekilde yemek, içmek, gezmek ve eğlenmeye ilgisi olan bir kimse mukaddes hedefler için onları feda edebilir mi? Eğlenceli bir ortamda ve gece partilerinde büyüyen bir kimsenin ilmi, ahlaki ve kültürel toplantılara ilgi duymasını beklemek mümkün müdür? Gümüş, altın, süs, moda, nefsanî arzular vb. şeyler ruhunun derinliklerine işlemiş bir kimse takvalı ve hedefli bir hayat yaşayabilir mi?

Kültürsüz, kötü terbiyeli, nefsanî arzularına uyan ve dini değerlere inancı olmayan bir aile içinde dünyaya gelmiş; aynı ailenin kötü ağacından beslenmiş; eti, derisi, bedeni ve ruhu böyle pis kokulu bir çöplükte gelişmiş; bir kimsenin maneviyat gülistanının mis kokulu havasını soluyarak gezmesi mümkün müdür? (Şimdilik istisnalarla işimiz yoktur.)

Bireylerin ailevi, ahlaki ve davranış durumlarını inceleyerek (bir noktaya kadar) geleceklerini tahmin etmek mümkündür. Gelecekte toplumsal büyük sorumluluklar almayı düşünen; yaşantısı önemli değişikliklere gebe olan ve eşinin bu konuda kendisine yardım etmesini bekleyen bir insan; akıllı, güçlü ve hedef sahibi bir eş seçmelidir.

Fazilet sever ve Zeyneb'in (s.a) yolunu sürdürmek isteyen bir kızın hedefine ulaşabilmesi için, Hüseyin (a.s) gibi bir erkekle evlenmesi gerekir. Çocuklarının barışsever ve bilgili birer insan

olmasını isteyen bir erkek, barışsever ve bilgili bir kızla evlenmek zorundadır.

Evlenmeden Önce, Gelecekte Gerçekleşebilecek Değişiklikleri ve Hedefleri Açıklamak
Kız ve erkek, evlenmeden önce hedeflerini, ideallerini, planlarını ve gelecekte gerçekleşmesi mümkün olan değişiklikleri birbirlerine söylemelidirler. Çünkü eğer eşler geleceğe yönelik hedefleri ve planları evlenmeden önce bilirlerse; ya kabul edecekler ve kendilerini ona göre hazırlayacaklar. Ya da kabul etmeyerek ret edecekler ve evlilik meselesi başlamadan sona erecektir. Ancak bunları bilmezler ve anlamazlarsa; gelecekte karşılaştıkları zaman kabul etmemeleri veya tahammül edememeleri mümkündür... Dolayısıyla sorunlar ortaya çıkacaktır.
Tartışmalar ve uyumsuzluklar meydana gelecektir...

Soru ve Cevap

Soru: Bizler, Peygamber efendimizin (s.a.a.) ve sahabesinin hayatlarında gerçekleşen evliliklere baktığımızda, burada açıklanan denklik konularının ve kıstaslarının uygulanmadığını görmekteyiz. Örnek olarak; Peygamber efendimiz,(s.a.a.) Hz. Hatice (s.a.) ile yapmış olduğu evliliğinde “yaş ve mal bakımından denklik” konularını gözetmemiştir. (çünkü Hz. Hatice (s.a.) Peygamber efendimizden (s.a.a.) daha büyük ve daha zengin idi.)

Aynı şekilde Cuveybir ile Zelfa'nın yapmış oldukları evlilikte de “ailevi durum ve güzellik konusunda denklik” meselelerine dikkat edilmemiştir. (Çünkü Zelfa, sosyal, ailevi ve güzellik bakımından Cuveybir'den daha üstün idi.) Bu evlilik de Peygamber efendimizin (s.a.a.) emriyle gerçekleşmişti. Masum İmamların (a.s) bazıları da cariyelerle evlenmişlerdi. Bu konuda daha birçok örnek bulunmaktadır.

Aynı şekilde zamanımızda da eşler arasındaki denklik konularının ve kıstaslarının bir kısmına uyulmamasına karşın güzel bir yaşam sürdüren evli çiftler görmekteyiz. Bu örnekler, burada açıklamış olduğunuz denklik konularının bir kısmının gereksiz olduğunu göstermiyor mu?

Cevap:

1- Bu kitapta açıkladığımız ve açıklayacağımız konular, bireylerin genel yapıları üzerinedir. Bu kitapta açıklanan konuların birçoğu hakkında istisnaların bulunması mümkündür. Bu istisnalar

kendi yerlerinde doğrudur. Ancak hiçbir zaman istisnalarla kanun ve yasa düzenlenemez ve bu kanunlar genelleştirilemez.

2- Bireylerin yetenekleri ve güçleri farklıdır. Ağır bir sorumluluğu, eşit olarak bütün insanların omuzlarına yüklemek doğru değildir.

Yetenekler ve güçler farkı gözetilmeksizin ağır sorumluluklar eşit olarak yüklenirse, zayıf olan kişinin beli zarar görebilir. Hatta kırılabilir. Ağır sorumluluklar, güçlü insanların işidir. Ancak insanların geneli ve toplumun çeşitli sınıfları için yapılan yasalar konusunda, onların genelinin yeteneklerini ve güçlerini göz önünde bulundurmak gerekir. Sonra yasaları ve sorumlulukları bu kıstaslara göre düzenlemek gerekir.

Örnek olarak; Bazı konularda, yüce Allah tarafından Peygamber efendimize (s.a.a), onun haricinde hiçbir kimsenin yapmak zorunda olmadığı bir takım özel görevler yüklenmiştir. (Yalnızca Peygamberimize (s.a.a.) farz olan sorumlulukların bazıları şunlardır; gece namazı, Müslüman olanlara ve olmayanlara velayet hakkı, birçok kadınla evlilik...)

3- Ne zaman istisna konularına göre amel eden insanlar bulunursa, biz de teşvik etmeye hazırız.

Dolayısıyla Peygamber efendimiz (s.a.a.) ile Hz. Hatice'nin (s.a.) ve Zelfa ile Cuveybir'in evlilikleri bütün insanların kullanımına sunulmuş genel bir reçete değildir.

Evet, ne zaman birbirlerine denk olan Peygamber efendimiz (s.a.a.) ve Hz. Hatice (a.s) gibi insanlar bulunursa, yaş ve zenginlik açısından farklı olsalar da evlilikleri huzur dolu olacaktır.

Ne zaman birbirlerine denk olan Zelfa gibi Peygamber efendimizin (s.a.a.) emrine teslim olan takvalı ve imanlı bir kız bulunursa; Cuveybir gibi de Peygamber efendimizin (s.a.a.) emrine teslim olan imanlı ve temiz kalpli bir erkek bulunursa; erkek güzel ve zengin olmasa da, kız zengin ve güzel olsa da, evlilikleri huzur dolu olacaktır! Öyleyse konuları birbirlerine karıştırmamaya dikkat etmek zorundayız.

Kuşkusuz hiçbir kimse Peygamber efendimiz (s.a.a.) ve masumlar (a.) gibi olamamış ve olamayacaktır. Ancak böyle evliliklere izin verilebilmesi için en azından onlara benzemeye

alışılmalıdır.

Müminlerin Emiri (a.) şöyle buyurmaktadır:

“...Sizler, benim gibi yaşayamazsınız. Ancak takva, çalışma, iffet ve doğruluk konularında (bana benzemeye çalışarak) bana yardım edin.”[5]

Masumlar gibi olmak olanaksızdır.

Ancak öteki insanlar (Zelfa ve Cuveybir) gibi olmak mümkündür. Toplumumuzda savaş gazileriyle evlenerek canı gönülden onlara hizmet eden ve bu evlilikle kıvanç duyan birçok kız tanımaktayız.[6]

Önemli Bir Uyarı!

Dikkate Evet, Vesveseciliğe Hayır!

Eğer eş seçimi konusunda insanın elinde doğru ölçüler bulunursa yanlış yapması olanaksızdır.

Ancak doğru ölçülere sahip olmaz ve ne yapacağını da bilmezse kesinlikle yanlış yapacaktır.

Bazen aşırıya kaçarak gerekli olandan daha fazla vesveseli olacak; bazen de dikkatsiz davranarak konuya gereken duyarlılığı göstermeyecektir. Bu yöntemin her ikisi de zarar verici yöntemlerdir.

Doğru ve güzel olan yöntem şudur: İnsan öncelikle doğru olduğuna iman ettiği kıstasları elde etmelidir. Masumlar hariç eksiki olmayan (kadın ve erkek) bir insan yoktur. Bütün insanların bir eksik noktası vardır. (Masum olup bütün kusurlardan uzak duran, Müminlerin Emiri Ali (a.s) ile Hz. Fatma (s.a) dışında her iki tarafın da masum olduğu başka bir örnek bulunmamış ve bulunmayacaktır. Biz, her ikisi de masum olan başka bir çift bilmiyoruz. Öteki masumların (a.s) eşleri de masum değildiler.)

Eğer bir kimse bütün yönlerden eksiksiz ve tam olarak istediği gibi bir eş isterse, öncelikle kendisine bir bakmalıdır. Acaba kendisi bütün yönlerden eksiksiz midir? Mükemmel bir kimse midir? Hiçbir kimse böyle bir şeyi doğrulayamaz. Dolayısıyla eş olarak seçmek istediği kimsenin de bütün yönlerden eksiksiz ve mükemmel olmadığını bilmelidir. Sonuç olarak hiçbir kimse

böyle bir amaç peşinde olmamalıdır. Çünkü amacına asla ulaşamayacaktır.

Ben, eş seçimi konusunda mantıksız vesveselere kapılan dostların bazılarına şöyle öğüt etmekteyim; Bütün yönleriyle eksiksiz mükemmel bir eş istiyorsan, inşallah gittiğin zaman cennette bulacaksın. Çünkü cennetteki eşler mükemmel ve eksiksizdirler. Ancak bu dünyada böyle bir insan bulmak olanaksızdır. Buna ilave olarak, yoksa sen mükemmel ve eksiksiz bir eş isteyecek oranda mükemmel ve eksiksiz bir insan mısın?!

Bu bakımdan, eş seçimi konusunda uygun bir eş seçmek için çok dikkatli olmak ve bütün çabaları harcamak gerekir. Ancak yüzde yüz bir denkliğin olanaksız olduğunu ve bazı uyumsuzlukların olacağını göz önünde bulundurmak gerekir. Yine de bu uyumsuzlukları en az orana indirmek için uğraşmak gerekir.

Geriye kalan uyumsuzlukları ise anlaşılarak, bağışlayarak, sevgi göstererek ve sabrederek telafi etmek gerekir.

Dolayısıyla: Dikkat Etmeye Evet, Ancak Vesveseli Davranmaya Hayır!

Soru ve Cevap

Soru: Eşler için açıklanan özellik ve kıstaslar karşısında şöyle bir soru gündeme gelmektedir: Bu özellik ve sıfatlara sahip olamayan kişiler ne yapmalıdırlar? Hayatlarının sonuna kadar evlenmemeli midirler?

Cevap: 1- Denklik bölümünde, bu sorunun cevabının bir kısmı açıklanmıştı. Yani eğer bütün insanlar kendilerine göre insan seçerlerse eşsiz insan en az sayıya indirilecektir. Toplum içinde kendine uygun bir eş bulamayan insan, çok azdır. Örnek olarak; kötü huylu ve dinsiz bir insan, güzel huylu ve dindar bir insanla evlenme beklentisi içinde olmamalıdır. Kendine uygun bir eşle evlenmelidir.

Güvercin güvercinle, şahin de şahinle.

Herkes kendi cinsinden arkadaşıyla uçmalıdır.

İlmi bakımdan zayıf olan bir kimsenin dengi, kendisine benzer bir insandır. Aynı şekilde öteki

sıfat ve özelliklerde de böyledir.

Kur'an-ı Kerim'in Bu Konudaki Adil Mantiğı:

“Kötü kadınlar, kötü erkeklere; kötü erkekler, kötü kadınlara; iyi kadınlar, iyi erkeklere; iyi erkekler de iyi kadınlara mahsustur.”[7]

İyilerin iyileri etkilemesi ve kötülerin de kendileri gibi kötülerini etkilemesi, yüce Allah'ın tekvini ve teşrii yasalarından biridir.

Nur ehli, nur ehlini ister.

Ateş ehli de ateş ehlini etkiler.

“Denk ve benzer olmak, bireylerin kendisi gibi olan kişileri etkileme nedenidir.”[8]

Cevap: 2- “Dikkate Evet, Vesveseciliğe Hayır!” başlıklı konumuz incelenirse bu sorunun bir kısmına cevap verilmiştir. Çünkü şöyle söylemiştik: Eşin mükemmel olması gerekmiyor. İyi ve orta halli olması da yeterlidir.

Cevap: 3- Açıklanan sıfatlar ve özelliklerin bir kısmı konusunda şöyle söylemiştik: Bunlar, temel konulardan değil tamamlayıcı şartlarındandır. Sonuç olarak, tamamlayıcı sıfatlar konusunda ısrarcı olmamak gerekir. (Güzellik, bilgi, zenginlik... gibi.)

Cevap: 4- Birtakım eksiklikleri kabul eden ve birtakımını kabul etmeyen bireyler vardır. Örnek olarak; Bazıları eşlerinin özürünü kabul etmektedirler.[9]

Cevap: 5- Açıkladığımız “istisna konuları” ve yukarıdaki dört cevaba ilave olarak “Fedakarca Yapılan Evlilikler” bölümünde açıklanacak olan konulara da dikkat edilirse; bekar kalacak birey sayısı çok aza inmektedir. Toplum içinde evlenmeleri doğru olamayan bir takım insanlar da bulunmaktadır. Bunlar birkaç gruba ayrılmaktadır:

a- Hastalıkları Tedavi Edilemeyen ve İnsan Soyuna Zarar Veren Hastalar:

Örnek olarak; deliler, cüzamlılar vb. hastalar. Eğer bunlar tedavi olurlar ve uzman doktorlar da bu hastaların sağlıklı olduklarını onaylarsa, onlarla evlenilmesinde hiçbir sakınca yoktur.

b- Uyuşturucu Müptelaları:

Bunlar, uyuşturucuyu terk etmedikçe ve davranışlarını düzeltmedikçe, onlarla hangi şartlarda olursa olsun evlenmemek gerekir.

c- Laubali, Sapık, Bozguncu ve Kötü Ahlaklı Kişiler:

Bu şekil kişileri boykot etmek gerekir. "Böyle keskin dişli panterlere acıyarak" bir soyu yok etmemek gerekir. Eğer bu tür kişilerle evlenilmezse çareler aramak zorunda kalacaklardır. Sonunda da kendilerini düzeltmek isteyeceklerdir. Daha önce şöyle bir hadis naklettik: İmam Rıza (a.s), "Kızımı kötü ahlaklı bir kimse istemeye gelmiştir. Kızımı ona vereyim mi, vermeyeyim mi?" şeklinde bir mektup yazarak kendisine gönderen babaya açıkça şöyle buyurmuştu:

"Kötü ahlaklı ise onunla evlendirme."

İmam Rıza'nın (a.s) bu sözü bir tür boykottur. Bu ret ve geri çevirme cevabı, bozuk kişilerin düzelmesi için çok etkileyici bir uyarıdır. Bu grup, eğer kendilerini düzeltirlerse evlenebilirler. Eğer (ister kız olsun, ister erkek olsun) kendilerini düzeltmezlerse kesinlikle ret edilmelidirler. Bizim, acıma duygularından dolayı gelecek kuşakları ve toplumları bozmaya hakkımız yoktur.

Azgın kurtlara merhamet etmek, koyunlara zulüm etmek demektir.

Toplumun maslahatları, bireylerin maslahatlarından önce gelir. Mümkün olduğu kadar her iki tarafın da (birey ve toplum) çıkarlarını korumak gerekir. Ancak ikisini birleştirmek olanaksız olur ve birinin ötekine feda edilmesi gerekirse "toplum, birey için değil" "birey, toplum için" feda edilmek zorundadır. İslam dini ve akıl böyle hükmetmektedir.

İnsanlar arasında şöyle bir düşünce ve inanç mevcuttur: "Eğer iks şahısı evlendirirsek iyi olacaktır." Bu konu herkes hakkında ve her zaman doğru değildir.

Bozuk olan kişileri evlendirdiğimiz zaman iyi olacaklar diye bir kural yoktur. Evet, bazıları böyle

olmaktadırlar. Ancak istisnaları genelleştirmek ve onlar üzerine hüküm bina etmek çok yanlıştır. Bozuk olan bir kimsenin evlendiği zaman düzeleceğine dair hiçbir garanti yoktur. Kendisi eş gibi iyi bir insan olmamasının yanı sıra, hatta eşini de kendisi gibi bozması ve kendine benzetmesi çok güçlü bir olasılıktır.

Gafletten Sakınmak

Bu bölümün sonunda, çok önemli ve kader belirleyici bir hatırlatmada bulunmak gerekmektedir:

İnsanın mutsuzluk ve sorunlarının çoğunun nedeni, gaflettir. Hangi iş olursa olsun gaflet etmek zarar vericidir. Eş seçimi konusunda ise daha çok zarar vericidir. Evlilik yaşamları hakkında mutsuz olmalarının nedenini “Eş seçimi konusunda bir an gaflet ettik.” diye itirafta bulunan birçok kişi tanımaktayız. Bu kişilerden biri şöyle anlatmaktadır:

“Ben evlenmeden önce, eş seçimi konusundaki bütün meseleleri biliyordum. Eş seçimi hakkındaki kıstaslardan haberim vardı. Eşler arasında zorunlu olan denklikler hakkında yeteri kadar bilgim bulunmaktaydı. Hatta bu konuda başkalarına öğütler bile vermekteydim. Ancak eş seçimi konusunda “Kendim nasıl gaflet ettim!?” bilmiyorum. Bildiğim ve başkalarına öğüt verdiğim şeyleri unuttum. Korktuğum şeyler kendi başıma geldi.”

Bizler (genellikle) bütün konuları bilmekteyiz. Ancak uygulama anında gaflet ediyoruz.

Eş seçimi konusunda çok dikkat etmek zorundayız. Gaflete düşmemek için sürekli kendi kendimize uyarılarda bulunmalıyız.

Allah'ım! Gençlere yardımcı ve yol gösterici ol. Bu çok önemli konuda onları doğru yola ilet.

Aşk, Hayat Ekseni

Yıkılması olanaksız olan “muhabbet” binası hariç, gördüğün bütün binalar yıkılacaktır.

İnsan bedeni yaşamını sürdürebilmek için nasıl ruha ihtiyaç duyuyorsa ve ruhsuz bir beden nasıl soğuk ise; evlilik hayatı da huzurlu, mutlu, neşeli ve sürekli olabilmek için bir ruha ihtiyaç duymaktadır. Evlilik hayatının ruhu; aşk ve muhabbettir. Aşksız bir yaşam; ruhsuz bir beden

gibidir.

Bir binanın malzemeleri birbirlerine kenetlenebilmek için harca ve bir kitabın sayfaları birbirlerine yapışabilmeleri için şeride ihtiyaç duymaktadırlar.

Aynı şekilde bir aile de hayatını sürdürebilmek için “harç ve şeride” ihtiyaç duymaktadır. Ailenin harcı ve şeridi, aşktır. İki eş arasındaki muhabbetir.

Aşk, umutsuz kalplere umut ve neşe veren mutluluk iksiridir. Soğuklukları sıcaklığa çevirir. Muhabbetle dikenler gül olur.

Muhabbetle, acılar tatlı olur.

Muhabbetle, bakırlar altın olur.

Bu konu hakkında Üstat Şehit Mutahhari şöyle söylemektedir:

“Bekârlıkları döneminde kendi öz benlikleriyle ilgisi olan şeyler dışında hiçbir şey düşünmeyen kız ve erkek, birbirlerine gönül bağladıkları ve küçük bir yuva kurdukları zaman; ilk olarak başka bir varlığın hayatına ilgi duyduklarını anlarlar. Dolayısıyla istekleri daha da artar. Çocuk sahibi oldukları zaman ruhsal yapıları bütünüyle değişir. Tembel olan genç delikanlı, artık yerinde duramaz. Zorla olsa da yatağından kalkmayan genç kız, artık beşikte yatan minik yavrusunun sesini duyduğu an, şimşek gibi atılır. Tembelliği ve uyuşukluğu ortadan kaldıran ve bu şekilde hassaslaştıran güç nedir? Bu güç; aşk ve muhabbetten başka bir şey değildir. Aşk, gizli güçleri uyandırır. Hapsedilmiş enerjileri özgür kılar. Aşk, ilham vericidir. Aşk, kahraman yetiştiricidir... Aşk, nefsin olgunlaşmasını sağlar; hayret verici içsel yetenekleri ortaya çıkarır. Aşk, algılama güçleri açısından ilham vericidir. Duygu güçleri açısından ise irade ve himmeti kuvvetlendirir...”[10]

İSLAM'A GÖRE EŞ SEÇİMİ

Eş Seçimindeki Kıstaslar

Eş olarak kimi seçmeliyiz?

Şimdi konumuzun en önemli faslına ulaşmış bulunmaktayız. Şu ana kadar açıkladığımız her şey

bu fasıl için ön hazırlık konumundaydı. Yani konumuzun aslı; “Birlikte mutlu bir hayat yaşayabilmemiz ve birbirimizin olgunlaşmasına katkıda bulunabilmemiz için hangi ölçülerle, hangi özelliklerle, hangi kriterlerle ve hangi kıstaslarla eş olarak kimi seçmeliyiz?” konusu hakkındadır. Bizim, önceki konuları açıklamamızdaki asıl hedef işte budur. Bütün telaşımız bu konu hakkındadır.

Yani, kız ve erkek bütün gençler; birbirlerine uygun olan, birbirlerine benzer ölçülere sahip olan ve birbirlerine yakışan eşler seçmelidirler. Eğer bu şartlar gerçekleşir ve bu uyumluluk sağlınırsa, öteki sorunlar kolayca halledilebilecektir. Eğer bu aşamalarda yanlış yapmazlarsa, öteki aşamaları geçmek daha da kolaylaşacaktır.

Cesaretle şöyle söylemek mümkündür:

“Ailesel yaşam” içinde gerçekleşen sorunların en önemlileri, kız ve erkeğin seçim konusunda yanlış yapmalarından ve kendileri için uygun olan eş seçmediklerinden dolayı kaynaklanmaktadır. Uyumsuzluktan ve denksizlikten dolayı birçok ailenin yıkıldığını görmüş bulunmaktayız. Ortak yaşam içinde meydana gelen sorunların birçoğu “Yanlış eş seçimi”nden kaynaklanmıştır.

Dikkat!

(Kız ve erkek) Kardeşim! Bir ömür boyunca birlikte yaşamak istediğin bir kimseyi seçmek istiyorsun. Dolayısıyla kimi seçtiğine çok iyi bak. İnsan yaşamındaki hiçbir seçim (Din ve mezhep seçimi hariç) eş seçimi kadar önemli değildir.

Bu seçim, senin mutluluğun ve mutsuzluğun konusunda çok önemli bir role sahiptir.

Yapabildiğin kadar titiz ol. İnsanlara danış. Araştırma yap. Yanlış yapmamak için dikkat et. İçgüdüsel duygulardan dolayı karar verme. Yanlış etkenlerin tesiri altında kalmamaya dikkat et. Eğer sana münasip olmayan, liyakati bulunmayan ve uygun olmayan bir kimseyle evlenirsen işin çok zor olacaktır.

Sakın kendi kendine şöyle söyleme: “Şimdilik evlenelim. Eğer gelecekte birlikte yaşayamazsak boşanırız.”

Buna benzer düşünceleri aklından çıkarmalısın. Boşanmak; çok zor bir iştir. Hatta bazı durumlarda olanaksızdır. Özellikle işin içinde bir de çocuk varsa kesinlikle mümkün değildir.

Şu düşünceyi benimseyip güçlendirmelisin:

“Ben, bir ömür boyunca birlikte mutlu olarak yaşayacağım bir eş seçmek istiyorum.”

Şimdiden “boşanma köprüsünü” arkada bırakarak yıkıp gitmelisin. Ömrünün sonuna kadar birlikte yaşayacağın bir eş seçmek için bütün dikkatini toplamalısın. Çok ölçülü davran.

Önceki açıklamalarımızda evlenme konusunda acele edilmesini tavsiye etmemizin anlamı; dikkatsizlik ve acelecilik değildir. “Acele” ile birlikte “dikkat” de olmalıdır. Bu ikisi, yani “Acele ve dikkat” birbirlerine aykırı olan şeyler değildirler. Hatta “dikkat” etmeye aykırı olan şey “aceleci” davranmaktır.

Seçim Konusunda Dikkat Etmek ve Evlilik Konusunda Kolaylaştırıcı Olmak İslam’ın evlilik konusundaki yasalarının genelini incelediğimiz zaman, şu sonuca ulaşmaktayız: İslam dini evlilik müessesesine bağlı olan örnek olarak; mihr, çeyiz, takı, örf, adap, tören v.b. benzer konularda kolaylaştırmayı ve sadeliği emretmektedir. Ancak “Eş seçimi” konusunda dikkatli olmayı emretmektedir. Evlendirme konusu hakkında şöyle buyurmaktadır: “Kolaylaştırınız... Çok dikkat etmeyiniz... Evliliklerin en hayırlısı, en kolay olanıdır... Eşlerin en iyileri, mihrleri en az olanlardır... Eşlerin en iyileri, masrafları en az olanlardır... Ancak sıra “Eş seçimi” ve “Eş seçiminin ölçüleri” konularına gelince şöyle buyurmaktadır: Dikkat ediniz... Çöplükte büyümüş olan gülden sakının... Aptalla evlenmekten kaçının... Boynuna taktığın gerdanlığa iyi bak...[1]

Bu konu hakkında daha birçok uyarı bulunmaktadır. Bundan dolayı, bu “İki çeşit yasa” birbirleriyle karıştırılmaması ve yanlış yapılmaması için çok dikkat edilmelidir. “Kolaylaştırmak” kendi yerinde “Dikkat etmek” de kendi yerinde olmalıdır. “Her şey kendi yerinde güzeldir.”

Eş Seçimindeki Kıstaslar

Eş seçmek için bazı kıstaslara sahip olmak zorundayız. Yani kız ve erkek, “Nasıl bir eş istemektedirler? Özellikleri nelerdir? gibi konular hakkında bazı kıstaslara ve ölçülere sahip olmalıdırlar. Örnek olarak; yolculuğa çıkmak isteyen bir kimse, öncelikle gideceği yeri belirlemeli sonra yolculuğa çıkmalıdır. Ancak yolculuğa çıkması gerektiğini bilir de, gideceği yeri göz önünde bulundurmazsa; şaşkın bir halde oradan oraya dönüp duracaktır. Eş seçimi konusunda göz önünde bulundurulması gereken kıstaslar, ölçüler, değerler ve özellikler iki kısımdır:

- a-Mutlu bir yaşam için kesinlikle gerekli olan kıstaslar.
- b-Olgunlaşmak, daha güzel olmak, daha iyi yaşamak için olan ve genellikle kişilerin yapılarıyla ilgisi olan kıstaslar.

Şimdi bu kıstasları, ölçüleri, özellikleri ve değerleri incelemeye başlayacağız:

Bir-Dindarlık

(Kesinlikle gerekli olan kıstaslardandır.)

Dini olmayan bir insan her şeye sahip olsa da, hiçbir şeyi yok demektir. Dinsiz bir insan, hakikatte “Hareket eden bir ölü” gibidir. Yaşamın en asli konusu olan dine bağlı olmayan bir insanın; hayatını paylaştığı kimsenin ve eşinin haklarına saygı göstereceğine dair hiçbir garanti bulunmamaktadır.

Dindar bir insan, hiçbir zaman dinsiz bir eşle anlaşılamaz ve mutlu bir yaşam sürdüremez. Dindar bir insan, eşinin öteki eksikliklerine tahammül edebilir. Ancak “Dinsizlik ve laubalilik” gibi eksikliklere tahammül etmesi olanaksızdır.

Evet, eğer ikisi de dinsiz olurlarsa ya da dinsel yasalara ilgisiz davranırlarsa; birbirlerine tahammül etmeleri mümkün olabilir. Ve birlikte de yaşayabilirler. Ancak onların yaşamları, hiçbir zaman mutlu bir yaşam olmayacaktır. Çünkü “Mutluluk”, “Din” olmaksızın olanaksızdır. Kesinlikle olanaksızdır. Evet, bazı şeyleri “Mutluluk” unvanıyla kabul edebilirler ve kendilerini de “Mutlu” sanabilirler. Ancak bu sanıları cahilce bir sanıdır. Yani mutsuzdurlar. Ancak mutlu olduklarını hayal etmektedirler. Netice olarak, dindar bir insan dindar bir eş isteyecektir. Eğer biri dindar ve öteki dinsiz olursa asla mutlu olamayacaklardır.

Kuşkusuz “Dindar olmak” ile kast olunan şey; hakiki anlamda dindar olmaktır. Yani İslam’a sıkı sıkıya bağlı olunmalıdır. İslam, candan kabul edilmelidir. Yasalarına amel edilmelidir. Bu bağlamda yüzeysel ve amelsiz bir dindarlık kast edilmemiştir.

Peygamber Efendimizin (s.a.a.) Kelamından Bir Nur
Bir adam, eş seçimi konusunda bilgi edinmek için peygamberimizin (s.a.a.) yanına geldi. Efendimiz ona şöyle buyurdu:

Dindar bir eş seçmelisin.[2]

Başka bir yerde de tarih içinde yaşayan bütün insanlara hitap ederek şöyle buyurmaktadır:

Dindar bir eş seçmelisiniz.[3]

Yine başka bir yerde şöyle buyurmaktadır:

Yüce Allah, bir kadınla mal varlığından dolayı evlenen bir kimseyi kendi haline bırakır. Bir kadınla yalnızca güzelliğinden dolayı evlenen bir kimse, kadında hoş olmayan şeyler görecektir. Bir kadınla dindarlığından dolayı evlenen bir kimse için, yüce Allah bütün özellikleri bir araya getirecektir.

Hadisin ortasında çok zarif bir nokta bulunmaktadır. Yani eğer yalnızca güzelliğinden dolayı evlenen bir kimse, kadında hoş olmayan şeyler görecektir. Belki “Hoş olmayan şeyler”den biri şu olabilir: Dinsiz güzel bir eşin güzelliği, belki de utanç kaynağı olacaktır. Kadınla evlenmesinde asıl hedefi oluşturan güzellik, mutsuzluk ve utanç nedeni olacaktır.

Soru ve Eleştiri:

Bu noktada şöyle bir soru ve eleştiri ile karşı karşıya kalabiliriz:
Eğer “Dindar olmak” mutluluğun asli kıstası ve ölçüsü ise; niçin yaşamları güzel olmayan hatta
perişan olan birçok dindar aile görmekteyiz?

Cevap:

İlk olarak; Dindarlık ile kast olunan şey, hakiki dindarlıktır. Yani biz bütün amellerinde, sözlerinde, ahlakında, davranışlarında ve uygulamalarında İslam’a uyan kişiye “Dindar” kimse diyoruz. Böyle bir insan, kesinlikle örnek bir kişi olacaktır. İslam dini, yüce Allah’ın insanların mutluluğu için yasalaştırdığı kanunlar bütünüdür. Eğer yüce Allah’ın emrettiği gibi uygulanırsa kesinlikle mutluluk nedeni olacaktır. İslam dini, herkesin yaptığı zaman hakiki dindar olacağı yüzeysel uygulamalar bütünü değildir.

İkinci olarak; Belki de sorun başka yönlerden kaynaklanmaktadır. Yani kişi hakiki dindar olabilir. Ancak ortak bir yaşam için mutluluk şartları olan öteki özelliklere ve sıfatlara sahip olmayabilir.

Örnek olarak; fikişsel ve ahlaksal bakımdan aynı değerlere sahip olmayabilirler. Dolayısıyla “Dindar olmak” asli kıstas olsa da, eş seçiminde göz önünde bulundurulması gereken başka kıstasların da var olduğu unutulmamalıdır. (Bu kıstaslar sonraki sayfalarda açıklanacaktır.)

Üçüncü olarak; Belki de sorun başka bir taraftan kaynaklanmış olabilir. Yani siz, dindar olduğunu sandığınız iki eşten yalnızca birini tanımış, ancak ötekini tanımamış olabilirsiniz. Dolayısıyla tanımadığınız kişinin dindarlığından haberdar olmamış olabilirsiniz. Belki o, hakiki dindar olmayabilir. Asıl sorun da işte bu olabilir.

Dördüncü olarak; Belki de ikisinden biri veya her ikisi de ruhsal ve sinirsel rahatsızlık sahibi olabilirler. Bu tür hastalıklar, ailesel bir hayat içinde birçok soruna neden olmaktadır. Dindar kimseler de, bazı etkenlerden dolayı sinirsel ve ruhsal hastalıklara yakalanabilirler.

Sonuç olarak, dindar olmak ve mümin olmak; uygun bir eşin sahip olması gereken en asli özelliklerden biridir. Evlenmeden önce kesinlikle bu konu hakkında araştırılma yapılması gerekmektedir.

Dindar Olmanın Yararları

Bu özellik, daha birçok yararlara sahiptir. Yani “Dindar olmak” birçok dallara ve meyvelere sahip olan bir kök gibidir.

Örnek olarak;

a-Namus. Dindar bir kimse, kesinlikle namuslu olur. Eğer namuslu değilse dindar değil

demektir.

b-Tesettür. Tesettür “Dindarlık Ağacı”nın meyvelerinden ve ürünlerinden biridir. Tesettür, yalnızca kadınlara ve kızlara ait bir özellik değildir. Hatta erkekler de tesettür sahibi olmak zorundadırlar. Ancak, kadınların tesettürü ile erkeklerin tesettürü arasında dağlar kadar fark vardır. Bu konu da, kadınların daha çekici olmalarından, aynı zamanda erkeklerle kadınlar arasında bedensel ve cinsel yönden bazı farklar bulunmasından dolayı kaynaklanmaktadır.

c-Asalet.

d-Hayâ. Hayâsı olmayan kimsenin, dini yoktur. Öyleyse, hayâsı olmayan kimsenin dini de yok demektir. Dini olmayan kimsenin de hayâsı yok demektir.

“Dindar Olmayan” Gençler Ne Yapmalıdırlar?

Şu ana kadar ilk kıstas (Dindarlık) hakkında açıklanan konular, daha çok “Dindarlar” ile ilgili olan şeylerdi. Peki, “Dindar olmayan” kişiler ne yapmalıdırlar?

Cevap:

İlk olarak; Onlar da dindar olmalıdırlar. Dindarlar gibi yaşamalıdırlar. Din ve iman, insanın dünya ve ahiret mutluluğunun garantisidir. Dolayısıyla, akıllı olan her insanın “Mutluluk garantisi”ni elde etmesi farzdır. Bu konuda ne kadar araştırma, inceleme ve danışma yapılırsa o kadar yeri vardır. Nitekim akıl şöyle hükmetmektedir:

İnsan, dünyalık ihtiyaçlarını gidermek için çalışmak zorundadır.

Yine şöyle hükmetmektedir:

İnsan, sonsuz mutluluğa ulaşmak için de çalışmak zorundadır.

İkinci olarak; “Dindar olanların” sahip oldukları bazı özelliklere “Dindar olmayanlar” da sahip olmak zorundadırlar. İtikat ve uygulama bakımından dine ve imana inancı olmayan bir insan, yine de eş seçimi konusunda dindarların sahip oldukları bazı özellikleri göz önünde bulundurmalıdırlar.

Örnek olarak; dindar olmayan bir eş de namus, asalet ve cinsel paklık gibi özelliklere sahip olmak zorundadır. Yoksa yaşamlarında birçok sorun meydana gelecektir. Çünkü hatta dindar olmayan insanlar bile, eşlerinin namussuzluk etmelerini kabul edemezler. (Böyle bir şeyi insanlık değerlerini yitirenlerden başkaları kabul etmezler. Onlar da bizim konumuzun dışındadırlar.)

İnsanın kendisi farkına varmasa ve dine inancı olmasa bile; ne kadar namuslu olursa, ne kadar asil olursa ve ne kadar pak olursa olsun aynı oranda da “Dindar” olacaktır. Çünkü namuslu olmak, asil olmak, pak olmak gibi genel olarak kemal sayılan bütün özellikler, dinsel niteliklerdir.

Sonuç olarak, hiçbir şey namussuz, iffetsiz ve şerefsiz bir kimse ile evlenmeyi caiz kılamaz. Dolayısıyla “İmansız olan ve dindar olmayan” kişiler, eş seçimi konusunda, en azından ilk kıstas

“Dindarlık” ile ilgili olan namus, asalet ve cinsel paklık konularını göz önünde bulundurmalıdırlar.

Bu faslın sonunda, yine bu konu hakkında açıklamalarda bulunacağız.

İki- Güzel Ahlak

(İki tarafında kesinlikle sahip olması gereken özellik)

“Güzel ahlak” ile kast olunan şey; yalnızca “güler yüzlülük ve tatlı dillilik” değildir. Çünkü gülmek v.b. gibi özellikler, bazı durumlarda ahlaka uymamasının yanı sıra, ahlak dışı olarak da belirmektedir. Dolayısıyla güzel ahlak ile kast olunan şey; “dinsel ve akılsal açıdan beğenilen sıfatlar” dır.

Güzel Ahlakın Eş Seçimi Konusundaki Yeri

Peygamber efendimiz (s.a.a.) iyi eşin özellikleri konusunda şöyle buyurmaktadır:

“Ahlakı ve dini güzel olan bir kimseyle evlenin. Eğer böyle yapmazsanız büyük bir fesat ve fitne ortaya çıkacaktır.”[4]

Sizin de okuduğunuz gibi, peygamber efendimiz (s.a.a.) “Ahlak ve Din” kıstaslarını eş seçimi konusundaki iki asli ölçü olarak tanıtmaktadır. Bu ikisi, mutlu bir yaşamın temelini oluşturmaktadırlar. Öteki unsurların önemleri, bu ikisinin öneminden sonradır.

Hüseyin Bin Beşşar Basiti adında olan bir Müslüman, İmam Rıza’ya (a.), kızını istedikleri ve bu konuda ne yapması gerektiği hakkında bir mektup yazarak şöyle dedi:

“Akrabalarımдан kötü ahlaklı bir kişi kızımı istemeye geldi. Ne yapmam gerekir? Kızımı ona vereyim mi vermeyeyim mi? Sizin emriniz nedir?”

İmam Rıza (a.s) cevap olarak şöyle buyurmuştur:

Kötü ahlaklı ise kızını ona verme.

Gördüğünüz gibi, İmam Rıza (a.) hoşlanılmayan özellikten dolayı, açık bir şekilde olumsuz bir cevap vermiştir. Bir ömür boyunca kötü ahlaklı bir insanla birlikte yaşamak; hapishanede çirkin suçlularla birlikte yaşamaya benzetilmektedir. İki eşten birinin kötü ahlaklı olması; öteki eşe ve hatta çocuklarına da etki edecektir.

İyi ve Kötü Ahlakın Numuneleri

Şimdi, ahlak kavramının daha iyi anlaşılması ve “eş seçimi” konusundaki öneminin daha güzel bilinmesi için; iyi ahlak konusunda daha ayrıntılı bir şekilde açıklamalarda bulunacağız ve ikisinden de örnekler vereceğiz:

1-Tatlı Dillilik ve Kötü Dillilik

Kötü dillilik, uzun dillilik, dil ile sokmak, edepsizce söz söylemek, korkusuzca konuşmak, sövmek, küfür etmek v.b. benzer örnekler “Kötü Ahlak”ın en seçkin numunelerindendir.

Tatlı dillilik, konuşma konusunda mülayim huylu olmak, edeplice söz söylemek v.b. benzer örnekler de “Güzel Ahlak”ın en açık belirtilerindendir.

“Dil, insanın iç dünyanın açıklayıcısı ve tercümanıdır.” konusu bir hakikattir. “Testiden içinde olan şey çıkar.” İnsanın içinin sağlıklı ve pak olması aynı zamanda da dilinin kötü, küfürcü ve yaralayıcı olması olanaksızdır. Dil, insanın içini gösteren bir penceredir. Dil, kalbin aynasıdır.

2-Saygıdeğer Olmak ve Haset Etmek

“Haset etmek” kötü ahlakın en önemli belirtilerindendir. Saygıdeğer olmak ise, güzel ahlakın en seçkin örneklerindendir.

3-İyi Huyluluk ve Kötü Huyluluk

Kötü huylu bir insanla yaşamak çok zordur. Ancak iyi huylu bir insanla yaşamak insana neşe ve umut verir. İyi huyluluk, imanlı olmanın belirtilerinden biridir. Kötü huyluluk ise, iman zayıflığının göstergelerindendir.

Bu konunun başlangıcında açıklandığı gibi, iyi huylu ve güler yüzlü olmak, her zaman ve her yerde iyi ahlakın belirtisi olamaz. Örnek olarak; Kadınların ve erkeklerin, namahrem bir kişinin karşısında güler yüzlü bir şekilde davranmaları ahlaksızlıktır. Aynı zamanda da çok kötü bir ameldir.

Aynı şekilde gülmek ya da güldürmek için başkaları hakkında gıybet etmek, alay etmek ve ayıp araştırması yapmak da İslami ahlakın karşısında olan davranışlardandır. Aynı zamanda da haramdır.

4-Hakkı Kabul Etmek ve Hak Karşısında İnat Etmek

İnatçılık ve sivri kafalılık, ailesel bir yaşama çok ağır darbeler vurmaktadır.

5-Akıllıca Alçak Gönüllü Olmak ve Aptalca Gururlu Olmak

6-Doğru Sözlü Olmak ve Yalancı Olmak

7-Ağır Başlı Olmak ve Şımarık Olmak

8-Sabırlı Olmak ve Sabırsız Olmak

9-İyi Sanıda Bulunmak ve Kötü Sanıda Bulunmak

10-Sevgiyle Yaklaşmak ve Sevgisizce Yaklaşmak

11-Bağışlamak ve Kincilik Etmek

12-Edepli Olmak ve Edepsiz Olmak

13-Cesur Olmak ve Korkak Olmak

14-Uysal Olmak ve Hırçın Olmak

15-Vefakâr Olmak ve Vefasız Olmak

16-Cömert Olmak ve Cimrilik Etmek
17-Kanaatkâr Olmak ve Hırslı Davranmak
Ve...

Bir Soruya Cevap

Soru: Bu sıfatların varlığını ve yokluğunu belirleme yolu var mıdır? Yani eş seçimi konusunda, eş olarak seçeceğimiz kişinin böyle özelliklere sahip olduğunu ya da olmadığını nasıl belirleyeceğiz?

Cevap: Kitabı okumaya devam ediniz. Kitabın altıncı faslında bu sorunun cevabını bulacaksınız.

Üç- Ailesel Asalet

(İki tarafında kesinlikle sahip olması gereken en önemli özelliklerdendir.)

“Ailesel Asalet” ile kast olunan şey; toplum içindeki mevki, makam, şan, şöhret, servet v.b. gibi şeyler değildir. Maksat; dindar olmak, pak olmak, şerefli olmak v.b. gibi değerlerdir.

Bir kişiyle evlenmek; bir aileyle, bir soyla ve bir neseple bağ kurmaya eş değerdedir.

Eş seçimi konusunda insanın şöyle söylemesi mantıklı değildir: “Ben yalnızca bu kişiyle evlenmek istiyorum. Ailesiyle, akrabasıyla ve sülalesiyle işim yoktur.”

Çünkü:

1-Evlenilmek istenilen kişi, adı geçen ailenin ya da sülalenin bir parçasıdır. Veya adı geçen ağacın dallarından biridir. Bu dal, adı geçen ağacın kökleriyle beslenerek büyümüştür.

Dolayısıyla adı geçen ailenin ya da sülalenin ahlaksal, ruhsal, fikirsel ve bedensel özelliklerinin birçoğu; kalıtım, eğitim, ortam, gelenek v.b. gibi yollarla evlenilmek istenen kişiye geçtiği çok açıktır.

Peygamber efendimiz (s.a.a.) bu konuda şöyle buyurmaktadır:

Salih bir aileden olan kişilerle evleniniz. Çünkü ırk[5] (özellikleri) etki yapar.[6]

Efendimiz (s.a.a.) başka bir yerde de şöyle buyurmaktadır:

Çocuklarını nerede karar kılacağına (anne ya da baba olarak kimi seçeceğine) iyi bak. Çünkü ırksal özellikler etki yapar.

2-Senin onlarla işin olmasa bile, onların kesinlikle seninle işleri olacaktır. Eşini onlardan ve onları eşinden asla ayıramazsın. Kendin de onlarla olan ilişkini koparıp atamazsın. Dolayısıyla bir ömür boyunca onlarla birlikte yaşamak zorundasın.

Eğer eşin ailesi veya sülalesi fesat ehli olurlarsa, hayatı insana zehir ederler. Onların, yaşamınıza müdahale etmelerini önlemeniz çok zordur. Bütünüyle ilişkiyi kesmek de olanaksızdır.

3-Onların iyi bir ad’a sahip olmaları ya da kötü bir ad’a sahip olmaları, ömrün sonuna kadar

insanla birlikte olacaktır. Yaşam içinde tesir edecektir. Onların kötü bir ad'a sahip olmalarına tahammül etmek çok zordur.

4-Onların sıfatları ve özellikleri gelecek kuşaklar üzerinde etki yapacaktır.

Peygamber efendimiz (s.a.a.) bu konuda şöyle buyurmaktadır:

Eş olarak kimi seçeceğinize çok iyi bakın. Çünkü çocuklar, dayılarına benzerler.[7]

Kız ve erkek kardeşlerim! Önemli konularda, hiçbir zaman duygusal davranılmamalı ve duygusal olarak karar verilmemelidir. Eş seçimi, eğer aklın kontrolü dışına çıkar da duygusal ve yüzeysel bir konumda karar alırsa; mutsuzluğu ve kara günleri de beraberinde getirecektir.

Şimdi sen, hayatın içinde var olan büyük bir değişimle karşı karşıyasın. Ne yapacağına çok dikkat et. Şimdi kaderini bir aileyle ve bir sülaleyle birleştirmek istiyorsun. Bu birlikteliğin ürünleri; rüşd, kemal, olgunluk, mutluluk v.b. gibi değerler olmak zorundadır. Çöküş, yıkılış, mutsuzluk, kara günler v.b. gibi şeyler değil.

Ayakta durarak seni muhatap alan peygamber efendimizi (s.a.a.) canı gönülden dinle ve uyarıcı sözlerine bir bak:

Peygamber efendimiz (s.a.a.) konuşmak için ayağa kalkarak şöyle buyurdu: Ey insanlar! Çöplükte kirli suların içinde büyüyen yeşilden sakının. Peygamberimize şöyle soruldu: Ey Allah Rasulü! Çöplükte kirli suların içinde büyüyen yeşil nedir? Efendimiz şöyle buyurdu: Kötü bir aile içinde büyüyen güzel bir kadındır. (Erkek de böyledir.)[8]

Yüzeysel hileye aldanan ve kendilerini içinden çıkmaları olanaksız olan bir bataklığa atan birçok genç görmüş bulunmaktayız.

Soru ve Cevap

Soru: Kötü ailelerden iyi çocukların dünyaya geldiklerini ve iyi ailelerden de kötü çocukların dünyaya geldiklerini görmekteyiz. Bunun nedeni nedir?

Cevap:

İlk olarak; evet, böyledir. Ancak bu konu ara sıra gerçekleşmektedir. İstisnalar her zaman vardı ve var olacaktır. Bazen bataklıkta bir gül büyümektedir. Bazen de gülistanda diken büyümektedir. Ancak istisnalar üzerine genel yasalar düzenlemek doğru değildir. Bizim açıkladığımız şeyler, genellikle olan konulardır.

İkinci olarak; istisnalar da aslıyla ortak yönlere sahiptir. Kesinlikle ortak yönlerin etkileri bulunmaktadır. Belki bunlar, normal durumlarda ortaya çıkmayabilir. Ancak olağan üstü durumlarda kendilerini gösterecektir.

Üçüncü olarak; Eğer bir kimse evlenilecek olan kişinin aslından ayrı olduğuna; aynı şekilde onu aslından ayırabileceğine; ailesinin hayatlarına müdahale etmelerini önleyebileceğine;

yaşamlarına karıştırmayacağına; kesin gözüyle bakabiliyorsa onunla evlenebilir. Ancak bu işi, herkes yapamaz.

Başka Bir Soru: Peki kötü ailelerin çocukları ne yapmalıdırlar? Evlenmemeli midirler?

Cevap: Bu (beşinci) faslın sonunda, bu sorunun cevabı, çok geniş bir şekilde açıklanacaktır.

Allah izin verirse.

Dört- Akıl

(İki tarafında sahip olması gereken temel şarttır.)

Mutlu bir yaşamın oluşması için, akla ve sağlıklı bir düşünceye ihtiyaç vardır.

Akıl, hayat yolunu aydınlatan bir lamba gibidir. İnsanın uygun karar verebilmesi için yoldaki

çukurları ve bozuklukları gösterir. Akıl, iyilikleri kötülüklerden ayırt etme vesilesidir.

Kadın ve erkek, hayatı doğru bir şekilde idare etmek ve iyi çocuklar yetiştirmek için, akıl ve fikir gücüne sahip olmalıdırlar.

Müminlerin Emiri Ali (a.) aptal (akılsız ve şuursuz) bir kişiyle evlenmeyi şiddetle ret ederek şöyle buyurmaktadır:

Aptallarla evlenmekten sakının. Çünkü onlarla yaşamak ve beraber hareket etmek beladır.

Çocukları da bozuk (kötü) olur.[9]

İmamın (a.) bu sözlerinde iki önemli nokta açıklanmıştır. İlk nokta; aptal bir eşle yaşamak ve beraber hareket etmek, akıllı bir insanın yüreğini ağzına getirecek kadar büyük bir beladır. İkinci nokta ise; çocukların kötü olmaları ve yok olmalarıdır. Çünkü bu konular, hem genetik yollarla, hem de eğitim ve ahlak yollarıyla sirayet etmektedir. Sonuç olarak her ikisi de, büyük bir hüsrandır.

Dikkat!

Belki bir insan okuryazar olabilir. Ancak akıllı olmayabilir. Ya da akıllı olabilir. Ancak okuryazar olmayabilir. Yani okuryazar olmak, akıllı olmak demek değildir. Nitekim akıllı olmak da okuryazar olmakla eş değerde değildir. İlim ve akıl, birbirlerine etki yaparlar. Ancak birbirlerinin aynısı değildirler. Bu bakımdan, bir kişi okuryazar olabilir. Ancak akıl gücüne ve yaşamı biliş kudretine sahip olmayabilir. Aynı şekilde, bir kişi okuryazar olmayabilir. Ancak yaşamı akıllıca idare etmesini bilebilir. Eğer bu ikisi (akıl ve ilim) bir arada toplanırlarsa, nur üstüne nur demektir.

Aynı şekilde bazı uyanıklıkları, sahtekârlıkları ve düzenbazlıkları; akıllılık ve bunları yapan kişileri de akıllı olarak adlandırmamak gerekir.

Aklın ve Akıllı Olmanın İmam Sadık'ın (a.) Sözüne Göre Anlamı
İmam Sadık'a (a.) "Akıl nedir?" diye sorulunca şöyle buyurmuştur:

Kendisinin yardımıyla Rahman'a kulluk edilen ve cennete ulaşılan şeydir.

Soru soran kişi şöyle dedi:

Öyleyse Muaviye'nin (Allah ona lanet etsin) sahip olduğu şey neydi? (Çünkü onun sahip olduğu şey onu çok siyasetçi, çok hileci ve çok uyanık yapmıştı.)

İmam şöyle cevap verdi:

Onun sahip olduğu şey sahtekârlık ve şeytanlık idi. Bu ise, aklın kendisi değil akla benzeyen bir şeydir.[10]

Soğuk Bir Örnek

Akıl ve zeka bakımından zayıf olan ancak görüntü olarak güzel bir kızı, "Ğulam"'a istediler. Ğulam başlangıçta, kızın akıl ve zekâ bakımından zayıf olduğunun farkına varmıştı. Dolayısıyla onunla evlenmekten kaçınmak istedi. Ancak kızın güzelliği, onun akıl gözünü kör etmişti. Sonuç olarak onunla evlendi... Bir süre geçince ve "Sular değirmenden akınca" sorunlar ortaya çıkmaya başladı. Çünkü Ğulam'ı aldatan ve her şeyi onun gözüne süslü gösteren kızın güzelliğinin, artık devam edecek gücü kalmamıştı. Bir eşin sahip olması gereken sorumlulukları üslenemiyordu. Kız; kocasına eşlik yapamıyor, onunla dostluk edemiyor ve ona yardımda bulunamıyordu. Yaşamları günden güne kötüye gidiyordu... Bununla birlikte çocuk sahibi de olmuşlardı.

Yeni dünyaya gelen bir çocuk (genellikle) yaşamı daha tatlı ve daha umut dolu bir hale getirir. Ancak bunların yaşamlarında böyle olmamasının yanı sıra, sorunları ve problemleri de artırmıştı.

Çünkü kız, çocuğu yetiştirme gücüne sahip değildi. Dolayısıyla çocuk için iyi bir anne olamıyordu.

Ğulam, eşini bir psikolog uzmanın yanına götürdü. (Hâlbuki bu işi evlenmeden önce yapması gerekiyordu.) Psikolog uzman kızın aklının ve zekâsının az olduğunu, yaşına oranla yarım akla sahip bulunduğunu ve tedavi edilemeyeceğini belirledi.

Böyle bir yaşantının sürmesinin olanaksız olduğu çok açık bir konudur.

Sonunda Ğulam eşini boşadı. Ve günahsız çocuk annesiz kaldı.

Daha Soğuk Bir Örnek

"Hamide" dindar, akıllı, anlayışlı ve namuslu bir kadındı. Ancak ipsiz, sapsız, hileci, sahtekâr ve akılsız bir eşe müptela olmuştu. O, eşinin davranışlarından eziyet görüyor ve içi kan ağlıyordu. Kocas; düzenbazlıkla, hilekârlıkla, doğru olmayan sözlerle v.b. benzer şeylerle bir miktar para ele geçirmişti. Hâlbuki Hamide, haram ve şüpheli paralardan şiddetle rahatsız oluyor ve korkuyordu.

Kocas; namahremlerle haram ve gayri meşru ilişkilere girme konusunda korkusu yoktu. Hâlbuki Hamide, çok iffetli ve çok namusluydu. Kocasının namusa aykırı davranışlarından şiddetli bir

şekilde rahatsız oluyordu. Kendisi, namusunu koruyor ve asla taviz vermiyordu. Birkaç yıl böyle geçti. Hamide ne kadar uğraşıysa kocasını düzeltemedi. Hatta kocası, daha fazla paraya sahip oldukça, daha da bozuluyor ve şımarıklıklarına şımarıklık katıyordu. Nihayet Hamide'nin sabrı taşmıştı. Artık kocasının ahlaksız davranışlarına, istediği gibi yaşamasına ve akılsızca olan hareketlerine tahammül edemiyordu... Sonunda da onu kendi başına bırakıp gitti. Ancak çok yazık olmuştu. Çünkü Hamide, artık eski Hamide değildi. Akılsız namert adamdan dolayı sevinci, sağlığı ve neşesi yok olup gitmişti. Ey akıl sahipleri! İbret alın.[11]

Beş- Beden ve Ruh Sağlığı

Beden ve ruh sağlığı, ortak bir yaşamda mutlu ve başarılı olmak için çok önemli bir konuma sahiptir.

Bedensel ve ruhsal hastalıkların bazıları çok da önemli değildir. Ailesel sorumlulukları yerine getirmeye engel olmamaktadır. Yaşama ağır darbeler indirmemektedir. Bunlara tahammül etmek, hatta tedaviyle ortadan kaldırmak da mümkündür.

Ancak eş seçimi konusunda göz önünde bulundurulması gereken şey; bir ömür boyunca hasta olan kişiden ayrılmayan, karşı tarafın tahammül etmesi çok zor olan ve özür sahibi kişinin görevini yerine getirmesine engel olan aynı zamanda tedavi edilmesi de mümkün olmayan bedensel ve ruhsal hastalıklar, özürler ve bozukluklardır.

Kişi, eşiyile iyi geçinebilmesi için onu sevmek zorundadır. Ancak bazı eksiklikler, sevgiye engel olmaktadır.

Bu konuya dikkat etmemek, duygusal davranmak ve akıllıca hareket etmemek yaşamlarına ağır darbeler vurabilir.

Lütfen Şu Üzücü Örneğe İlgi Gösteriniz:

“Hadi” sağlıklı ve neşeli bir genç idi. Bedensel özürlü bir genç kızla evlendi. Evlenmeden önce, bedensel özürlü olduğundan haberdardı. Ancak duygusal davranmıştı. Öteki yönlerini hiç değerlendirmemişti. Hayırlı bir iş yapmak istediğinden ve acıma duygularından dolayı kızla evlenmeyi kabul etmişti.

Bir süre sonra, erkek tarafından bahaneler ortaya atılmaya başlanmıştı. Kızın bedensel özürlü, rahatça cinsel ilişki kurmalarını önleyecek orandaydı.

Hadi, neden rahatsız olduğunu açık bir şekilde söylemekten utanıyordu. Dolayısıyla, başka bahaneler öne sürüyordu. Tartışmalar ve kavgalar büyümeye başlamıştı. Bu tartışmalar ve kavgalar; bir taraftan kadının bedensel özürlü olmasından dolayı aşağılık kompleksine

kapılmasına, öte taraftan da ruhsal ve sinirsel rahatsızlıklara yakalanmasına neden olmuştu.

Bundan dolayı günden güne sorunlar artmaya başlamıştı.

Hadi, ailesel sorunlarını elinizdeki kitabın yazarına anlatmaya başlamıştı. Sorunlarının asıl nedenini, eşinin ruhsal ve sinirsel rahatsızlıkları olarak gösteriyordu. Onları da hastalık unvanıyla değil, eşinin eksiklikleri olarak beyan ediyordu! Ama ben, asıl sorunun ne olduğunu çok iyi biliyordum...

Psikolog doktorun tedavisi uygulanmıştı. Ancak sorunlar aynı şekilde sürüyordu. Nihayet Hadi'nin gücü tükenmişti. Artık o şekilde yaşamaya ve sürdürmeye tahammül edemedi... Ve başka bir kadınla evlendi.

Bu satırları yazdığım günlerde, bedensel özürlü olan zavallı kadın, eski kocasından boşanmaksızın ve yeni ortak bir yaşama da başlamaksızın, babasının evinde yaşamaktaydı.

İslam dini, bazı hastalarla evlenmeyi yasaklamıştır. Örnek olarak; cüzam, delilik, çopur v.b. benzer hastalıklarına yakalananlara ilave olarak; eşinin mutsuzluğuna ve neslin yok olmasına neden olan hastalar, evlenilmesi yasaklanan kimselerdir.

Soru ve Cevap

Soru: Öyleyse, özürlüler ve hastalar ne yapmalıdırlar? Yoksa hiçbir zaman evlenmemeli midirler?

Cevap: Bu faslın sonunda, aynı zamanda altıncı fasılda da açıklanacak olan "Fedakârca Yapılan Evlilikler" konusu içinde, bu soruya cevap vereceğiz. Allah izin verirse.

Altı- Güzellik

Güzellik, bir üstünlüktür. Ailesel bir yaşamın mutlu ve tatlı olması konularında birçok etkisi bulunmaktadır.

Eş ve yardımcı unvanıyla mutlu bir aile ortamı kurmak isteyen ve ömürlerinin sonuna kadar samimiyetle ve sevgiyle birlikte yaşamak isteyen iki insan; birbirlerini her yönden sevmeleri gerekmektedir. Boy post ve görüntü olarak da birbirlerinden hoşlanmak zorundadırlar.

Güzelliğin, bireyleri üzerinde ölçüp değerlendirecek standart bir yasası ve kanunu yoktur. Dolayısıyla insanların zevkine bağlı bir konudur. Hatta bir kişi, bir kimsenin görüşüne göre güzel olabilir. Ancak başka bir kimseye göre de çirkin olabilir. Leyla ve Mecnun konusunda şöyle anlatılmaktadır:

Leyla, başkalarına göre çirkin bir kız idi. Ancak Mecnun'a göre çok güzel idi. Dolayısıyla güzellik, orantısız bir özelliktir. Süper (yani, bütün insanların beğenmiş) olması da gerekmemektedir.

Ancak önemli olan konu; iki eşin birbirlerini beğenmeleri, birbirlerinden hoşlanmaları ve

birbirlerini istemeleridir.

Eğer bir insan, eşinin boyunu postunu ve görüntüsünü beğenmezse aynı zamanda da sevmeyerek olsa da ona eziyet etmesi, bahane üretmesi, her şeyini eleştirmesi ve yaşamı ona zehir etmesi mümkündür.

Eşin güzel olması; namusun ve imanın korunarak güçlendirilmesi konularında birçok etkisi bulunmaktadır. Eğer bir kişi, eşinin güzelliğinden hoşnut olursa; insanlık duygularını yitirmiş olması ve imandan (namustan) nasipsiz kalmış olması hariç gözü, kulağı ve fıkri başkalarına yönelmeyecektir. Yabancı güzeller için hasret çekmeyecektir. Yabancı güzellerin peşine düşmeyecektir. Eşine (ister erkek olsun ister kadın olsun) ihanet etmeyecektir. İslam dininde bu konu üzerinde ısrarla durulmuştur. Peygamber efendimiz (s.a.a.) şöyle buyurmaktadır:

Biriniz evlenmek istediğiniz zaman, eşin yüz güzelliği konusunda araştırma yaptığınız gibi saçları hakkında da soruşturma yapınız. Çünkü saç, güzelliklerden biridir. (İnsanın güzel olması konusunda çok önemli bir role sahiptir.)

Aynı şekilde, bozukluklardan ve sapmalardan korunabilmeleri için; eşlere kendilerini birbirleri için süslemeleri ve birbirlerini tatmin etmeleri öğütlenmiştir.

Masum imamlardan biri saçına ve sakalına kına yaktığı ve kendisini süslediği için, adamın biri şaşırarak ona şöyle dedi:

Kendinizi ne kadar güzelleştirmişsiniz!?

İmam cevap olarak şöyle buyurmuştur:

Evet, erkeğin güzel olması; kadının çok daha namuslu olmasını sağlar.

Bu konuya dikkat göstermemek; belki mutsuzlukların ve rezilliklerin olmasına neden olabilir. Aşk, ilgi ve cinsel konular hakkında daha çok konuşulması gerekmektedir. Buna ilave olarak ayrı bir şekilde açıklanması gerekmektedir. Bu bakımdan bu fasılda "Aşk, Yaşamın Eksen" başlıklı konumuzda bunları açıklamaya çalışacağız. Allah izin verirse.

Dikkat!

Güzellik, bağımsız olarak değil öteki kıstaslarla ve özelliklerle birlikte değerlendirilmesi gerekir. Yani güzellik; dindarlık, namus ve ahlak olmaksızın üstünlük olarak hesap edilmemesinin yanı sıra çok tehlikeli bir belâ şeklinde de değerlendirilmiştir. Eğer bir kimse ahlak, namus, ailesel asalet, akıl v.b. benzer şeylere sahip olursa; güzellik işte o zaman bir üstünlük, değer ve olgunluk olarak hesap edilebilir. Yoksa rezil edici bir beladır.

İffetsiz olan bir güzellik; çöplükte büyüyen bir güldür. Peygamber efendimizin (s.a.a.) "Ailesel Asalet" başlıklı konuda açıklanan yüce sözünün, burada da nakledilmesi çok yerinde bir karar olacaktır:

Çöplükte büyüyen gülden sakının...[12]

Yine şöyle buyurmaktadır:

Bir kadınla (yalnızca) güzelliğinden dolayı evlenen bir kimse, onda hoşlanılmayan şeyler görecektir.

Güzellik, evlilik yaşamı için bağımsız olan bir kıtas ve bir ölçü olarak değerlendirilmemelidir. Güzellik, asli ve temel ölçülerle birlikte olursa, değer kazanan bir olgunluk sıfatıdır. Yoksa hiçbir değeri yoktur.

Bu sıfatın, bazı gençlerin akıl gözlerini kör etmekte olması ve gençlerin birçok değeri onun ayakları altında kurban etmekte olmaları çok üzücüdür. Kişinin dış çekiciliği, onların ileri görüşlülüklerini ellerinden almaktadır. Şaşkın bir hale getirmektedir. Asli kıtasları unutmaktadırlar. Ya da hesaba katmamaktadırlar... Dolayısıyla hayatlarının temellerini çürük zeminler üzerine bina etmektedirler.

Sonuç olarak; bir süre sonra yüzeysel cazibeler yok olup gitmektedir. İlk şehvet de sönüp yok olmaktadır. Geriye yalnızca hatırına evlendiği güzellik kalmakta ve o da eski canlılığını yitirmektedir... İşte o zaman sorunlar ve kötülükler ortaya çıkmaktadır. Artık beğenmediği şeyleri onda görmeye başlamaktadır.

Ancak dindarlık, namus, hakiki değerler v.b. benzer şeyleri hayatlarının temeli olarak karar kılan ve güzelliği ötekilerin yanında yalnızca tamamlayıcı bir üstünlük olarak gören kimse; zaman akıp gitse de yaşamlarını eskitemez. Çünkü yüce Allah şöyle buyurmaktadır; Rahman, iman eden ve salih amel işleyen kimseler için bir sevgi yaratır.[13]

Yüce Allah, imanlı eşlere dindar olmalarına ödül olarak; onların kalplerinde, hiçbir etkenin hatta gençlik ve neşelilik döneminin bile soğutamayacağı ve yok edemeyeceği, bir muhabbet ve bir sevgi karar kılmaktadır.

Sizin yanınızda olan şey fani olur. Ancak Allah katında olan şey baki kalır.[14]

İlahi değerler üzerine kurulan bir ilişki, ebedi bir ilişkidir. Böyle olmayan bir ilişki sürekli olmayacaktır.

Aynı zamanda “Beden ve Ruh Sağlığı” konusunun sonunda gündeme gelen soru ve cevap, burada da akla gelmektedir.

Yedi- İlim Sahibi ve Okuryazar Olmak

“İlim sahibi olmak ve okuryazar olmak” insanın mutluluğu konusunda çok etkisi bulunmaktadır.

“İlim öğrenmek” ise; kadın ve erkek bütün Müslümanlara farzdır.

Peygamber efendimiz (s.a.a.) şöyle buyurmaktadır:

İlim öğrenmek, bütün Müslümanlara farzdır.[15]

Bu özellik, eş seçimi konusunda ve ortak bir yaşam hakkında çok önemli bir konuma sahiptir.

İyi bir eş için (ister erkek olsun ister kız olsun) bir üstünlük olarak hesap edilmektedir. Eşlik görevlerini yerine getirme, yaşamın güzelleşmesi v.b. benzer konularda çok olumlu etkileri vardır. Ancak bu özellik de (güzellik gibi) asli kıstas değil, tamamlayıcı bir unsurdur. Bu bakımdan bağımsız olarak değil, asli kıstaslarla ve özelliklerle birlikte incelenmelidir. Güzellik konusunda açıklanan şeyler, bu konuda da geçerlidir.

İmansız ve namussuz bir güzellikte olduğu gibi; imansız bir ilim de çok zararlıdır. Bu konuda önemli olan şey; iki eşin bilgi ve ilim seviyelerinin eşit olmasıdır. Allah'ın izin verirse yakında "Denklik" bölümünde bu konu açıklanacaktır.

Sekiz- Birbirlerine Denk Olmaları

Bu faslın başlangıcında, şöyle açıklanmıştı:

Eş seçimindeki kıstaslar, bu faslın en önemli konularıdır.

Şimdi şöyle söylüyoruz:

Bu faslın en önemli bölümü ise; iki eşin birbirlerine denk olmalarıdır. Eş seçimi konusunda üzerinde durulması gereken en hassas konu, işte bu konudur.

İki eşin birbirlerine denk olmaları demek; kız ve erkek arasındaki uyumluluk, denklik, eşit seviyelilik, eşitlik, benzerlilik, aynı düzeylilik v.b. konularının var olması demektir. Başka bir ifadeyle; "İki eşin birbirlerine yakışmaları." demektir.

Evlilik, iki insanla iki ailenin birbirlerine karışmaları demektir. Ortak bir yaşam, asıl unsurlarının erkek ve kadının oluşturdukları müşterek bir oluşumdur. Bu iki unsur, ruhsal ve ahlaksal bakımdan ne kadar uyumluluk, benzerlilik, aynı seviyelilik v.b. konulara sahip olurlarsa; müşterek yaşamları da aynı oranda sağlam, tatlı, lezzetli, ebedi ve güzel olacaktır. Eğer uyumlulukları az olursa; yaşamları da aynı oranda kötü, acı, çirkin ve mutsuz olacaktır. Ailesel bir yaşam içinde ortaya çıkan sorunların ve problemlerin en önemli nedeni; karı ve koca arasındaki uyumsuzluk ve denksizliktir.

Bir arada olmak, bir ömür boyunca birlikte yaşamak, bütün işlerde ortak hareket etmek, ortak kararlar vermek, çocuklar dünyaya getirerek yetiştirmek, mutlu olmak ve mutlu etmek isteyen iki insan; kesinlikle her açıdan uyumluluğa ve denkliğe sahip olmak zorundadırlar. Eş seçimi konusunda, geleneksel olarak iyi olmasıyla yetinilmekte ve kızla erkeğin aynı seviyede olup olmadıklarına dikkat edilmemektedir. Hâlbuki eş seçimi kıstaslarının odak noktasında, uyumluluk konusu yer almaktadır.

Toplumumuzda, evlenmeye uygun olmayan bir insan bulmak çok zordur. Bütün kızlar ve erkekler (bazıları hariç) eş olma yeteneğine sahiptirler. Ancak hangi kızın hangi erkeğe uygun olduğunu ölçüp biçmek gerekmektedir.

Filan evde eşiyle sorunu olan ve yaşamı alt üst olan kadın ya da falan evde karısıyla tartışan,

ondan razı olmayan ve kötü bir yaşama sahip olan erkek; eğer ilk başta kendilerine uygun birileriyle evlenselerdi, bu sorunlar ve problemler yaşanmayacaktı. Veya en az seviyede olacaktı. Evlenmeden önce eşleri hakkında araştırma yapmaya çalışan ve ruhsal bakımdan kendilerine bağdaşan (halk dilinde; kendilerine yakışan) eşler bulmaya uğraşan kişiler; evlendikten sonra ortaya çıkacak olan sorunların bir kısmını ve çocuklarını nasıl yetiştirecekleri konusunu halletmiş sayılırlar. Eğer böyle yapmazlarsa; evlenmeden önce giderebilecekleri sorunları, evlilikten sonraya bırakmış olurlar.[16]

Dikkat!

Yüzde yüz bir uyumluluk ve denklik olanaksızdır. Çünkü bütün insanların kendine özgü bir ailesi, ortamı, eğitimi, ahlakı, ruhu ve akli bulunmaktadır. Bu bakımdan başkalarıyla farkları bulunmaktadır.

Ancak mümkün olduğu kadar farklılıkların az olması ve iki eşin birbirlerine daha yakın olmaları için uğraş verilmelidir.

İbret Verici Bir Örnek!

Uyumluluk ve denklik konularına girmeden önce; konunun daha iyi aydınlanması ve bir sonraki konu için alt yapı oluşturmaları için, çok yakından izlediğim ve bütün aşamalarından haberdar olduğum canlı bir örneği açıklamak istiyorum:

“İsmail ve Safura” dindar, iyi ahlaklı, İslam dinine ve İslam inkılâbına bağlı çok iyi insanlardı.

Ancak ikisinin bu konular hakkındaki görüşleri farklı idi.

İsmail köy ortamında, özel geleneklerle, özel adaplarla ve kırsal kesime has şartlarla yetişmişti.

Aynı zamanda içinde yetiştiği toplumun geleneklerine ve göreneklerine de çok bağlı idi.

Safura ise büyük bir şehirde, şehirselleşen adaplarla, geleneklerle ve göreneklerle büyümüşü.

İkisi de dünyaya kendi pencerelerinden bakmaktaydılar. Ruhsal, ahlaksal, eğitimsel, bedensel, ailesel ve kültürel bakımdan aralarında bir tek uyum bile söz konusu değildi. Hatta iman ettikleri

İslam dinine ve İslam inkılâbına bile farklı açılardan bakmaktaydılar. Onların İslam dininden anladıkları şey, çok farklı idi.

Arabulucu olan kişi, evlenmeleri için onları birbirlerine tanıtmıştı. Arabulucunun hiçbir şekilde kötü bir niyeti yoktu. Bu işi (arabuluculuğu) yalnızca Allah rızası için yapmıştı. Ancak (üzücüdür

ki) iki eş arasındaki ahlaksal, ruhsal, bedensel, ailesel v.b. benzer konular bakımından olan uyumluluk ve denklik hususları hakkında hiçbir bilgiye sahip değildi. Dolayısıyla genellikle yapmakta olduğu arabuluculuklar, ya başarısız oluyor ya da iyi bir sonla bitmiyordu.

İsmail ve Safura evlenmişlerdi. Ortak yaşamlarının ilk günlerinde sinirsel kavgalar ve tartışmalar ortaya çıkmaya başlamıştı. İsmail şöyle söylüyordu:

Onun (Safura) için önemli olan şeylerin hiçbiri benim için önemli değildir. Aynı zamanda benim

için önemli olan şeyler de onun için önemli değildir...

Safura da buna benzer sıkıntılar yaşamaktaydı.

İkisi de ilimsel bakımdan yüksel tahsile sahiplerdi. Ancak konular ve ilimsel görüşler hakkında çok farklı düşünmekteydiler. Ailesel, konuksal ve akrabasal ilişkiler konularında da ikisinin de özel görüşleri bulunmaktaydı. Ancak bu görüşlerin arasında kilometrelerce fasıla yer almaktaydı.

Çocuk eğitimi konularında görüşleri ve davranışları kesinlikle çok farklı idi. Hiçbir zaman ortak bir yöntem konusunda da uyum sağlayamamışlardı. Öte taraftan, ikisi de zevklerinden ve görüşlerinden vazgeçmiyorlardı. Çok da ısrar ediyorlardı.

İşleri defalarca başkalarının hakemliğine sürüklendi. Problemlerini ona buna anlatmışlardı.

Hatta ailesel sorunlar uzmanına bile gitmişlerdi. Ancak anlaşılamamışlardı.

Sonunda, çok ihtiyatlı bir insan olan ve eşlerin boşanmalarına taraftar olmayan danışmanlardan biri, ayrılımlarına karar vererek şöyle der:

Bu evliliğin devam etmesi olanaksızdır. Ayrılmaktan başka çareniz yoktur.

Sonunda, İsmail ve Safura boşanarak birbirlerinden ayrıldılar.

Bu öykü bir kurban vermişti. O kurban da çocuklarıydı.

İsmail ve Safura'nın Temel Uyumsuzlukları

1-Kültürel ve fikişel uyumsuzlukları vardı. (İnançsal, toplumsal ve eğitimşel konularda görüş ayrılıkları bulunmaktaydı.)

2-Ruhsal ve psikolojik farklılıkları vardı.

3-Ahlaksal farklılıkları vardı.

4-Birçok konuda zevkleri fark ediyordu.

5-Cinsel ve bedensel farklılıkları vardı. (Onlardan biri cinsel bakımdan çok güçlü ve sıcakkanlı idi. Öteki ise cinsel bakımdan zayıf ve soğukkanlı idi. Dolayısıyla eşini tatmin edemiyordu.

Sorunlarının en önemli nedenlerinden biri, işte bu konu idi. Cinsel bakımdan tatmin olmayan taraf (bu konuyu açıkça söylemekten de utandığı için) derdini başka bir yerde ortaya çıkarıyordu. Aslında başka bir yerde "intikam" alıyordu!

6-Güzellik açısından farklılıkları vardı. (Onlardan biri (hoşnut olunmayan taraf diğlerinden razı olsa da) ötekinin boy, post ve güzelliğinden hoşnut değildi. Bu etken de, onların sorunlarının artması konusunda çok etkili olmuştu.)

7-Aileleri konusunda farklılıkları vardı. (İkisi de, ötekinin aile bireylerini ve akrabalarını beğenmiyordu. Onlarla olan sosyal ilişkilerde sorunlar yaşamaktaydılar.)

Bir Şüphenin Yok Edilmesi!

Biz hiçbir şekilde şöyle söylemek istemiyoruz:

“Köylü bir insan, şehirli bir insana uyum sağlayamaz.”

Aynı şekilde şöyle söylemek de istemiyoruz:

“Şehirli bir insan, köylü bir insandan daha üstündür. Ya da köylü bir insan, şehirli bir insandan daha üstündür.”

Evlenerек güzel bir yaşam sürdüren birçok şehirli ve köylü insan bulunmaktadır. Ayrıca hiçbir şekilde uyumlulukları olmadığı için geçinemeyen iki şehirli veya iki köylü birçok insan da bulunmaktadır.

Bizim maksadımız şudur; İki eş arasındaki ruhsal, cisimsel ve fıkırsel uyumun gerekliliğidir.

Dolayısıyla eş seçimi konusunda kız ve erkeğin denkliliğine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Üstünlüğün ve şerefın en büyük kıstası; takvalı olmaktır. İlahi değerlere ve ilahi ahlaka sahip olmaktır.

Allah katında sizin en üstün olanınız, en takvalı olanınızdır.[17]

Dipnotlar

[1]- Bu hadisler sonraki konular içinde açıklanacaktır.

[2] Vesail: c.14, s. 30

[3] Vesail: c.14, s. 31

[4] Vesail: C.14, S. 51

[5] İrk; babalardan ve annelerden genler yoluyla çocuklara ve sonraki kuşaklara geçen özellikler bütünüdür.

[6] Kitab-ı Mekarim-il Ahlak

[7] Cevahir: C.29, S. 37 (Genleriniz için uygun yerler seçiniz.)

[8] Vesail: C.14, S.29

[9] Vesail: C.14, S. 56

[10] Usul-i Kâfi: C.1, Kitabı Akl ve Cehl, Hadis 3

[11] Haşr, 2

[12]- Bihar, s.62

[13] Meryem: 96

[14] Nahl: 96

[15] Usul-i Kâfi: C.1, Kitab-u Fazlil İlim, Hadis 1

[16] Ba Ferzendi Hud Çigune Reftar Kunim? Doktor Muhammet Rıza Şerefi, Sayfa 50

